

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 33 · 18. desember
Sesjonen 2017–2018

Møte mandag den 18. desember 2017 kl. 10

President: Ole Mic Thommessen

Dagsorden (nr. 33):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av riksrevisorer med varamedlemmer (Innst. 94 S (2017–2018))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (rammeområdene 1, 6 og 18) (Innst. 16 S (2017–2018), jf. Prop. 1 S (2017–2018))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 86 S (2017–2018), jf. Prop. 24 S (2017–2018), kap. 490, 491, 496, 497, 3490, 3496 og 3497)
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 87 S (2017–2018), jf. Prop. 16 S (2017–2018), unntatt kap. 542)
5. Referat

Presidenten: Representantene Jenny Klinge og Ketil Kjenseth, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Oslo, Grunde Almeland, tar nå sete.

Statsråd Jan Tore Sanner overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Torstein Tvedt Solberg vil fremsette et representantforslag.

Torstein Tvedt Solberg (A) [10:01:24]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Leif Audun Sande, Nina Sandberg og meg selv fremme et representantforslag om å innføre den praktiske skolesekken for elever i barne- og ungdomsskolen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at Stortingets møte i dag avbrytes kl. 13.45 for Stortingets julelunsj.

Videre vil presidenten foreslå at møtet settes igjen kl. 15.30 og fortsetter til dagens kart er ferdigbehandlet. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:02:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av riksrevisorer med varamedlemmer (Innst. 94 S (2017–2018))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:02:21]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2018, kapitler under Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (rammeområdene 1, 6 og 18) (Innst. 16 S (2017–2018), jf. Prop. 1 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil debatten bli delt i to, slik at man først behandler budsjettkapitlene under Kommunal- og moderniseringsdepartementet: same- og minoritetspolitikk, offentlig forvaltning, personvern samt boligpolitikk, overføring til kommunene og distrikts- og regionalpolitikken og deretter budsjettkapitlene under Justis- og beredskapsdepartementet: innvandring og integrering.

– Det anses vedtatt.

Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at hver del av debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Rødt 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det i debattens del 1 og del 2 – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karin Andersen (SV) [10:04:10] (komiteens leder): Først vil jeg få takke komiteen og sekretariatet for godt samarbeid om denne innstillingen.

For SV er disse budsjettammeområdene kanskje noe av det viktigste av det vi prioriterer, for dette handler om fellesskapet, om at vi har en kommunesektor som klarer å ta vare på hvert eneste barn og sikre trygghet for eldre og vanskeligstilte, om at vi har en boligpolitikk som gjør at folk kan bo trygt i eget hjem, og om at vi har en statlig

forvaltning som sikrer riktig utvikling når det gjelder likestilling og likelønn, men som også bidrar aktivt i det grønne skiftet. Så dette er viktige saker for SV.

Derfor prioriterer også SV disse områdene med mye mer penger enn det regjeringen gjør. For eksempel ønsker vi å styrke boligpolitikken kraftig, både boligbygging for vanskeligstilte og ikke minst bostøtten, som har mistet veldig verdi de siste årene. Husbanken sier sjøl at det skjer fordi man ikke har tatt igjen det etterslepet som henger igjen fra ca. 2010, og at man ikke har justert opp de ulike elementene i bostøtten, slik at mange nå detter ut. Det er altså 50 000 færre nå som får bostøtte, sjøl om vi er mer enn 100 000 flere mennesker i landet, mange er fattige og boligutgiftene øker. Derfor fremmer SV forslag om å bedre bostøtten og ønsker å få flertall for dette.

Kommunesektoren omhandler mange av de viktigste sakene i folks liv. Det handler om de mange, og ikke de få. Derfor prioriterer SV å styrke kommuneøkonomien med 5,7 mrd. kr, slik at det kan bli nok bemanning i eldreomsorgen, nok lærere i skolen, nok ansatte i barnevernet og også nok til nye satsinger. Vi er også sterkt tilhengere av at kommunene skal utføre disse tjenestene sjøl. Det er fordi penger som er bevilget til f.eks. barnevern, skal gå til barnevern, og fordi de som er ansatt i eldreomsorg og barnevern, fortjener de lønningene og de pensjonsordningene man har i offentlig sektor. Dette er uhyre viktig framover, når vi skal rekruttere og beholde en rekke nye, dyktige ansatte i disse viktige sektorene. Så SVs skolesatsing, SVs eldresatsing og SVs barnevernsatsing ligger i vår kommuneøkonomi.

Jeg vil spesielt nevne satsingen på psykiatri. Innen helse har vi en satsing på akutttilbud for unge på 178 mill. kr. I kommunesektoren foreslår vi 200 mill. kr til en ny opptrappingsplan for lavterskeltilbud innen psykiatri. Dette gjør vi fordi det er helt nødvendig. Vi vet at mange sliter, også unge, at det tar for lang tid å komme inn, og at man når man har fått behandling, får for lite hjelp. Dette må vi se sammen med vår satsing på barnevern og skolehelsetjenesten, der vi øremerker våre satsinger fordi vi mener at hvis Stortinget og regjeringen lover satsing på disse områdene, må vi være helt sikre på at det blir satsing på disse områdene.

I tillegg til det styrker vi viktige ordninger som brukerstyrt personlig assistanse, som vi vet det er problemer med i veldig mange kommuner, og også ordningen med særlig ressurskrevende tjenester.

Innen barnevern ønsker vi en ny ordning med en statlig medfinansiering for kommuner som har særlig store utgifter til barnevern, og de kommunene er det dessverre en del av. De trenger å ha muligheten til å ansette nok folk som klarer å stå i jobben i mer enn fire-fem år, sånn som det dessverre er mange steder nå, fordi

det er altfor krevende. Da må kommunene ha økonomi til å kunne ansette nok kvalifiserte ansatte.

Da vil jeg ta opp de forslagene i innstillingen som SV er medforslagsstiller til, bortsett fra forslag nr. 6.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Norunn Tveiten Benestad (H) [10:09:31]: Kommunene hadde dårligere kommuneøkonomi da SV satt i regjering. Nå hevder de at de vil styrke det økonomiske handlingsrommet, men likevel vil de frata kommunene handlingsfrihet. Det kan se ut som SV ikke har forstått at verdier må skapes før de kan deles. Med SVs forslag blir det mindre til verdiskaping. 9 mrd. kr i økt formuesskatt er et direkte angrep på norsk eierskap i næringslivet. De øker bilavgiftene, et direkte angrep på innbyggerne i distriktene. De kutter det private barnevernet, et tilbud til dem som trenger det mest. De kutter petroleumsrelatert forskning, et angrep på norske arbeidsplasser. De kutter hundrevis av millioner i konsulentbistand, et direkte angrep på modernisering og innovasjon i offentlig sektor.

Hvordan kan SV mene at de leverer et godt økonomisk opplegg når de går så kraftig til verks mot verdiskapingen her i landet?

Karin Andersen (SV) [10:10:26]: Jeg skulle nok ønske at Høyre etter hvert hadde begynt å interessere seg litt for f.eks. analysene som OECD gjør, som viser til at Norge hadde tjent mye på å fordele bedre og øke skattene til dem med høye inntekter, de som burde klare seg sjøl, og heller øke bistanden til dem som har det vanskelig, slik som SV gjør. Da er det flere som vil klare seg, og vi vil skape mer.

Høyre har til nå ikke klart å legge fram et eneste bevis på at de skattelettene som Høyre foreslår og får igjen, fører til arbeidsplasser. De er tvert imot ulikhetskapende og bidrar til at vi ikke har penger til å finansiere den velferden som hele næringslivet også nyter godt av. Vårt opplegg vil i sum gi et mye bedre utgangspunkt for økonomisk verdiskaping for alle i samfunnet. I tillegg vil det gi skattelette til alle med inntekt under 600 000 kr.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:11:37]: Jeg merket meg at representanten sa at det var spesielt viktig at kommunene utfører sine tjenester selv, og i det siste har jo SV gått veldig langt i å angripe alt som kan ligne på private tilbydere i kommunen. Jeg tenker tilbake på barnehageforliket, som SV og Fremskrittspartiet kjørte fram, hvor det var viktig å likebehandle offentlige og private tilbydere for nettopp å nå et mål om at flere

skulle få barnehageplass. Flere kommuner fikk full barnehagedekning med den politikken, som viste seg å fungere veldig bra. Jeg lurer på hvorfor det var greit å basere barnehageforliket på likebehandling mellom offentlige og private tilbydere, når det er ugreit på alle andre områder innenfor den offentlige forvaltningen og tjenesteytingen. Hva er det som skiller barnehager fra alt annet i SVs øyne? Det lurer jeg på.

Karin Andersen (SV) [10:12:37]: Hele utgangspunktet for spørsmålet er feil, for SV har ikke noe imot private som er med i velferden. Det vi har noe imot, er profitt. Da barnehageforliket ble inngått, var det veldig mange private barnehager, men de var stort sett foreldredrevet og non-profit-drevet. Det var fordi kommunene ikke hadde bygd barnehager, og da måtte foreldrene sette i gang selv. Nå i dag er det store internasjonale konsern som kjøper opp disse barnehagene, og det er også de som driver omsorg innen barnevern og eldreomsorg. Dette er internasjonale investeringsfond som stort sett også har plassert seg i skatteparadis, altså bidrar de ikke til spleiselaget, men tar penger ut av spleiselaget. I tillegg til det bidrar de til at ansatte, heltene i omsorgen, risikerer å gå ned i lønn og i hvert fall i pensjon. Det ønsker ikke SV. SV ønsker en god arbeidsgiverpolitikk, slik at man kan rekruttere og beholde gode folk, og slik at vi bruker pengene til det formålet vi har bevilget skattepengene til.

Ketil Kjenseth (V) [10:13:50]: SV og Venstre deler mye av synet på det sosiale ansvaret, den tidlige innsatsen og at kommunene er viktig i førstelinja i offentlig sektor. Helsesøstre, jordmortjeneste og psykologer er viktig i kommunene, men vi er alle enige om at det har vært altfor få. I 2013, etter at SV hadde sittet åtte år i regjering, ble det 13 færre helsesøstre i Norge. Nå, etter fem budsjetter med et borgerlig flertall, er det bevilget nesten én milliard mer, og det er ansatt over 500 flere helsesøstre, jordmødre og psykologer, uten øremerking.

Hva var det som gikk feil i den rød-grønne regjeringa da en gikk nedover i antall og ikke oppover?

Karin Andersen (SV) [10:14:38]: Erfaringene fra den tida er det som gjør at vi ønsker øremerking på disse områdene. Vi startet med det helt på slutten av vår periode nettopp fordi vi satset på at når man la penger på bordet, skulle det bli en satsing av det. Det ble det altså ikke. Jeg er glad for at man nå har fått økt antallet, men det skulle jo bare mangle med den satsingen som har vært.

SV ønsker altså at vi øremerker satsingene på disse områdene, slik at det blir økt antall i alle kommuner, for slik er det ikke. Det er jo sånn at ungdom som trenger

hjelp, også kan bo i de kommunene der de i dag ikke får denne hjelpen, enten det er fra skolehelsetjenesten, fra barnevernet eller fra f.eks. et lavterskeltilbud innen psykiatri. SV legger pengene på bordet, også sånn at det er mulig å synliggjøre hva staten bidrar med i disse satsingene, slik at det ikke bare blir et ansvar for kommunene å oppfylle alle statens gode ønsker.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Rigmor Aasrud (A) [10:15:57]: Digitalisering og automatisering preger hverdagen vår. Vi møter det hver eneste dag. Nye produkter og løsninger utfordrer og gir muligheter. I all hovedsak er dette positivt, men det er også utfordrende. Vi må jobbe på nye måter, og det er krevende for mange å lære seg det nye. I Norge er vi langt framme i bruk av teknologiske løsninger, og alle mulighetene som kommer, vil kreve mye av dem som er i jobb. Det skjer i alle næringer, og offentlig sektor preges også i stor grad. Oppgaver kan løses på nye måter, billigere og bedre, men det gjør seg ikke selv. Samhandling mellom forvaltningsnivåer og etater stiller store krav til organisering, og det er ikke gratis. Derfor er det overraskende at regjeringens pressemelding om IKT-satsing i offentlig sektor viser lavere bevilgninger for 2018 enn det Stoltenberg-regjeringen la fram for 2014.

Også i år har Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett betydelig mer penger til digitalisering enn regjeringen. Vi styrker medfinansieringsordningen og bevilgninger som retter seg mot kommunenes bruk av IKT-løsninger. Vi mener det er nødvendig å investere før det kan kuttes. Vi foreslår 430 mill. kr mer til bredbånd enn regjeringen, noe som er helt grunnleggende i dagens Norge – også for offentlig sektor og for samhandlingen mellom offentlige instanser og innbyggere.

Omstilling og digitalisering krever økt kompetanse. Den kompetansen man har, må fornyes gjennom yrkeslivet. Derfor foreslår vi en kompetansereform for livslang læring og et prøveprosjekt som bl.a. omfatter eldreomsorg i to fylker.

Offentlig sektor må stole mer på de ansattes kompetanse. Vi mener derfor det må innføres en tillitsreform. Det må brukes mindre tid på måling og rapportering, og det som måles, må i større grad vurderes ut fra samfunnsnytte og resultater enn ut fra antall og prosesser.

Kommunesektoren er grunnmuren i vårt velferdssystem. Gjennom systematisk bruk av ny teknologi kan penger frigjøres til nye oppgaver. Det ligger et stort ansvar på staten for å bidra til at det skjer. Men kommunesektoren kan ikke møte møtet framtiden uten at den gis større prioritet i budsjettene.

Det er underlig at regjeringspartiene i sine merknader sier at budsjettet legger til rette for å styrke tjeneste-

ne i kommunene – et statsbudsjett som i beste fall er et nullbudsjett for sektoren, og som i tillegg har forslag om endringer i eiendomsskatten som betyr over 1 mrd. kr i minus. Jeg tror ikke Venstre og Kristelig Folkepartis innsats for å kompensere for halvparten føles som en seier for de kommunene som nå må tilpasse sine økonomiplaner til halverte inntekter.

Det som overrasker meg mest i årets kommuneoppbygg, er den manglende oppmerksomheten rundt eldreomsorgen. Jeg håper Fremskrittspartiet i dagens debatt kan forklare hvorfor eldreomsorgen ikke lenger er med på det som prioriteres. 300 mill. kr i merutgifter til de ressurskrevende brukerne vil slå direkte inn i kommunenes helse- og omsorgsbudsjett. Med 300 mill. kr mindre blir ikke tjenestene bedre for de eldre.

Budsjettforhandlingene ga en uttelling på 295 mill. kr for støttepartiene. Venstre foreslo i sitt alternative budsjett å bruke 2,6 mrd. kr mer til kommunesektoren. Det endte altså med 295 mill. kr.

Arbeiderpartiet har foreslått å styrke kommunerammene med 3 mrd. kr, i tillegg til forslag om å styrke andre sektortilskudd med nesten 1 mrd. kr. Vi gjør det fordi vi vil utvikle velferden i kommunesektoren, ikke bygge den ned.

Vi som leser lokalaviser, ser at det er langt mellom kommuner som rapporterer om at de styrker tjenestene. Kommunene kutter, og de bygger ned.

Det jeg synes er mest problematisk med regjeringens ordbruk når det gjelder kommunene, er at det presenteres som at det er et kommunebudsjett som gir muligheter for nye løsninger. Det er ikke sånn det oppleves rundt om i landets kommunestyresaler. Det styrker ikke lokaldemokratiet. Lokalpolitikere kommer i skvis mellom statlige forventninger og mangel på penger. Det må være lov å spørre: Hva er satsingen på et levende lokaldemokrati, som regjeringspartiene omtaler i merknadene sine? Er det tvangsvedtakene om sammenslåing de tenker på?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [10:21:18]: Arbeiderpartiet har en ganske fantasifull historieskriving når de svartmaler situasjonen i Kommune-Norge. Sannheten er jo at utviklingen i kommuneøkonomien har vært bedre med Høyre i regjering enn den var med Arbeiderpartiet. I 2016 hadde kommunene det sterkeste driftsresultatet på ti år. Men Arbeiderpartiet har en stolt tradisjon for å blande seg inn i velfungerende private markeder, og det vil de også gjøre i boligmarkedet. Arbeiderpartiet har tenkt å bruke Husbanken slik at helt vanlig ungdom, som med noen år med sparing kan få realisert boligdrømmen, skal få egenkapitalen sin på statens risiko. Får Arbeiderpartiet viljen sin, skal altså ungdom snike

foran dem som trenger det aller mest, og Husbanken skal operere som en ordinær bank på helt andre betingelser enn andre banker.

Spørsmålet mitt til Arbeiderpartiet er da: Hvorfor vil Arbeiderpartiet at private banker skal ha strenge egenkapitalkrav, men at vanlige folk skal få egenkapitalen sin fra Husbanken?

Rigmor Aasrud (A) [10:22:23]: Det er to feil i spørsmålet som stilles. Veksten under den rød-grønne regjeringen var på 2,5 pst. i perioden 2006 til 2013. Fra 2014 til 2018 anslås veksten til 1,9 pst. Kommuneøkonomien var altså 0,6 prosentpoeng bedre under den rød-grønne regjeringen enn under den blå-blå regjeringen. Det samme gjelder hvis man ser på de frie inntektene. Det skyldes i stor grad at det er de to siste årene Høyre har et forferdelig dårlig kommuneoppbygg.

Så til spørsmålet. Spørsmålsstilleren tar feil. Arbeiderpartiet har aldri ment at det er ungdom som skal dekkes av startlånet. Startlånet skal gis til dem som er utenfor det markedet som den private finansieringen er til. Det framkommer helt klart av startlånsordningen i Husbanken at de som er vanskeligstilt, de som ikke har mulighet til å komme inn på det private lånemarkedet, er de vi skal møte. Det er helt klart slått fast at ungdom ikke hører med i den prioriteringsgruppen.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:23:37]: Vi kan høre det snakkes, på inn- og utpust, om et forferdelig dårlig kommuneoppbygg. I Arbeiderpartiets merknader kan vi også lese at det nok en gang legges fram et svakt kommunebudsjett.

Det er et faktum at resultatet for kommunene i 2016 var det beste i dette årtusenet, og vi har på ett år hatt en halvering i antall kommuner som er på ROBEK-listen. Det går tross alt ganske bra i Kommune-Norge hvis man ser seg litt om. Selv kommer jeg fra en kommune som gjennom de siste fire årene har klart å spare opp betydelige midler i reserve og styrke eldreomsorgen og de kommunale tilbudene.

Mitt spørsmål til Arbeiderpartiet er: På hvilken måte er en halvering av antall kommuner på ROBEK-listen og det beste resultatet for kommunene i dette årtusenet et tegn på et dårlig kommunebudsjett fra regjeringen?

Rigmor Aasrud (A) [10:24:40]: Det er iallfall et tegn på ansvarsfulle kommunepolitikere som husholderer med pengene sine. Jeg regner med at representanten Engen-Helgheim også er kjent med at resultatet som var godt for kommunesektoren i fjor, skyldes engangspenger som kom fordi man la om skattesystemet, og de pengene vil ingen fornuftige kommunepolitikere bruke i tiden framover. Erkjennelsen som Fremskrittspartiet og Høyre burde ha, er at veksten i de frie inntektene de

neste årene er anslått til 0,3 pst. Det er svært lavt og gjør at kommunene kommer i en svært krevende situasjon.

Det er bra at kommuner kommer ut av ROBEK-listen, men det sier ingen ting om det tjenestetilbudet som er der. Du får ikke et bedre sykehjemstilbud av at kommunen din er kommet ut av ROBEK-listen. Du får ikke hjemmehjelp, og du får ikke barnehageplass selv om kommunen din har kommet ut av ROBEK-listen. Det er tjenestene vi må se på. ROBEK-listen er et godt virkemiddel for å ha økonomisk styring, men tjenestene kommer ikke bare av om du er på eller av ROBEK-listen.

Ketil Kjenseth (V) [10:25:52]: Jeg registrerer at Arbeiderpartiet skriver mye om at de ønsker en tillitsreform i offentlig sektor. Kommunene utgjør vel drøyt 40 pst. av offentlig sektor. Jeg antar at Arbeiderpartiet har en form for mistillit til offentlig sektor når de ønsker en type tillitsreform.

I dag har vi en plass mellom 5 000 og 7 000 lover, forskrifter og reguleringer for kommunal sektor, og det er et betydelig antall som vi her i Stortinget over tid har overlatt til kommunesektoren å forholde seg til. Arbeiderpartiet har ca. halvparten av norske ordførere, så spørsmålet er egentlig: Er det alle ordførere en har tillit til, eller gjelder det dem som en selv ikke har ute i kommunene, i og med at en ønsker en type tillitsreform?

Rigmor Aasrud (A) [10:26:45]: Vi har stor tillit til både våre egne ordførere og andre, som gjør en formidabel jobb for å få kommunesektoren til å henge sammen, men jeg tror vi må erkjenne at vi i statlig sektor, og også overfor kommunene, driver et målregime som ikke nødvendigvis er til det beste. New Public Management-tanken har fått for stort innslag, og det er for mye tellekanter og måling av antall. Jeg tror at vi i mye større grad burde legge vekt på de ansattes kompetanse når det gjelder hvordan man klarer å løse oppgavene, og ikke være så detaljstyrende som det vi er. Her tror jeg vi har mye å lære, både de som sitter i posisjon, og vi som sitter i opposisjon. Vi burde legge mindre vekt på alle målingene våre og mer vekt på den kompetansen som de ansatte ute i kommunesektoren – og for så vidt også i statlig sektor – har.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [10:28:01]: Norge er et godt land å bo i. Vi har små forskjeller, lav arbeidsledighet og en bærekraftig velferdsstat. Kommunene skal sikre gode velferdstjenester der folk bor, både nå og i framtiden. Kommunene er grunnmuren i velferdssamfunnet.

For Høyre er det viktig å skape et levende lokaldemokrati, en enklere hverdag og å styrke det sosiale sikker-

hetsnettet. For å løse de mange oppgavene har kommunene fått en sterkere realvekst i sine frie inntekter med denne regjeringen. Vi har prioritert midler til skolehelsetjenesten, laget en opptrappingsplan mot rus og satset på tidlig innsats i skolen.

Jeg er glad for at det er framforhandlet en avtale mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti om statsbudsjettet for 2018. Det gir en ytterligere styrking av regjeringens satsinger. I budsjettforliket er innbyggertilskuddet økt for å gi flere gratis kjernetid i barnehage, og både skolehelsetjenesten og rusfeltet er styrket videre.

I kommuneproposisjonen for 2018 la regjeringen opp til en reell vekst på mellom 4,6 mrd. og 5,3 mrd. kr. Dette følges opp i statsbudsjettet med en realvekst på 4,6 mrd. kr, og realveksten i de frie inntektene anslås til 3,8 mrd. kr. For Kommune-Norge samlet sett viser beregningene at den gjennomsnittlige årlige oppgavekorrigerte realveksten i perioden 2013–2016 var på 2,4 pst., mens den fra 2005 til 2013 var på 1,8 pst. Det er altså en bedre kommuneøkonomi med denne regjeringen. Og som det ble sagt i replikkordskiftet: I 2016 leverte kommunene det beste resultatet siden 1990-tallet. Det er også et rekordlavt antall kommuner i ROBEK-registeret.

Det norske samfunnet må igjennom omstillinger i årene som kommer – vi får fallende oljeinntekter, og det blir flere eldre over 70 år. Bare på 20 år vil det bli over dobbelt så mange nordmenn over 80 år, og vi vet at disse har behov for helse- og omsorgstjenester. Vi i Høyre er derfor fornøyd med at investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser har blitt styrket de siste årene, og at det i 2018 gis rom for tilskudd til 1 800 nye heldøgns omsorgsplasser.

Dagaktivitetstilbudet økes med 350 nye plasser.

Det er også lagt inn midler til opptrappingsplanen mot rus.

Selv om de fleste bor godt i Norge, gjelder ikke dette alle. Vanskeligstilte må få hjelp til å skaffe seg bolig. Regjeringen har derfor forbedret bostøtten. Tilgang til utleiebolig er viktig, og et forslag om å effektivisere og målrette tilskuddet er nå ute på høring.

Kommunene har fått økt handlingsrom, men det er et potensial for å drive smartere og mer effektivt. Effektivitetsanalyser viser at mange kommuner har mye å gå på. Fornying og forenkling skjer gjennom digitalisering og bruk av IKT. Regjeringen fortsetter satsingen fra 2017 og bevilger ca. 0,5 mrd. kr til nye statlige IKT-satsinger. Dette kommer i tillegg til IKT-satsinger innen helsesektoren og skolesektoren.

Kommunene er store på innkjøp, og det er et utnyttet potensial for å drive fram innovasjoner og bedre tjenester. Det er derfor satt av 15 mill. kr til Direktoratet for forvaltning og IKT for å ivareta grønne anskaffelser og

miljøkrav i offentlige anskaffelser. Der har vi også en del å gå på.

Vi ønsker sterkere kommuner og et levende lokaldemokrati der makt og ansvar ligger nær dem som beslutningene angår. Kommune- og regionreformen har gitt oss en mer framtidsrettet struktur, med en kommunesektor som kan gi gode tjenester og drive fram en positiv samfunnsutvikling. Vi ønsker at kommunene skal ha et handlingsrom. Vi ønsker ikke en øremerking som binder opp kommunene og gjør at kommunepolitikere får stadig mindre handlingsrom for sine prioriteringer i sine kommuner.

Vi har også vedtatt større og mer funksjonelle fylkeskommuner og vil styrke både lokaldemokratiet og vekstkraften i de nye fylkene.

Bevilgningene til vei og bane har økt med 21,8 mrd. kr siden 2013. Det binder distriktene sammen, det er en distriktsvennlig politikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorodd Asphjell (A) [10:33:24]: 7. desember i år hadde Norges frivillighetssentraler en frivillighetskonferanse. Staten har hvert år i 25 år gitt direkte tilskudd til frivillighetssentralene. Siden 2013 har dette beløpet stått stille, helt fram til 2017, da det ble økt. Undersøkelser viser nå at over 50 pst. av alle frivillighetssentralene har fått kutt i overføringene etter at kommunene selv fikk ansvar for dem. Hvordan ser Høyre på det, hvis den samme utviklingen skjer i 2018? Hvordan vil Høyre ta grep for eventuelt å sørge for at frivillighetssentralene i framtiden får den nødvendige veksten og de nødvendige tilskuddene for å opprettholde en god aktivitet for alle frivillige i sine kommuner?

Kristin Ørmen Johnsen (H) [10:34:15]: Takk for spørsmålet. Frivilligheten er en stor del av aktiviteten i Norge og gir et stort tilskudd til arbeidet i kommunene. Så er det slik at kommunene må prioritere hva de skal bruke pengene sine på, og jeg synes det er viktig at kommunene oppprioriterer det frivillige arbeidet. Det er også slik at i budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre er det bevilget ekstra midler til frivillighetssentraler. Det er lagt inn 5 mill. kr ekstra i budsjettet, så det skulle være med på å styrke dette arbeidet.

Heidi Greni (Sp) [10:35:02]: Senterpartiet mener de store kuttene i næringsutviklingsmidler gjennom regionale utviklingsmidler er svært uheldig. Det er også noe som fylkeskommunene har kommet med tilbakemeldinger om. Det får dramatiske konsekvenser når det gjelder næringsutvikling rundt omkring i distriktskommunene. Høyre er uenig i vår beskrivelse og sier følgen-

de i en merknad sammen med Fremskrittspartiet og Venstre:

«Disse medlemmer viser til at veksten i satsingen på fylkesveier alene overstiger reduksjonen i regionale utviklingsmidler.»

Våre beregninger viser det motsatte. Veksten til fylkesveger er bare en brøkdel av reduksjonen til regionale utviklingsmidler. Hvilke fakta er det Høyre bygger på, som grunnlag for påstanden som er gitt i denne merkna-

Kristin Ørmen Johnsen (H) [10:35:58]: Takk for spørsmålet. Først vil jeg si at Høyre driver en svært aktiv distriktspolitikk. Det er en distriktspolitikk som jeg opplever, når jeg besøker næringslivet i distriktene, at de er fornøyd med. Det man er opptatt av i distriktene, er at man har vei og bane, særlig veier som binder distriktene sammen. Det er i denne regjeringsperioden bevilget historiske summer til veisatsing. 21,8 mrd. kr er bevilget.

Samtidig er det viktig at næringslivet får gode rammevilkår. Vi må ha en skattepolitikk som gjør at det lønner seg å satse i distriktene. Nå går det så det suser i distriktene. Blant annet rapporterer reiselivsnæringen om veldig gode tall. Sånn sett er det andre incitamenter til å drive distriktspolitikk enn passive overføringer fra fylkeskommunene.

Karin Andersen (SV) [10:37:08]: Regjeringen skryter stadig av at de har brukt mer penger på ulike områder, men det skulle da bare mangle når man har 125 mrd. kr mer av oljepengene å bruke på budsjettene. Noe må man jo bruke dem på.

Men et område som angår alle i dette landet, og som angår mest dem som har det vanskelig, er bostøtten, og der bruker vi mindre penger nå enn vi gjorde i 2010, og vi har blitt 400 000 flere mennesker i landet. Vi vet at fattigdommen øker. Forrige uke fikk vi statistikk som viser at lønningene til de lavest lønte har gått ned, og boutgiftene har økt voldsomt. Likevel sier regjeringen at de styrker bostøtten. Hvordan er det mulig at man styrker bostøtten når færre får, og de som får, får dekket en mindre del av sine boutgifter nå enn før, og når uføre faller helt ut av ordningen?

Kristin Ørmen Johnsen (H) [10:38:11]: Takk for spørsmålet. Det er viktig at boligstøtten er fleksibel, og at den er treffsikker. Boligutgiftstaket er hevet med denne regjeringen, slik at flere faktisk får støtte. Det vi er opptatt av, er å tette hull i sikkerhetsnettet og rette opp skjevheter fra 2017. Nå er det slik at uføretrygden fra Nav, uten ytelser, har økt mer enn prisstigningen, men det er det kompensert for i 2017.

Vi har også gjort flere andre tiltak for å målrette bostøtten bedre. Blant annet er det slik at i bokollektiv kan man nå få støtte. Barns inntekt er fritatt fra å være med i beregningsgrunnlaget for støtte. Vi har også oppjustert, slik at det er siste måneds inntekt som teller for å få bostøtte. Regjeringen har også en strategi, Bolig for velferd, som man ønsker å oppfylle.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:39:37]: Regjeringens politikk handler om å skape muligheter for alle, en enklere hverdag for folk flest og et sterkere sosialt sikkerhetsnett.

Kommunesektoren har fått en sterkere realvekst i sine frie inntekter under denne regjeringen enn under foregående regjering. Vi har særlig prioritert midler til helsestasjoner, skolehelsetjeneste, rustiltak og tidlig innsats i skolen. Investeringsstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser har blitt styrket betydelig, og i 2018 gis det rom for tilskudd til om lag 1 800 heldøgns omsorgsplasser, og dagaktivitetstilbud til personer med demens økes med 350 plasser.

Kommunereformen vil gi større og sterkere velferds-kommuner. Kommunene leverte i 2016 det beste økonomiske resultatet siden 1990-tallet, noe som har gitt et rekordlavt antall kommuner i ROBEK, og om lag 100 flere kommuner anses å ha større økonomisk handlingsrom i 2016 sammenliknet med 2013.

Like før helgen ble Effektivitet i kommunene lagt frem. Analysene viser at det samlede effektiviseringspotensialet i de tre sektorene grunnskole, barnehage og pleie og omsorg var 13 pst. i 2016. Ressursbruken kan med andre ord reduseres med 13 pst. uten at produksjonen reduseres, dersom alle kommuner blir like effektive som de mest effektive kommunene.

Gjennom budsjettforliket foreslås det å heve beløpsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage for 3-, 4- og 5-åringer. Det foreslås å øke budsjettposten med ytterligere 100 mill. kr for å øke antallet stillinger i skolehelsetjenesten og på helsestasjonene, og ytterligere 75 mill. kr til å følge opp Opptappingsplanen for rusfeltet.

Vårt samfunn må gjennom stadig omstilling og utvikling. Offentlig forvaltning må bruke ressursene riktig for å møte innbyggernes behov. Regjeringen har hatt som hovedfokus å forenkle, fornye og forbedre. Økt bruk av digitale systemer er nødvendig for å få til effektive løsninger. Utviklingen av nye løsninger gjør at presset mot personvern blir sterkere, og det må stilles strenge krav til lagring, bruk og videreformidling av informasjon. Den nye personvernforordningen trer i kraft i løpet av 2018.

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold, og vi jobber hele tiden for å styrke vekstkraften i hele landet. En vellykket regional- og distriktspolitikk måles i hvilke muligheter mennesker og næringsliv har i distriktene.

Satsingen på samferdsel, skatte- og avgiftslettelser, differensiert arbeidsgiveravgift, inntektssystemet for kommunene, helsetjenester, utdanning, forskning og innovasjon har stor betydning for å få til en god regional utvikling og regional balanse.

At arbeidsledigheten nå går ned i alle fylker, forteller oss at vi lykkes med vår næringsvennlige politikk, som gir grunnlag for vekst i alle deler av landet.

Satsing på fylkesveier er viktigere enn reduksjonen i regionale utviklingsmidler. Den brede distriktspolitikken har vært en suksess, og det går nå bra i Distrikts-Norge. Staten har mottatt over 100 søknader om utviklingskonsesjoner i havbruket. Reiselivsnæringen melder om nye rekorder. Antallet nyetablerte bedrifter er rekordstort, og innovasjonen er stor i det eksisterende næringslivet. Økt satsing på regionale utviklingsmidler hadde ikke kunnet erstatte den positive utviklingen vi nå ser i distriktene.

Distriktene er styrket med et næringsliv i vekst, rekordsterk kommuneøkonomi og kommuner som blir større. Regjeringspartienes politikk har styrket distriktene, forhindret nedleggelser av bedrifter og arbeidsplasser, og dermed fraflytting. Færre rådhus og politikere betyr mer penger til bedre tjenester for innbyggerne. For å hindre fraflytting har det vært viktig å skape kommuner som er attraktive å bo i.

Regjeringens sosiale boligpolitikk har også gitt resultater. En fersk kartlegging gjennomført av By- og regionforskningsinstituttet viser at antallet bostedsløse i Norge har gått ned med hele 36 pst. de siste fire årene. Nedgangen har kommet i alle typer kommuner. En rekke ordninger og tilskudd har bidratt til det vi nå ser resultat av, og regjeringens mål om å sikre raskere saksbehandling av byggesaker og forenklinger i plan- og bygningsloven sikrer også mer og raskere utbygging av nye boliger.

Regjeringen har gjort flere forbedringer i bostøtteordningen. Satsene justeres nå med prisutviklingen og retter dermed opp en stor svakhet etter de rød-grønnes omlegging av ordningen i 2009.

Månedlige oppdaterte inntektstall og forbedrete regler for store familier og mennesker i bokollektiv er også viktige endringer som er blitt gjort. Uføre som hadde bostøtte før uførereformen trådte i kraft, omfattes av kompensasjonsordningen, som hindrer at reformen fører til reduksjon i bostøtten. Denne kompensasjonsordningen videreføres.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:44:53]: Hvaler har innført eiendomsskatt, og slik uttaler ordfører Borge fra Fremskrittspartiet seg om saken: Begrunnelsen for innføringen var å få bedre tjenester, og det er ingen tvil om at kapasiteten på tjenestene er blitt bedre. Om eiendomsskatten skulle forsvinne, fortsetter han, er alternativet færre sykehjemsplasser, og at forventningene til krav og kapasitet må senkes. Han sier at han ikke var for eiendomsskatt, men stemte for den og sto bak den, fordi han så at det var nødvendig.

Mener Fremskrittspartiet på Stortinget at ordføreren på Hvaler har dårlig styring og krever inn eiendomsskatt uten at det er behov for det? Mener Fremskrittspartiet på Stortinget at Hvaler burde kutte ut eiendomsskatten og deretter kutte i sykehjemsplasser, slik Hvaler-ordføreren og partifellen sier er konsekvensen?

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:45:51]: Arbeiderpartiet pleier å argumentere slik som det gjøres her nå, at hvis man kutter i eiendomsskatt, må man kutte i sykehjemsplasser. Det henger ikke sammen på den måten. Vi har forskjellige utfordringer i alle kommuner. Vi har ikke flertall alene i noen kommuner. Det er et samspill om et helt budsjett. Men partiet Fremskrittspartiet er imot eiendomsskatt. Det vet ordføreren på Hvaler, og han sier også selv at han gjerne skulle vært det foruten.

Vi vet at det finnes mange andre måter å innrette kommuneøkonomien på. Det er veldig mange kommuner som har god eldreomsorg, og som ikke har eiendomsskatt. Derfor har jeg anbefalt Hvaler å se til disse kommunene og lære av dem, sånn at de kan kutte i eiendomsskatten og allikevel gi en god eldreomsorg.

Heidi Greni (Sp) [10:46:53]: Budsjettforliket har redusert kommunenes selvråderett kraftig gjennom at man har redusert muligheten for eiendomsskatt. Det er ikke ofte vi har ordførere i fakkeltog utenfor Stortinget som innstendig ber oss om ikke å redusere den muligheten fordi det vil ødelegge for tjenesteproduksjonen i kommunene. Blant annet var det en Høyre-ordfører som holdt en ganske flammende appell her ute.

På toppen av en stram kommuneramme, der 60 pst. sier det er mer krevende enn tidligere, skal man altså fratas muligheten til eiendomsskatt. Tidligere har vi hørt argumentet om at det er unødvendig, at det er rød-grønne ordførere som har for dårlig økonomistyring, og at det ikke går ut over tjenesteproduksjonen.

I forrige uke så vi at Fremskrittsparti-ordføreren i Ulstein greide å få gjennom eiendomsskatt i sitt kommunestyre. Det var helt nødvendig for å opprettholde tjenesteproduksjonen. Mener representanten at Ulstein heller skulle ha redusert kvaliteten på kommunale tje-

nester? Og mener representanten at det tyder på at Fremskrittsparti-ordføreren i Ulstein har altfor dårlig økonomistyring?

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:48:09]: Det blir jo mye av det samme. Vi har veldig mange kommuner som ikke har eiendomsskatt, og som driver gode tjenester – like gode tjenester. Så viste jeg til den nye rapporten som kom før helgen, som viser at det er et stort effektiviseringspotensial i veldig mange kommuner.

Det er veldig lettvinnt å be om mer penger hver gang ting blir litt krevende. De som er de beste politikerne, er de som tar en skikkelig gjennomgang av hele sitt tilbud med jevne mellomrom og ser hvordan de kan gjøre ting bedre.

Så er det igjen sånn at Fremskrittspartiet ikke sitter alene med 50 pst. i noen kommuner. Det betyr at budsjettene blir laget sammen med flere partier, og de partiene har litt forskjellige måter å arbeide på.

Karin Andersen (SV) [10:49:08]: Jeg vil jo tenke at de beste politikerne er de som klarer å prioritere det de sier er viktigst, uansett. Det vi har sett at Fremskrittspartiet har prioritert når de har kommet i regjering, er først og fremst skattelette for de få og rikeste – mens nok ansatte i eldreomsorgen har fått mye mindre betydning for Fremskrittspartiet.

Når vi nå hører at alle kommuner skal bli like effektive, er det som om Rendalen skal bli akkurat likeens som Bærum, og jeg tror representanten skjønner at det ikke er mulig når geografien er slik den er.

Så spørsmålet er hvorfor Fremskrittspartiet gjør disse valgene. For dette handler om å ha nok ansatte. 50 pst. av ordførerne melder i en undersøkelse Kommunal Rapport har gjort, at de nå må kutte ansatte. Mange av dem jobber i eldreomsorgen, og eldreomsorgen er avhengig av at det er flere ansatte enn i dag hvis den skal bli god, både på sykehjemmene og i hjemmeomsorgen. Hvorfor er skattelette viktigere enn eldreomsorg for Fremskrittspartiet?

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:50:14]: Her var det litt forskjellig å ta tak i.

Kommunene som blir sammenlignet med hensyn til effektivisering, er jo satt opp mot hverandre ut fra hvilken gruppe man tilhører.

Andersen sier at det er så mange ordførere som varslar at de skal kutte. De varslene har kommet hvert eneste år i 25 år så lenge jeg har drevet med politikk. Det er en mekanisme som slår inn automatisk: Hver gang vi snakker om budsjett, skal kommunene kutte. Men det er resultatene vi måler, og resultatene viser at det går veldig bra i kommunene, at det er blitt flere ansatte, og at vi har fått prioritert det som er viktigst.

Så må man slutte å si at skattelettene er gitt til dem som har aller mest. Skattelette er gitt for å styrke konkurranseevnen vår, og det er gitt til alle. Det har kommet alle til gode, med skatte- og avgiftsletter på til sammen 25 mrd. kr.

Så skulle gjerne Fremskrittspartiet sett at eldreomsorgen ble styrt fra statens side. Det er det ikke flertall for i denne salen, derfor er det kommunene som har ansvaret for eldreomsorgen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Heidi Greni (Sp) [10:51:49]: Senterpartiet legger fram et forslag til budsjett som gir kommunesektoren rom for å opprettholde og utvikle tjenestetilbudet til innbyggerne sine og ivareta de utviklingsoppgavene som ligger til kommunen. Samlet sett styrker vi inntektsrammen til kommuner og fylker med vel 4 mrd. kr i forhold til regjeringens budsjettforslag. Våre prioriteringer er et resultat av omprioriteringer i statsbudsjettet, og ikke en samlet økning av statens utgifter i 2018.

KS har nylig presentert en budsjettundersøkelse for 2018. Basert på rådmennenes budsjettforslag viser den hvordan 2018 fortoner seg sett fra kommunenes ståsted. 60 pst. av kommunene sier budsjettarbeidet er mer krevende for 2018 sammenlignet med tidligere år. Netto driftsresultat i kommunene vil bli vesentlig lavere enn anbefalingene som er gitt av Teknisk beregningsutvalg.

Jeg synes det er særlig bekymringsfullt at budsjettert netto driftsresultat er helt ned mot 0,08 pst. i kommuner med under 10 000 innbyggere. I kommuner med over 60 000 innbyggere bikker budsjettresultatet 2 pst.

Jeg hører noen si at den vanskelige situasjonen for små og mellomstore kommuner skyldes befolkningsutviklingen – færre og eldre innbyggere. Det er bare en liten del av forklaringen. Politiske vedtak er den viktigste grunnen til tøffere tider for disse kommunene. Gjennom endringer i inntektssystemet har det skjedd en bevisst overføring fra små og mellomstore kommuner til de største kommunene. Jeg er ikke bestandig enig i analysene til NIVI Analyse i deres kampanje for kommunesammenslåinger, men jeg må gi dem rett når de sier følgende:

«Kommuner som står alene må være forberedt på knallharde økonomiske rammer i årene som kommer fordi disse kommunene mister finansiering.»

Hovedgrunnen til svak inntektsutvikling i små og mellomstore kommuner skyldes endringer i systemet for statlige overføringer, og ikke folketallsutviklingen. Fakta er at blant kommuner med mellom 2 000 og 25 000 innbyggere tapte 269 på omleggingen, mens 51 kom ut i pluss. Alle kommuner med over 25 000 innbyggere kom ut i pluss. Departementet har ganske utslørt begrunnet endringene med at de skulle fremme kom-

munereformen. For meg og Senterpartiet er utgangspunktet at endringer i nøklene i inntektssystemet skal begrunnes objektivt ut fra kostnadene ved å utvikle et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne, uavhengig av kommunestørrelse og bosted.

Senterpartiet har økt kommunerammen med 2,4 mrd. kr og har fordelt disse pengene etter kriterier som gjaldt til og med 2016. Regjeringen innførte nye kriterier knyttet til det de kalte «ufrivillig og frivillig små kommuner», og innførte med det en straff for å motsette seg kommunesammenslåing. Jeg er glad vi har støtte fra et stort mindretall i forslaget der Stortinget ber regjeringen gjeninnføre kompensasjon for smådriftsulemper gjennom et likt basistilskudd til alle kommuner på nivå med tilskuddet som ble gitt til og med 2016.

Bevilgningene til distrikts- og regionalutvikling har definitivt ikke vært blant vinnerne under den sittende regjeringen. Bevilgningen er redusert med 50 pst. fra rød-grønt budsjettforslag for 2014 fram til forslaget fra den sittende regjeringen for 2018. Bare i årets budsjett er bevilgningene redusert med 330 mill. kr. Det er en dramatisk utvikling. Fylkeskommunenes rolle som bidragsyter til næringsutvikling og tilrettelegging for arbeidsplasser i distriktene er sterkt svekket som følge av budsjettkuttene.

Siden både Kristelig Folkeparti og Venstre foreslo en økning i de regionale utviklingsmidlene i egne budsjett, trodde jeg kanskje budsjettavtalen med regjeringen ville rette opp de største kuttene. Slik ble det dessverre ikke.

Stortingsflertallet bak sammenslåingen av fylkeskommuner sier at styrking av fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler er en hovedbegrunnelse for reformen. Det er argumenter som mister all troverdighet når vi ser hvordan disse partiene svekker fylkeskommunens rolle for å bidra til å skape arbeidsplasser og støtte opp om gründervirksomhet.

Jeg merker meg budsjettomtalen fra departementet, som viser til at de bedriftsrettede låne- og tilskuddsordningene gjennom bevilgningene til distrikts- og regionalpolitikken over statsbudsjettet utløste om lag det firedobbelte i annen kapital til gjennomførte prosjekter i 2016. Det er beklagelig at regjeringen og budsjettkameratene ikke legger vekt på disse faktaene.

Senterpartiet styrker bevilgningene til distrikts- og regionalpolitikken med 500 mill. kr.

Toppfinansieringsordningen av kommunens kostnader til ressurskrevende brukere svekkes også ytterligere i budsjettet. Det foreslås at innslagspunktet for å dekke 80 pst. av kommunens kostnader økes med 50 000 kr. Dette gir en ekstraregning til kommunene på 345 mill. kr. De siste to årene er de påført 375 mill. kr i ekstra kostnader. Det er lite trøst i at budsjettforliket i år

har et verbalforslag om å utrede endringer i ordningen for ressurskrevende tjenester.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene Senterpartiet er med på.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ove Trellevik (H) [10:57:23]: Kommunereforma er med og sikrar gode kommunale tenester i framtida. Senterpartiet har frå talarstolen her i denne salen sagt at kommunereforma per definisjon er sentralisering, men likevel røysta Senterpartiet for to av tre samanslåingar her i juni. Regjeringas mål med kommune- og regionreforma er å flytta makt ut av Oslo og inn i folkevalde organ i kommunar og regionar.

I 2006 uttalte representanten Slagsvold Vedum følgjande:

«Gjennom å samordne flere oppgaver på regionalt nivå kan vi videreutvikle kvaliteten på tjenestene, bidra til bedre samlet ressursbruk og styrke legitimiteten.»

Er representanten Greni einig i utsegna frå sin partifelle frå 2006?

Heidi Greni (Sp) [10:58:17]: Ja, selvsagt kan vi videreutvikle regionalt nivå. Det er jo derfor vi ønsker veldig mange nye oppgaver til regionalt nivå. Senterpartiet har fremmet tolv forslag, tror jeg, til nye oppgaver til regionalt nivå, helt uavhengig av fylkessammenslåing. Dagens fylker er fullt i stand til å ta på seg mange nye oppgaver, uten at det er nødvendig med fylkessammenslåing. Det har jo regjeringspartiene selv innsett. Regjeringspartiene har f.eks. ikke foreslått tvangssammenslåing for Møre og Romsdal fylke. Alle de andre fylkene per i dag er i stand til å påta seg de samme oppgavene som Møre og Romsdal er i stand til å ta på seg. Så en strukturendring i fylkeskommunene er helt unødvendig for at vi kan få mer makt og myndighet til regionalt nivå, flere oppgaver til regionalt nivå og flere tjenester og mer makt nærmere innbyggerne.

Jeg er veldig skuffet over at regjeringen ikke har villet stemme for de forslagene vi har fremmet når det gjelder nye oppgaver til fylkene, og så er jeg veldig skuffet over at regjeringen overkjører fylkestingenes vedtak der de ønsker å opprettholde fylket sitt som eget fylke.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:59:36]: Ut ifra innlegget kan det virke som at Senterpartiet er imot kommunesammenslåing og regionreform bare av prinsipp, selv om det også kan vise seg å ha positive effekter.

I valgkampen hadde Senterpartiet som sitt hovedvalgspårk at man hadde sentralisert for mye, og lederen

for Senterpartiet sa fra akkurat denne talerstolen at denne regjeringen nå var den mest sentraliserende regjeringen som noen gang hadde vært i Norge. Det var flere som ville undersøke om det stemte. NRK gikk grundig til verks og fant ut at det var snarere tvert om – denne regjeringen hadde ikke vært noe mer sentraliserende enn andre, og det kunne vises til at det bl.a. ble lagt ned flere lokalsykehus og den slags mens Senterpartiet selv satt i regjering.

Er det slik at Senterpartiet har innsett at de står for mer sentralisering når de sitter i regjering, eller vil de fortsatt bruke den retorikken, selv om det er slått tilbake?

Heidi Greni (Sp) [11:00:41]: Det er vel ingen tvil om at vi har en enormt sentraliserende regjering. Hvis man ser på budsjettet for 2018, følger den absolutt opp sentraliseringspolitikken sin. Nå skal kommunene fratas selvråderetten over eiendomsskatt. Man kan se på momsen til reiselivsnæringen, et angrep på en distriktsnæring. Man kan se på nedtrekket i de regionale utviklingsmidlene, som rammer distriktene. Man kan se på inntektssystemet for kommunene, som gir en voldsom omfordeling fra de små og mellomstore kommunene rundt omkring i Distrikts-Norge inn til de største bykommunene. Slik kan man fortsette i det uendelige. Man kan se på omleggingen som har skjedd i landbruket, som svekker distriktsnæringene. Man kan se på omprioriteringen som har skjedd innenfor samferdselsbudsjettet, der det er prioritert mer til Østlandsområdet og mindre til distriktene, og der f.eks. alle jernbanemidlene går til det sentrale Østlandet, ikke til f.eks. Trøndelag – slik som det lå i NTP-en.

Det er tydelig at regjeringen har tenkt å følge opp denne sentraliseringslinjen, og det vil vi hele tiden jobbe imot.

Ketil Kjenseth (V) [11:01:56]: Jeg vil tilbake til 1964, da vi hadde forrige kommunereform. Da hadde vi nylig gått over fra hest og kjerre som ambulansetransportmiddel, til bilbasert ambulanse. Kommunereformen da var initiert mye ut fra at vi skulle bygge ungdomsskoler, men vi skulle også ruste oss med en teknisk sektor som skulle bygge ut boligfelt, bl.a. Og det har vi fått på plass.

Nå står vi overfor en digital revolusjon der det er mulig å gjøre mye med forvaltning, basert på et større innbyggertall enn det var på 1960-tallet. Jeg hørte representanten Greni refererte til at bare 51 kommuner har fått vekst etter at den nye tilskuddsordningen for kommunene ble revidert nå. Men alle disse kommunene har jo vært presset siden 1964 når det gjelder å effektivisere. Synes representanten Greni det er solidarisk at noen skal ta et større ansvar enn andre?

Heidi Greni (Sp) [11:03:02]: Jeg vet ikke hvordan det var i Oppland, men i Trøndelag var det oppfunnet både biler og ambulanser i 1964. Der er mulig Oppland er litt etter – det skal jeg ikke uttale meg om.

Når det gjelder den omfordelingen som pågår nå, er det en omfordeling som ikke gir likeverdige tjenester i hele landet. Vårt mantra når det gjelder inntektssystemet for kommunene, er at man skal ha mulighet til å levere likeverdige tjenester – om det er i en liten kommune i Finnmark, eller om det er i Oslo. Slik som det er nå, legges det opp til at innbyggerne i de små kommunene skal finne seg i dårligere kommunale tjenester, de skal finne seg i lengre responstid når det gjelder nødetatene, de skal finne seg i dårligere kommunale veier – de skal i det hele tatt finne seg i at det ikke er et likeverdig tilbud.

Den prioriteringen at de fleste skal flytte til byer, vil ikke vi være med på. Vi vil ha et inntektssystem som er objektivt, og som legger opp til at alle har rett til likeverdige tjenester, uansett hvor hen i landet man bor.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ketil Kjenseth (V) [11:04:31]: Kommunesektoren er førstelinja i det offentlige Norge. Først og sist i livet er tida da de fleste av oss har mest behov for fellesskapets tjenester. Tidlig innsats i livet skaper best mulige liv hele livet. Ja, for en god barndom varer gjerne livet ut. Det helsefremmende arbeidet kan ikke få startet tidlig nok. De som trenger det mest, er vår viktigste prioritering, og de siste årene har vi gitt mye mer penger til dem som trenger det aller mest – de små som går i barnehage, førskole og skole, og faktisk også de eldre som har behov på slutten av livet.

Det er blitt over 500 flere helsesøstre, jordmødre og psykologer. Neste år starter en forsøksordning med primærhelseteam. Altfor mange eldre opplever dessverre fragmenterte tjenester der de må forflytte seg mellom fastlege og ulike tjenester i den kommunale helsesektoren. Mange eldre ønsker å bo hjemme så lenge som mulig, men med dagens organisering ute i kommunene er det ofte ikke en kjede som er forenelig med å sette pasienten i sentrum.

For Venstres del har vi også prioritert å få inn midler til å prøve ut oppfølging på avstand gjennom fastleger, hvor flere kan bo hjemme og ta i bruk digitale hjelpemidler for å få en mer systematisk oppfølging. Framover er det et stort behov for mer innovasjon i omsorg, og det er et stort behov for rekruttering for å møte de velferdsutfordringene vi står framfor de neste 15–20 årene.

Tidsvinduet er veldig godt nå. Vi har god økonomi i Norge. Det er ikke nå vi har de fleste eldre på tur inn i pleie- og omsorgssektoren, det er om ti års tid. Derfor er vinduet akkurat nå veldig godt for en kommunereform,

og derfor må vi fortsette å forberede kommunene på å møte utfordringene de står overfor.

Kommuneøkonomien har de siste årene gått i riktig retning. Det er stor vekst i de frie inntektene, og det er også stor vekst i skatteinngangen. Det er en del av bildet som er blitt lite nevnt så langt i debatten i dag. Det er også viktig for å sørge for at en kan tilpasse seg lokale utfordringer. For Venstres del skulle vi gjerne brukt enda mer penger på kommunene. I vårt alternative budsjett foreslo vi 2,6 mrd. kr mer til kommunesektoren.

Skolesatsing er også viktig. Økningen i frie inntekter i Venstres alternative budsjett begrunnes hovedsakelig med behov for økt innsats i skoler, barnehager og sosiale tjenester. Opptrappingsplanen for rusfeltet og en nasjonal minstenorm for sosialhjelp er viktige. Flere stillinger i skolehelsetjenesten og på helsestasjoner, flere barnehageplasser, flere med gratis kjernetid, makspris og differensiert oppholdsbetaling for SFO er også viktig for mange barnefamilier, samt flere lærere og sterkere satsing på språk og IKT i skolen.

Digitalisering er også viktig for å møte framtida. I dag har vi en kommunesektor som vi har oversett litt fra Stortingets og statens side. Det er et for stort digitalt mangfold der ute, og vi har mye å hente på å samordne og standardisere i kommunal sektor, og det må vi sette fart på i tida som kommer. Et mindre godt eksempel på hvordan vi har organisert dette, er den nasjonale digitale læringsarenaen som fylkeskommunene gikk sammen om i 2006. Den har ført til et monopol, og de digitale læremidlene i videregående skole er ikke et eksempel til etterfølgelse. Vi må organisere dette på en annen måte når grunnskolen nå skal gå over til å ta i bruk digitale læremidler i større grad.

I en del av budsjettforliket fikk Venstre også inn 50 mill. kr mer til utvikling av digitale læremidler, men der vi i framtida gjør det på en annen måte enn ved å lage et nasjonalt monopol. Jeg tror jeg stopper der.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [11:09:40]: Vi har områder med levekårsutfordringer i byene våre. Mange av barna som vokser opp i disse områdene, har foreldre som ikke jobber. De vokser opp i fattige familier.

Venstre er på defensiven i arbeidet med områdesatsingen. I valgkampen lovet Venstre gull og grønne skoger, men Venstre er ikke villig til å oppfylle sine valgløfter med penger til områdesatsing i Groruddalen, i Oslo sør og på Tøyen. Dette handler om at Venstre ikke prioriterer tiltak som gjør livet til disse barna bedre. Regjeringen prioriterer verken nok politi i gatene eller tiltak som kunne fått foreldrene til barna i jobb. Nå skal Venstre inn i denne regjeringen.

Arbeiderpartiet har i lang tid vært pådriver for områdesatsingen i utsatte områder med levekårsutfordringer. Ekstra innsats fra stat og kommune i utvalgte nabolag har hatt som mål å bidra til nærmiljøløft for at folk skal trives bedre. Vil Venstre kjempe for økte bevilgninger til områdesatsinger i områder med levekårsutfordringer?

Ketil Kjenseth (V) [11:10:40]: Jeg takker for det spørsmålet. Vi deler åpenbart syn på utfordringene i Oslo sør. Jeg antar at det er det representanten Gåsemyr Staalesen aller mest henviser til.

Representanten sier at Venstre ikke har sørget for det vi lovet under valgkampen. Det forstår jeg ikke helt, for vi fikk i dette budsjettforliket 10 mill. kr mer til nettopp områdesatsing i Oslo sør. Det lå fra før inne 30 mill. kr fra regjeringas side, så i sum er det 40 mill. kr. Det ligger i tillegg 30 mill. kr i justiskapitlet, så staten bidrar med 70 mill. kr til områdesatsing i Oslo sør. Så vidt jeg kjenner til er det mer enn hva Oslo kommune selv bidrar med i Oslo sør. Det mangler en avtale mellom Oslo kommune og staten for å få på plass en ny områdesatsing i Oslo sør. Det må særlig Oslo kommune ta ansvar for, og sørge for at vi får på plass en avtale. Det vil også utløse mer midler.

Heidi Greni (Sp) [11:11:52]: Venstre foreslo 250 mill. kr til bedriftsrettede tiltak i distriktene da partiet la fram sitt budsjettforslag. Partiet markerte med det at de ville styrke bevilgningene til regional utvikling, som er blitt kraftig redusert de siste årene.

Jeg oppfatter at Venstre ønsker å framstå som småbedriftenes og gründernes parti, og det er en ambisjon vi i Senterpartiet deler. Regionale utviklingsmidler gjennom fylkeskommunen til Innovasjon Norge, SIVA m.m. er svært viktig for å utvikle næringslivet i distriktene. Det er noe alle fylkeskommunene også påpeker. I budsjettavtalen Venstre har inngått, er 250 mill. kr blitt til 20 mill. kr. Det betyr at årets kutt til næringsutvikling i distriktene er redusert fra 330 mill. kr til 310 mill. kr. Hvordan vil Venstre forklare dette store kuttet til alle de bedriftene som er avhengige av oppstartstøtte for å bygge ny virksomhet og nye arbeidsplasser i Distrikts-Norge?

Ketil Kjenseth (V) [11:12:53]: Bedriftene der ute har fått mye hjelp fra Venstre, når det gjelder støtte til sosiale ordninger, bl.a. Jeg tror de føler at de får drahjelp.

Når det gjelder disse eksplisitte virkemidlene for å få etablert flere bedrifter i distriktene, er det forskjellige veier dit. Et eksempel vi kan se til, er: Nå kommer Statkraft og Södra inn og skal bruke 500 mill. kr på å etablere et pilotprosjekt for bioraffinering på Tofte. Det vil bidra til at mange skogsentreprenører og mange skogeiere der

ute i distriktene får avsetning på trevirke. Mange sagbruk får levert sagflis, som i dag hopper seg opp og hindrer kapasiteten på mange av disse sagbrukene.

Vi er nødt til å se på virkemidlene framover: Hva er det som virker best for å hjelpe flest? Og vi må skape mer volum for også å skape flere industrielle arbeidsplasser der ute i distriktene.

Karin Andersen (SV) [11:14:09]: Representanten Kjenseth var i innlegget sitt inne på at kommunene har ansvaret for et av de viktigste sikkerhetsnettene for dem som virkelig er vanskeligstilt, nemlig sosialhjelpen. Det er jeg glad for, for det er virkelig behov for å gjøre noe der, bl.a. tette muligheten for kommunene til å trekke barnetrygden fra sosialhjelpen.

Det området vi har spesielt ansvar for her, er jo bostøtten. Vi bruker mindre penger på bostøtte nå enn vi gjorde i 2009. I mellomtida har boligprisene økt voldsomt, inntektene til veldig mange vanlige folk og til lavinntektsfamiliene har stått stille de siste årene, og antall innbyggere har økt med flere hundre tusen. Kan representanten da forklare hvordan man i budsjettet kan skrive at man har styrket ordningen, når det er flere titusener som ikke får, og vi bruker mindre penger nå enn i 2009?

Ketil Kjenseth (V) [11:15:14]: Nå er det vel ikke færre som får. Vi bruker mindre penger, men det er flere som får, det er flere å dele på. Det er en av utfordringene med dagens ordning. Det er den samme utfordringen som forrige regjering hadde – å måtte justere bostøtten fordi flere hadde behov. Venstre erkjenner at det er utfordringer i boligmarkedet for dem med lave inntekter – definitivt – med de prisene vi har nå. Derfor foreslår vi i vårt alternative budsjett å øke innsatsen for å bygge flere boliger til lavinntektsfamilier. Vi har foreslått mer støtte til leie-til-eie-ordningen, f.eks. Dette er viktige ordninger som vi må følge med på.

Jeg kan innrømme at uansett om det er Venstre eller SV som sitter i regjering, så er det tøffe forhandlinger for at de som trenger det mest, skal få et så godt tilbud som mulig.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Torhild Bransdal (KrF) [11:16:32]: Jeg skal innrømme at det er litt rart å stå her på denne talerstolen i budsjettbehandlingen for kommunalkomiteen og ha den nye hatten som parlamentariker på. I 18 år har jeg fulgt Stortingets behandling av statsbudsjettet med skrekkblandet fryd, for denne delen av statsbudsjettet er utvilsomt den delen som har mest innvirkning på enkeltmenneskets dagligliv der ute i de mange – og etter hvert ikke fullt så mange – kommunene.

Det blir snakket om at ordførere stadig vil ha mer penger. Det er jo en naturlov. Selvfølgelig vil en ha optimal uttelling. Det vil en på ethvert nivå. Det er dermed også en prøve på hvordan Stortinget verdsetter den jobben som gjøres av lokalpolitikkerne i kommunene og fylkene.

Selv om partiet mitt gjerne skulle ha gått litt lengre i form av å gi handlefrihet og noe romsligere ramme, er det store bildet at det leveres forutsigbare rammer. De siste årene har ikke vært en sånn stor katastrofe som ble predikert da Høyre og Fremskrittspartiet flyttet inn i regjeringskontorene. Nå skal det sies også at de nevnte partiene heldigvis har vært avhengige av Kristelig Folkeparti og Venstre for å få budsjettet i havn. Å få budsjettet i havn er som kjent å kompromisse. Det er kompromisset for oss alle sammen. Det er ikke førstevalgene for oss alle sammen som presenteres her i dag.

Et budsjettforlik har vi fått i havn – med gode styrkinger på viktige områder. Jeg har lyst til å nevne noe innen distriktspolitikken. Det er ikke bare utjevningssmidlene. Vi har Merkur-programmet, som bidrar til at vi har nær-butikker rundt om i hele landet. Vi har en styrking av bedriftsrettede program i distriktene, som er kjærkomment. Det er ikke en generell kapitalmangel i Norge, men det er mangel på risikovillig kapital. Det kan være en akilleshæl i mange av distriktskommunene.

Vi er også veldig glade for at vi fikk på plass en tapskompensasjon for de fylkeskommunene som tapte uforholdsmessig mye på omleggingen av inntektssystemet. Det tror jeg de er glade for i både Sogn og Fjordane, Nordland og Troms spesielt, for det er en klar føring for at de som kompenseres, er de som har tapt mest.

Vi er glade for at helsesøstertjenesten får et fortsatt løft. Alle snakker om tidlig innsats og tidligst mulig innsats for de små, for barna. De store utfordringene vi har her, er høyst reelle. Dette er god medmenneskelig politikk, og det er også samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Vi er også tilfredse med at det i komitébehandlingen i en felles flertallsmerknad fra regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre ble gitt klar marsjordre om å holde det såkalte regionsentertilskuddet utenom inntektsgarantiordningen. Kristelig Folkeparti var i utgangspunktet imot å endre inntektssystemet, men når det først er endret, kan vi ikke føre kommunene som ble lovet en slik gulrot, bak lyset. Derfor ligger dette i budsjettet.

En annen litt tilsvarende sak som jeg er glad for at en samlet komité stilte seg bak, var Indre Fosen kommune, som utilsiktet kom dårligere ut av sonekriteriene i inntektssystemet enn det som ble lagt til grunn. I 2018 løses dette greit over skjønnsmidlene, og regjeringen skal komme tilbake i kommuneproposisjonen med en vurdering av kriteriene for nabo og sone i lys av kommune-reformen. Her fortjener både departementet og komite-

en ros for vilje til å rydde opp i den knipa nye Indre Fosen var havnet i.

Vi er derimot ikke helt tilfredse med at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett økte innslagspunktet for refusjonsordningen for ressurskrevende brukere med 50 000 kr utover pris- og lønnsveksten. Det er i realiteten å svekke ordningen. Denne ordningen er svært viktig for de aller mest hjelpetrequende som kommunene har ansvaret for. Hvorfor trekker jeg fram dette punktet da? Fordi vi har gått inn i et budsjettforlik. Som sagt, det er å gi og ta, men vi har samlet oss om et forslag om en utredning av denne ordningen med sikte på å ivareta brukerne best mulig.

Vi kan også nevne stikkordet «valg» og hvordan vi gjennomfører valg for synshemmede. Vi kan nevne stikkordet «Sametinget» og budsjettet der. Det er nok å ta fatt i. Vi er glade for og tilfredse med å ha vært en del av dette budsjettforliket.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorodd Asphjell (A) [11:21:48]: Kristelig Folkeparti er i utgangspunktet et parti som har et stort og varmt hjerte for gode lokalsamfunn og trygge oppvekstvilkår rundt omkring i landet vårt, og ikke minst også for de aller svakeste i samfunnet. I innlegget til representanten Bransdal snakket hun om at det å ha sterke og gode regioner også er viktig for at vi skal ha et godt sted å bo i landet vårt.

Mitt første spørsmål til Kristelig Folkeparti gjelder medmenneskelig politikk: Synes Kristelig Folkeparti de har fått godt gjennomslag knyttet til å styrke tilbudet for ressurskrevende brukere i kommunene gjennom det budsjettet som er lagt fram? Mitt andre spørsmål er: Mener Kristelig Folkeparti at regionale utviklingsmidler er prioritert godt nok for å skape nye og gode arbeidsplasser så folk kan bo og leve sitt liv i hele landet?

Torhild Bransdal (KrF) [11:22:36]: Til spørsmål nr. 1 sa jeg veldig klart i mitt innlegg at når det gjelder ressurskrevende brukere, hadde vi ikke nådd langt nok. Spørsmål nr. 2: Regionalpolitikken – det var et veldig stort krav til at Kristelig Folkeparti skulle rette opp kuttene. Det klarte vi ikke. Om vi da har de store og rause hjertene, er ikke jeg den rette til å svare på. Det må andre svare på.

Heidi Greni (Sp) [11:23:13]: 60 pst. av kommunene sier i KS' budsjettundersøkelse at budsjettarbeidet i kommunene er mer krevende for 2018 sammenlignet med tidligere år. Særlig er det store utfordringer i små og mellomstore kommuner, som budsjetterer med netto driftsresultat langt under anbefalingene fra statlige myndigheter.

Kristelig Folkeparti hadde et svært beskjedent forslag til økte rammeoverføringer til kommunene i sitt budsjettforslag, og det ble enda mindre etter budsjettforliket med regjeringspartiene.

De andre opposisjonspartiene har lagt inn vesentlige økninger på dette området. Tilbakemeldingen fra Kommune-Norge er et entydig varsel om at uten økninger vil årets budsjett gi problemer med å opprettholde tjenestetilbudet til innbyggerne. Hva vil Kristelig Folkeparti svare til disse kommunene?

Torhild Bransdal (KrF) [11:24:02]: Denne utfordringen er en kombinasjon av penger, folk, kompetanse og muligheten til å gjøre ting. Inntektssystemet og inntektssystemets nøkler er også en faktor i dette. Det var noe Kristelig Folkeparti var imot, men når vi har et inntektssystem, må vi foreta en evaluering av det og se hvordan en skal legge det. Men det handler ikke bare om penger i kommunesektoren, det er en kombinasjon av folkene som skal gjøre jobben, og de midlene en har til rådighet.

Karin Andersen (SV) [11:24:49]: I dette budsjettet har Kristelig Folkeparti igjen valgt side i norsk politikk – siden til dem som ønsker skattelette foran sterkere velferd.

Et annet område som endrer samfunnet kraftig, er privatisering av velferd. Da handler det jo om at penger, våre skattepenger, som vi bevilger til f.eks. barnevern og eldreomsorg, også skal kunne være fortjeneste i private investeringselskaper.

En annen viktig side av denne type privatisering er at de ansatte over tid går ned i lønn, og når det gjelder pensjon, er det ofte veldig store kutt som kan utgjøre veldig store summer for den enkelte. Det er kvinner som jobber i disse yrkene.

Er representanten Bransdal enig i at det er en dårlig takk å få, å skulle bli konkurranseutsatt med kutt både i lønn og pensjon for disse heltene i omsorgssektoren?

Torhild Bransdal (KrF) [11:25:52]: Her var det en del forutsetninger som jeg ikke kan gå god for i det hele tatt – det legges en del forutsetninger til grunn for hva Kristelig Folkeparti mener. Kristelig Folkeparti setter utrolig stor pris på det private initiativ, men vi vil at de skal likestilles med det offentlige og ha samme rammebetingelser og samme pensjonsvilkår. Derfor er det feil. Vi har hele tiden sagt at profitt skal tas ut av de private ideelle, i utgangspunktet. Derfor blir utgangspunktet for representanten Andersens spørsmål feil.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:26:52]: Jeg vil takke komiteen for en grundig behandling av budsjettforslaget,

en særlig takk til Kristelig Folkeparti og Venstre for at vi igjen lyktes med å komme frem til gode løsninger for innbyggerne, kommunene og landet. Sammen med regjeringspartiene er det også foretatt enkelte justeringer i fagbudsjettet, som vi lever veldig godt med.

I disse dager er også lokalpolitikere over hele landet opptatt med å behandle budsjettet for 2018. Både nasjonalt og lokalt deler vi mange ambisjoner. Vi ønsker trygge oppvekstvilkår, gode barnehager og skoler som gir muligheter for alle, gode arbeidsplasser som gir velferd for hver enkelt og for fellesskapet, helse- og omsorgstjenester med god kvalitet, et sosialt sikkerhetsnett som fanger oss opp hvis vi faller, og som gir oss nye muligheter. Vi ønsker sterke, levende lokalsamfunn i hele landet. De rammene vi legger i behandlingen av budsjettforslaget i dag, avgjør om det er mulig å realisere disse ambisjonene.

Regjeringen har i fire år sørget for en god og forutsigbar kommuneøkonomi, med en sterkere realvekst enn i de rød-grønnes regjeringsår. Kommunene har gode resultater å vise til, og det er færre kommuner på ROBEK-listen enn noensinne.

Men vi er de første til å erkjenne at mer penger ikke er nok til å løse dagens og morgendagens utfordringer. Når oljeinntektene går ned, velferdsutfordringene går opp og folks forventninger øker, er det ingen som kan betale seg ut.

Vi må først og fremst sørge for vekst og flere trygge arbeidsplasser. Vi må sørge for fornyelse og forbedring i både stat og kommune. Derfor må budsjettdebatten handle om mye mer enn kroner og øre.

Kommune- og regionreformen har gitt oss en mer fremtidsrettet struktur, med en kommunesektor som kan gi gode tjenester og drive frem en positiv samfunnsutvikling. Lokalpolitikere fra alle partier har sett utfordringene og grepet mulighetene. Blant dem er over 30 Arbeiderparti-ordførere og om lag 20 ordførere fra Senterpartiet. Mens opposisjonen i Stortinget har diskutert reversering, sørger lokalpolitikerne for modernisering. Og lokalpolitikerne har en regjering som spiller på lag med dem. Kommunereformen vil fortsette, også i denne perioden, og vi skal gi kommunene verktøy til å digitalisere og styrke kompetansen lokalt.

Kanskje er det ikke tilfeldig at det er folkevalgte og ansatte i kommunene som går foran i arbeidet med å sørge for en mer bærekraftig velferd. De vet at når sentrale politikere lover bedre tjenester, er det ofte de som må gjøre jobben. De har nok hørt løfter om mer penger før. De vet likevel at uansett regjering har de måttet prioritere og gjøre krevende valg mellom mange gode formål. Slik vil det også være i fremtiden.

Som nasjonale politikere bør vi ha høyere ambisjoner enn å overby hverandre både i penger og løfter om

mer til alt. Vi må sørge for rammer som gjør det mulig for kommunene å levere på de store oppgavene de har.

Vi må være villige til å gjennomføre reformer som er viktige på lang sikt, selv om det koster noe på kort sikt. Jeg er glad for at regjeringen og samarbeidspartiene er enige om at kommunereformen skal fortsette, og at regionreformen gjennomføres.

I tillegg må vi sørge for at kommunene ikke bare har økonomi, men også handlingsrom, til å løse de store velferdsoppgavene de har. Da må vi ikke detaljstyre og overadministrere.

Jeg har tillit til at lokale folkevalgte ønsker det beste for sine lokalsamfunn, sine naboer, venner, bekjente og familie. Vi må sørge for at de også har rom til å finne de gode løsningene.

I morgen vil jeg få en rapport med en gjennomgang av øremerkede tilskudd til kommunesektoren. Jeg kan allerede i dag røpe at omfanget er enormt. Ansatte og folkevalgte i kommunene må bruke store økonomiske ressurser på å søke om tilskudd og rapportere om sine gjøremål. Det er bygd opp et stort statlig byråkrati for å håndtere de øremerkede tilskuddene. Det er lite rom for å tilpasse tjenestene til lokale eller individuelle behov, staten har definert hva man skal gjøre, og hvordan. Statlig detaljstyring gjør handlingsrommet stadig mindre og frustrasjonen blant lokalpolitikere stadig større.

Som en sjef for en psykisk helsetjeneste sa: «Jeg vil ikke utsette verken brukere eller ansatte for flere kort-siktige statlige prosjekter. Det vi trenger, er rom for å lage gode tjenester som passer for oss, og som står seg over tid.»

Dette må vi i fellesskap gjøre noe med. Her må det bli mer rom for gode lokale løsninger, mindre statlig detaljstyring og mer tillit til dem som skal gjøre jobben. Det blir en viktig oppgave for oss i tiden fremover.

Det er også viktig at vi har en kultur for kontinuerlig fornyelse i både stat og kommune. Derfor har vi laget og publisert analyser som viser hvordan kommunene kan lære av de beste når de skal organisere sitt velferdstilbud. Dette kan frigjøre betydelig mer ressurser til bedre tjenester enn selv opposisjonspartiene lover.

Men «dette handler om mennesker og ikke milliarder», sa Senterpartiets leder, Trygve Slagsvold Vedum, da vi offentliggjorde effektivitetsanalysen. Ja, og nettopp derfor er dette så viktig. Fordi det er barn, unge og eldre som er avhengige av de tjenestene kommunene leverer, må vi sørge for at de er best mulig. Og nettopp fordi de offentlige tjenestene er så viktige for folk, må vi fortsette arbeidet med å fornye, forenkle og forbedre dem. Et av de viktigste tiltakene vi har iverksatt, er store investeringer i digitalisering i både stat og kommune.

Vi innfører digital post i staten, og vi har digitalisert tinglysningen, tjenester i Husbanken, skattemeldingen,

og vi er godt i gang med hele byggesaksprosessen. Dette gjør hverdagen enklere for brukerne, og det frigjør tid og kapasitet for ansatte.

Vi har etablert en medfinansieringsordning for små og mellomstore digitaliseringsprosjekter. Bare denne satsingen har de siste to årene sikret realisering av 26 prosjekter, som har en samfunnsøkonomisk nytteverdi på hele 11,4 mrd. kr. For neste år får vi på plass en finansieringsordning som vil bidra til raskere og bedre utvikling av digitale verktøy også i kommunesektoren.

Verken distrikter eller byer lever av tilskudd, de lever av overskudd. Det er først og fremst arbeidsinnsatsen vår og verdiene som skapes i små og store bedrifter, som er grunnlaget for vår felles velferd.

Jeg merker meg at venstresiden slår på den politiske stortromma når de kritiserer kutt i regionale utviklingsmidler. Det fremstilles som om dette vil utarme Distrikts-Norge. Men det er verd å merke seg at veksten nå går opp, og at arbeidsledigheten går ned i hele landet. Sysselsettingen øker i nesten samtlige fylker. Nord-Norge er nå en vekstmotor for hele landet.

Når venstresiden slår seg på brystet med at de vil dele ut mer offentlige penger, sender de regningen til dem som skaper verdier, og som er i jobb. De vil først trekke inn mer skatt fra folk og bedrifter i distriktene, for så å dele dem ut og ta æren for det.

En politikk der skatt på arbeid og verdiskaping stadig må økes for å finansiere stadig større offentlige utgifter, er ikke bærekraftig. En slik politikk vil på sikt ramme dem som trenger velferdstjenestene aller mest.

Vår politikk er å la bedrifter og folk få beholde mer av de verdiene de skaper, slik at de kan investere i vekst og velferd. Det er derfor gledelig at vi har fått flertall for endringer i den såkalte maskinskatten. Dette betyr at mange bedrifter får større rom til å investere i nye arbeidsplasser i lokalsamfunn i hele landet. Sammen med store investeringer i samferdsel, forskning og utvikling legger det grunnlaget for sterke distrikter og bærekraftige byer.

Når markedet svikter, er det likevel viktig å ha ordninger som sikrer gode tjenester i hele landet. Merkurprogrammet, som også representanten fra Kristelig Folkeparti viste til, er en slik ordning, som legger til rette for at det finnes nærbutikker også i sårbare lokalsamfunn. Jeg er derfor glad for at vi sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre har blitt enige om å styrke denne ordningen.

Abid Q. Raja hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [11:37:00]: Jeg har to spørsmål til statsråd Sanner. Det ene dreier seg om realveksten, som

stadig presenteres som sterkere enn under den rød-grønne regjeringen. Jeg har et konkret spørsmål til statsråd Sanner: Kan han bekrefte at de samlede inntektene for kommunesektoren fra 2014, da statsråd Sanner tok over, og fram til og med det statsbudsjettet vi debatterer i dag, er på 1,9 pst., og at tilsvarende tall for de frie inntektene er 1,5 pst.? Det er det som gjelder kommunesektoren.

Så lurer jeg på om lønnsutviklingen for statlige toppledere, som var på 7,9 pst. i 2015 og på 4,8 pst. i 2016, i en periode da alle andre lønnsinntakere viste moderasjon, er noe statsråden slår seg på brystet av?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:37:52]: La oss først ta veksten i de frie inntekter. Per innbygger var den i de rød-grønne regjeringsårene på 0,6 pst. Fra 2013 til 2017 var den på 0,9 pst. Hvis vi ser på veksten i alt for de frie inntektene, var den på 1,8 pst. i de rød-grønne årene og på 1,9 pst. fra 2013 til 2017. Også for representantens egen hjemkommune, Gran, har det vært en sterkere vekst under borgerlig styre enn det var da Arbeiderpartiet selv satt i regjeringskontorene. En KS-undersøkelse som ble presentert under komiteens høring, viste at det er over 100 flere kommuner som anser å ha et større økonomisk handlingsrom i 2016 enn de hadde i 2013.

Dette viser at det har blitt bedre økonomisk handlingsrom, men som jeg sa i mitt innlegg, penger er ikke nok, kommunene er også nødt til å fornye og effektivisere.

Rigmor Aasrud (A) [11:38:57]: Da lar jeg statsråden få lov til å svare på det andre spørsmålet jeg stilte. Jeg registrerer at han ikke vil svare for 2018 når han presenterer tall for vekst i kommunesektoren – det er det jo en grunn til. Men da spør jeg igjen: Er statsråden fornøyd med den veksten som har vært i lederlønninger i offentlig sektor, som statsråden har ansvaret for, på 7,9 pst. i 2015 og 2016? Er det en villet vekst, eller er det statsråden som ikke har kontroll?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:39:27]: Det er viktig at staten er en moderne og attraktiv arbeidsgiver. Vi har også vært veldig tydelige på at vi skal rekruttere noen av de beste lederne til offentlig sektor. Samtidig er vi også veldig tydelige på at lederlønningene over tid skal være innenfor frontfag – det ligger i bunnen. Men fra et år til et annet kan det variere. Blant annet var veksten i 2016 spesielt knyttet til gjennomføringen av politireformen, hvor det ble langt færre politimestre, men da med noe høyere lønn. Men over tid skal også lederlønningene i staten være innenfor frontfag.

Heidi Greni (Sp) [11:40:28]: I forbindelse med behandlingen av representantforslag om omgjøring av

tvangsvedtak av kommunesammenslåing vedtok Stortinget følgende:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at gode og frivillige prosesser skal være utgangspunkt for endringer av kommunestrukturen. Eventuelle kommunesammenslåinger i perioden 2017-2021 skal utelukkende bygge på frivillighet.»

Og videre:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at inntektssystemet for kommunene skal sikre likeverdige muligheter til å utvikle velferdstjenester til innbyggerne og ikke brukes som element i videreføring av kommunereformen.»

Regjeringen sier i kommuneproposisjonen for 2019 at man vil komme tilbake til hvordan det videre arbeidet med endringer i kommunestrukturen kan legges opp. Stortingets vedtak vil selvsagt ligge til grunn for regjeringens forslag.

Hvilke tiltak ser statsråden for seg kan være aktuelle å bruke når bruk av tvang og endringer i inntektssystemet ikke lenger er til rådighet i videreføring av kommunereformen?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:41:25]: Nå er vel tiden snart inne til at Senterpartiet legger valgkampen bak seg. Reverseringsbudskapet til Senterpartiet ble et gedigent mageplask. Kommunereformen gjennomføres, og om lag 20 Senterparti-ordførere gjennomfører nå kommunesammenslåing med gjensidige vedtak. Det bør være et paradoks for Senterpartiet nasjonalt at Senterpartiet lokalt er fremtidsrettet, pragmatisk, finner gode løsninger, bygger nye kommuner og gjennomfører kommunereformen. Ja, vi har gjennomført endringer i inntektssystemet, men det har ikke noe med tvang å gjøre. Problemet med det gamle inntektssystemet var at det ofte straffet kommuner som ønsket å gå sammen med andre. Og når det er et bredt politisk flertall på Stortinget som ønsker større kommuner, må også inntektssystemet gjenspeile det.

Karin Andersen (SV) [11:42:31]: SV og regjeringspartiene har veldig ulike mål. SV ønsker mindre forskjeller mellom kommunene og mellom folk, mens regjeringen ønsker større forskjeller. Grunnen til at vi prioriterer mer penger – 5,7 mrd. kr mer – til kommunesektoren, er at vi mener og vet at sterkere satsing på skole, barnevern og eldreomsorg vil gjøre at vi faktisk skaper mer. Flere vil kunne klare seg godt og delta i verdiskapingen, akkurat som OECD sier til Norge i sine rapporter. Men jeg festet meg med noe av det statsråden sa, at lokalpolitikere står i krevende valg mellom viktige områder. Da er det viktig å sikre at det som er lovpålagt, faktisk blir gjennomført. En av grunnene til at noen øremerker, er at man vil ha det på plass. En annen måte er å bruke be-

manningsnormer, f.eks. i eldreomsorgen, for å sikre at man har det nivået som loven faktisk tilsier. Vil statsråden ... (Presidenten klubber.)

Statsråd Jan Tore Sanner [11:43:36]: For det første tar representanten Andersen grunnleggende feil når hun hevder at regjeringspartiene ønsker større forskjeller. Tvert imot er det slik at små forskjeller er en felles verdi som står sterkt i det norske samfunnet. Når vi satser på arbeid, når vi satser på skole, handler det om å løfte mennesker. Når vi gjennomfører kommunereformen, er det for å unngå at det skal bli større forskjeller mellom kommunene. Realiteten er at uten en kommunereform ville vi risikere å få et helsepolitisk klasseskille mellom de kommunene som har kompetanse, som har sterke fagmiljøer, som kan gjennomføre den politikken som det er flertall for i Stortinget, og de kommunene som ikke har det. Så både kommunereformen og den økonomiske politikken handler om å skape muligheter for alle. Med SVs politikk med mer øremerking er det de sterkeste og største kommunene som har ressurser til å søke om tilskudd. Det er også med på å skape forskjeller. (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Da er taletiden ute. Neste replikant er Ketil Kjenseth.

Ketil Kjenseth (V) [11:44:48]: Først takk til statsråden for et godt samarbeid og for at vi trekker Norge i riktig retning. Det er bra vekst i kommuneøkonomien. Men det er også betydelig vekst i en annen del av kommunesektoren, og det er innenfor lover, forskrifter, reguleringer og øremerkinger. Jeg har spurt meg litt for oppigjennom de siste årene om noen kan gi meg et svar på hvor mange det er. Det klarer ingen å gi et svar på, men et sted mellom 5 000 og 7 000 er anslaget jeg får. Det høres litt mye ut. Oppi det hele er antallet jurister i norske kommuner på et minimum. Særlig i de minste kommunene er det svært få.

Jeg hører statsråden i morgen får en rapport om øremerkinger, og det er jeg veldig glad for. Men hva med et utvalg for å frigjøre lokaldemokratiet fra den tvangstrøya som jeg tror mange lokalpolitikere opplever – at det er liten vits i (presidenten klubber) å sitte i et lokalt ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Da er det statsråd Jan Tore Sanner.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:45:54]: Jeg takker for et viktig og godt spørsmål, og også for at Venstre er en vokter av det lokale selvstyret. For det er lett å sitte på Stortinget og hele tiden mene smått og stort om hva som skal gjøres i Kommune-Norge. Sammen har vi klart å gjennomføre økt selvstyre på noen områder. Samtidig må vi erkjenne at på andre områder har det

blitt mer styring. Derfor er jeg veldig glad for den rapporten vi får i morgen. Nå skal ikke jeg røpe hva som ligger der, men jeg tror det kommer til å overraske mange, for det er et enormt omfang av øremerkede tilskudd. Det er store ressurser som går gjennom de øremerkede tilskuddene. Man kan også se på i hvilken grad man oppnår de målene som har vært med tilskuddene. Man ser også hvor store ressurser det brukes i byråkrati både nasjonalt og lokalt for å kunne utkvittere tilskuddene.

Ja, man kan godt se på om det er hensiktsmessig å sette ned et utvalg (presidenten klubber), men det viktigste er at vi gjør jobben.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Jorodd Asphjell (A) [11:47:16]: I dag behandler vi kommunalbudsjettet for 2018, det budsjettområdet som vil påvirke hverdagen til alle som bor i Norge. Det er i dag vi bestemmer rammene for hva kommunene vil få, for at de skal kunne gi et best mulig tjenestetilbud til sine innbyggere i året som kommer.

Jeg har sagt det i flere debatter tidligere også, at det er ute i kommunene folk bor og lever sine liv. Det er der velferdstjenestene utvikles, og det er der vi hver dag møter dyktige ansatte innen det kommunale velferdsområdet som gjør en fabelaktig jobb hver eneste dag for at vi skal ha en god og trygg hverdag.

Det er derfor Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett for kommende år foreslår en økning på i alt 3 mrd. kr. Veksten ville da blitt fordelt med 2 mrd. kr til kommunene og 1 mrd. kr til fylkeskommunene. En slik økning ville ha bedret kommunenes økonomi, og det kunne ha styrket tjenestetilbudet ytterligere i året som kommer.

Innenfor kommunerammen prioriterer Arbeiderpartiet en lang rekke tiltak som ville gitt bedre velferdstjenester på mange av områdene i kommunesektoren. Vi prioriterer mer penger til barnehagene. Vi holder prisen på dagens nivå, slik at alle kan ha et rimelig og godt tilbud, vi sørger for flere plasser, og vi trapper opp med mål om at halvparten av alle barnehageansatte skal være barnehagelærere – altså en kvalitetsreform.

I tillegg vil vi ha en sterkere satsing på kvalitet i skolen. Vi prioriterer 1 000 flere lærere, og vi vil innføre en lese-, skrive- og regnearanti og gjennomføre et digitalt løft i skolen.

Arbeiderpartiet vil også ha et folkehelseløft for barn og unge. Vi vil at det skal være en times fysisk aktivitet for alle skolebarn, vi vil innføre et enkelt skolemåltid, og vi vil at det skal ansettes flere helsesøstre, slik at det blir tilgjengelig skolehelsetjeneste hver eneste dag på skolen.

En viktig forutsetning for at folk skal kunne bo og leve sine liv i små og store kommuner, er at en fører en aktiv

distriktspolitik som sikrer bosetting, næringsutvikling og gode velferdstjenester. Arbeiderpartiets politikk ville gitt nye arbeidsplasser og en god og forutsigbar finansiering av kommunene, som sikret gode lokalsamfunn rundt omkring og i nærmiljøet – både i distriktene og i byene – hvor alle opplevde et godt og tilgjengelig velferdstilbud med gode skoler, trygg eldreomsorg og kvalitet i helsetjenestene. Dette er gammelt slagord fra Arbeiderpartiet: «By og land hand i hand.» En aktiv og god distriktspolitik er helt nødvendig for våre framtidige vekstnæringer – for å dempe presset på byene, for å gi folk reell valgmulighet om å bo i alle deler av landet. Det er grunnlaget for å ta vare på det Norge vi i dag kjenner.

Arbeiderpartiet mener at Norge trenger sterkere lokalsamfunn og sterke regioner. Det er derfor vi i vårt alternative budsjett for 2018 har valgt å styrke satsingen i de ulike regionene. Når Arbeiderpartiet da styrker kommuneøkonomien med 3 mrd. kr utover regjeringens bevilgninger, er det fordi vi tar kommunene og fylkeskommunene på alvor. Regjeringens økonomiske opplegg er i beste fall nullvekst for sektoren i kommende år – etter at utgiftene til befolkningsvekst og pensjon er betalt og regjeringens egne satsinger er gjennomført. Et svakt økonomisk opplegg fra regjeringen gir lite rom for å satse på de aller yngste og de eldste.

Alle har merket seg regjeringens kutt i regionale utviklingsmidler, som direkte vil ramme kommunenes og fylkeskommunenes mulighet til å drive en aktiv næringsutvikling, til å skape nye arbeidsplasser, slik at flest mulig har en jobb. Det er den viktigste faktoren for et godt og velfungerende velferdssamfunn hvor alle er med.

Til oss som folkevalgte – enten det er ute i Kommune-Norge, på fylkesnivå eller her i nasjonalforsamlingen – vil det være forventninger om at vi prioriterer det som er viktigst for alle som har behov for storsamfunnets hjelp, for at storsamfunnet stiller opp, og at vi ikke prioriterer skatteuttak til dem som har aller mest.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [11:51:57]: Jeg har vært kommune politiker siden 2007, og jeg har dermed opplevd både en rød-grønn og en blå regjering. Kommuneøkonomi er naturligvis noe av det viktigste for både politikere og innbyggere. Jeg husker godt at det under den rød-grønne regjeringen ble slått ganske klart fast at man ikke kunne forvente noen stor vekst i kommuneøkonomien de nærmeste årene, og det ble det heller ikke.

Da det lå an til regjeringsskifte i 2013, var det selvsagt knyttet stor spenning til hvordan kommuneøkonomien ville bli. For å være ærlig ble det ikke lovet noen stor fest for kommuneøkonomien av den nye regjeringen heller. Men nå har vi resultatet etter fire år: Regjeringen har le-

vert mer enn den lovet. I 2016 hadde kommunene det beste resultatet i dette årtusenet, og i inneværende år er antall kommuner på ROBEK-listen blitt halvert. Så få kommuner har det aldri vært på ROBEK-listen tidligere. Det sier ganske mye om kommunenes forbedrede muligheter.

Men like fullt, og ikke uventet, skal opposisjonen svartmale situasjonen. Arbeiderpartiet skriver i sine merknader at vi nok en gang leverer et svakt kommunebudsjett. Det de verken ville eller klarte da de selv satt i regjering, har vi fått til, men det har plutselig blitt viktig for dem nå. Det er derfor gledelig å kunne si til Arbeiderpartiet at de kan slappe av – vi har full kontroll, og vi har fikset det de selv ikke klarte.

I norsk politikk er det i altfor stor grad en konkurranse om å bruke mest penger. Det er om å gjøre å skryte av hvem som har satt det høyeste tallet på en eller annen budsjettpost. Dessverre er ikke økt pengebruk noe godt tegn i seg selv. Det trenger ikke å være noen sammenheng mellom det å bruke mest penger og det å levere de beste tjenestene. Når denne regjeringen kan skryte mer av gode resultater enn av høyest pengebruk på en rekke områder, er det et godt tegn.

Effektivisering kommer til å bli nøkkelen til vellykkede kommuner i framtiden. Effektivisering betyr ikke færre ansatte, mindre tjenester eller dårligere arbeidsforhold. Det betyr at effektive kommuner får mer ut av hver krone. Det betyr flere tjenester og bedre tilbud, ikke dårligere. Dette handler om å jobbe smartere, henge med i utviklingen og lære av hverandre. Det handler om å ha respekt for innbyggernes skattepenger og unngå sløsing.

For Fremskrittspartiet er avbyråkratisering og effektivisering viktig. Det er ikke bare frustrerende for bedrifter og privatpersoner å bruke enormt mye tid, penger og krefter på unødig byråkrati, det går også på bekostning av produktivitet og vekst. Alle parter tjener på dette arbeidet – så langt har næringslivet spart 15 mrd. kr, og staten sparer 2,3 mrd. kr på mindre byråkrati. Dette betyr i praksis en enklere hverdag for folk flest.

Regjeringen satser på en fortsatt trygg kommuneøkonomi. Viktige områder blir prioritert, som skolehelse-tjeneste, helsestasjoner, rusomsorg og tidlig innsats i skolen. Samtidig gjøres det viktige grep for å sikre norske arbeidsplasser og utvikling av nye næringer. Avvikling av eiendomsskatten for verk og bruk er et viktig skritt i retning av en mer rettferdig og bærekraftig skattepolitikk.

Det er forutsigbart at opposisjonen kritiserer dette og mener det vil gå ut over kommunenes velferdstilbud. Til dette må man si at kritikken er fantasiløs og feilslått. Kommunene kan ikke basere sine inntekter på skatter som i realiteten er med på å forhindre vekst og nye næ-

ringer. Med grepene regjeringen nå gjør, vil kommunene få en god overgangsordning samtidig som kommunenes inntekter blir trygget gjennom utvikling og vekst i den enkelte kommune.

Jeg sitter fortsatt i bystyret i Drammen. Gjennom effektivisering, gode ordninger fra regjeringen og bevisst økonomisk styring har vi levert trygge og gode resultater i flere år. Handlingsrommet har blitt bedre, og vi har spart opp midler i reserve. I 2020 slår vi oss sammen med to andre kommuner, som i lengre tid har slitt økonomisk. Kommunereformen, lokalpolitikkerne og flere år med trygg og god styring av kommunesektoren har satt alle disse kommunene i stand til å få kontroll på økonomien og starte en ny kommune som er rustet for framtiden. Det har vært godt å være lokalpolitiker under denne regjeringen.

Stein Erik Lauvås (A) [11:57:00]: Arbeiderpartiet legger inn 3 mrd. kr mer enn regjeringen for å styrke kommunenes og fylkeskommunenes økonomi i 2018, vi styrker Sametinget og samiske formål med 79 mill. kr mer enn regjeringen, Arbeiderpartiet styrker Husbanken med 8 mrd. kr mer, vi vil opprettholde støtten til ressurskrevende brukere, og vi vil styrke de regionale utviklingsmidlene – for å nevne noe.

Kommunebudsjettene og fylkesbudsjettene griper rett inn i folks hverdagsliv. Kommune- og fylkesbudsjettene handler om omsorgstjenester, helsetjenester, skoletilbud, barnehagetilbud, næringsutvikling og jobbskaping, og det handler om klimautfordringer og miljøutfordringer. Det er slik at det er ute i kommunene og fylkene alle disse oppgavene skal løses. Det er der folk bor, det er der folk lever, og det er der tjenestene skal leveres hver dag, døgnet rundt og året rundt – en formidabel oppgave, som er selve grunnplanken i vårt velferdssystem.

Da vil jeg passe på å gi honnør til alle de som sørger for at dette faktisk skjer, alle de som jobber ute i kommunene hver dag med alle disse oppgavene. Det er også på sin plass å gi honnør til de som er folkevalgte, de som sitter og skal ta beslutninger ute i kommunene og sørge for at dette faktisk går rundt, som jobber godt og er dyktige, og ikke minst til alle de som jobber ute i kommunene og sørger for at det er aktivitet også etter at rådhuset har stengt døra. Jeg snakker om frivilligheten i båtforeninger, i idrettslag, i korps – hva det måtte være. Disse menneskene legger ned enormt med ressurser for at det skal være noe nyttig å ta seg til, spesielt for ungdommen, også etter stengetid.

Så koster det å drive alt dette. Arbeiderpartiet legger mer penger på bordet fordi vi mener at vi må prioritere det viktigste først. Da kommer skole, omsorg og helse aller, aller først. Det er grunnleggende at dette fungerer, og

at kommunene har muligheter til å gjennomføre dette. Derfor prioriterer vi det også sterkt.

Jeg hører statsråden og regjeringspartiene skryte uhemmet av sin satsing på kommuneøkonomien – det er ikke måte på hvor mye penger de bruker, og hvor historisk alt dette er. Mange kommuner fikk et overskudd, dels som en følge av skattereformen, dels som en følge av at regjeringen bommer på skatteanslagene, det kommer inn mer penger. Statsråden og dere andre skjønner nok innerst inne at å sette slike ekstra engangspenger inn i driften ikke er særlig bærekraftig, og det gir ikke grunnlag for en stabil og god drift. Jeg tror at statsråden og de andre representantene, spesielt de som sitter i bystyret og kommunestyret, skjønner at det er ufornuftig å sette slike ekstrapenger inn i varig drift.

Budsjettforslaget for 2018 er ikke oppløftende for flertallet av kommunene i dette landet. Jeg har sett på mitt eget fylke, Østfold, hvor 13 av 18 kommuner får 2,5 pst. eller mindre i økning. Det betyr ganske enkelt at kommunestyrene må starte med å kutte i tjenestene til innbyggerne, for det møter ikke engang lønns- og prisstigningen. Det betyr kutt før man får begynt. Det er dette de sitter og gjør, som statsråden var inne på, der ute i kommunene nå. Det sitter svært mange og kutter fordi de ikke engang blir møtt med en økning som tilsvarende lønns- og prisstigningen.

Arbeiderpartiet har en annen politikk. Vi har andre prioriteringer, som ville ha styrket kommuneøkonomien, som ville ha styrket fylkeskommunene. Akershus ville fått 62 mill. kr mer, Østfold 32 mill. kr mer, Finnmark 36 mill. kr, Oslo 68 mill. kr, og Rogaland 58 mill. kr mer – penger til kollektivtrafikk og til videregående skole, for å nevne noe. Østfold-kommunene ville altså med vårt forslag fått 105 mill. kr mer til fordeling, Akershus 231 mill. kr, Telemark 65 mill. kr, Rogaland 178 mill. kr og Hordaland 194 mill. kr mer til kommunene i disse fylkene – til skole, til barnehager, til eldreomsorg og til helse.

Det er i sannhet forskjell på politikken og prioriteringene. De blå-grå har sine prioriteringer, og Arbeiderpartiet har sine. Det er ingen tvil om hvilket budsjettforslag som hadde tjent innbyggerne best, men vårt alternativ får dessverre ikke flertall i salen her i dag. Det sørger Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti for. De stemmer det ned.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:02:12]: Bolig er sammen med arbeid, utdanning og helse de fire grunnpillarene i velferdsstaten. Norsk boligpolitikk har vært vellykket, de aller fleste bor i egen bolig, og Norge har en av verdens beste boligstandarder. Et eget sted å bo til en

overkommelig pris er for mange avgjørende for om de kan leve et selvstendig og godt liv. Det er derfor en viktig politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Hovedproblemet i dagens boligmarked er at det bygges for få boliger, særlig i pressområdene. Det kan ikke være sånn at folk som har jobb som lærer eller sykepleier, ikke skal kunne bosette seg i et rekkehus på østkanten her i byen. Boligpolitikk handler om hvor vi bygger boliger, og hvordan vi gjør det. Det handler om både kvalitet og beliggenhet. Befolkningen vokser raskt, og innen 2030 vil Norges befolkning ha vokst fra fem millioner til seks millioner innbyggere.

Urbanisering er en av de internasjonale trendene. Verden over flytter folk inn til byene for å bo og jobbe. Det mest miljøvennlige vi kan gjøre, er å bo i by. Byene er med på å redusere nasjonens klimagassutslipp. Vi må bygge smarte byer, vi må fortette langs kollektivknutepunkt og ha en areal- og transportutvikling der busser og trikker går ofte nok, slik at vi kan reise miljøvennlig og effektivt til jobb og hjem igjen.

Samtidig må vi styrke bygdene våre. Da er bredbåndutbygging avgjørende. Arbeiderpartiet har satset på det i sitt budsjett for 2018.

Boligene må ha en standard som gjør at vi kan bo lenge i husene våre. Derfor ønsker vi i Arbeiderpartiet å ta initiativ til et eldreprogram og lage boligtilbud slik at generasjoner kan dra nytte av hverandre. Arbeiderpartiet er skeptisk til å svekke krav til tilgjengelighet i boliger.

Arbeiderpartiet ønsker å stille strengere krav til kommunene og sikre raskere prosesser og boligbygging. Vi mener det er riktig å etablere et forpliktende samarbeid om boligpolitikk mellom staten og landets største kommuner. Arbeiderpartiet er opptatt av å koble Husbanken tettere sammen med de største kommunene. Arbeiderpartiet ønsker også å sørge for flere leie-til-eie-ordninger i samarbeid med private utbyggere, boligbyggelag, kommunene og Husbanken.

Ekstra innsats fra stat og kommune i utvalgte nabolag har hatt som mål å bidra til nærmiljøer der folk skal trives bedre. Lokale møteplasser er med på å skape trivsel og samhold i et nabolag. Vi har bidratt med midler til opprustning av parker, lekeplasser, gårdsrom, gangveier samt gratis deltids plass i barnehager og AKS for alle som bor i utvalgte utsatte boområder både i Oslo og i andre byer i Norge.

Arbeiderpartiet går inn for på områdesatsinger. Derfor har Arbeiderpartiet gått inn for å styrke potten til områdesatsing med 52 mill. kr. Vi må evne å bygge gode nabolag slik at vi alle kan leve gode liv der vi bor.

Ove Trellevik (H) [12:05:22]: Budsjettet me vedtek i dag, set kommunane i stand til å styrkja viktige velferdstenester. Kommunesektoren får ein realvekst i

sine frie inntekter, og det er godt. Det legg til rette for at me kan styrkja det kommunale tenestetilbodet. Budsjettforliket på Stortinget inneber ei styrking av budsjettet på fleire område – innanfor både helse, opptrapping, rus og til og med frivilligsentralar, som enkelte var kritiske til at me ikkje hadde handtert på ein god måte. Totalt sett vil me forsterka det totale og det sosiale sikkerhetsnettet slik at færre fell utanfor, fleire vert løfta opp og fram og fleire får moglegheit til å delta aktivt i samfunnet.

I tillegg er me einige om at dei kommunane som slår seg saman, og som tapte på endringane i basistilskotet og småkommunetilskotet i inntektssystemet frå 2016 til 2017, vart kompensert for dette gjennom ei eiga overgangsordning frå 2017 og fram til samanslåinga trer i kraft i 2020. Regionsentertilskotet vert også halde utanfor inntektsutjamningsordninga. Dette var eit sterkt ønske frå dei kommunane dette gjeld, og som har vist veg i kommunesamanslåingsarbeidet.

Kommunane har dei seinare åra hatt ei god økonomisk utvikling. Realveksten per innbyggjar var årleg gjennomsnittleg 0,6 pst. i åra 2005 til 2013, mens ein anslo 50 pst. meir i gjennomsnitt i perioden 2013 til 2017. Det vitnar om at regjeringa og samarbeidspartia har levert på kommuneøkonomi. Det er mange gode eksempel på dette – f.eks. Trondheim, som hadde ein reduksjon i inntektene under dei raud-grøne, og som får ein vekst på 1,2 pst. per innbyggjar med denne regjeringa.

Det er underleg å høyra representanten Lauvås, som kritiserer opplegget til regjeringa. Han gjev riktig nok honnør til tilsette ute i kommunane, og det kan eg gje han stor støtte i, men det er altså slik at kommunen som Lauvås kjem frå, har fire gonger så høg vekst i inntekter per innbyggjar med denne regjeringa samanlikna med i dei raud-grøne si regjeringstid. Eg kunne tenkt meg at han òg hadde skrytt av både regjeringa og samarbeidspartia når han eigentleg har så flott vekst i økonomien i kommunen sin.

Kommunesektoren hadde i 2016 det sterkaste driftsresultatet på ti år, og det har aldri vore registrert så få kommunar i ROBEX-registeret som i 2017. Dette lovar svært godt.

Me kan trygt slå fast at kommuneøkonomien er i god forfatning, men kommunane må sjølvstøtt sørgja for å fornya seg, forenkla og forbetra tenestene sine. Eg håpar at me i åra som kjem, også kan ha stort fokus på kommunestrukturendringar. Det trur eg er viktig for å sikra gode tenester i kommunane. Eg håpar òg at me kan få eit godt samarbeid med regjeringa for å finna gode incentiver som styrkjer nettopp dette arbeidet i åra som kjem.

Helge André Njåstad (FrP) [12:08:33]: Me behandlar no ein av dei viktigaset delane av statsbudsjettet, nemlig den delen som går til norske kommunar og fylkeskommunar, som leverer tenester til innbyggjarane der folk bur, og i tillegg er solide og store arbeidsplassar for veldig mange som gjer ein formidabel innsats for innbyggjarane i dette landet. Difor meiner eg at pressebenken burde vore full i dag, for dette er viktig for alle innbyggjarar i alle kommunane i Noreg.

Då eg hørte på debatten frå kontoret, begynte eg å lure på kva slags omgrep me brukar. Det er greitt nok at ein forsøker å vinna eit val på svartmåling, det kom spesielt frå Arbeidarpartiet. Når ein kallar opplegget til kommuneoppgjær og inntektene forferdeleg dårleg – det var det representanten Rigmor Aasrud brukte som retorikk: forferdeleg dårleg opplegg – må ein gå inn og sjå på fakta. Viss me tek utgangspunkt i det siste raud-grøne budsjettforslaget, i 2013, har me fem år på rad lagt til meir pengar. Ein syntest at eige opplegg var bra, det hørte ein i debatten i forkant av statsbudsjettet 2013 – då var ein veldig fornøgd med eige opplegg. Me har teke utgangspunkt i dei pengane kommunane har fått, og auka fem gonger. Viss ein då set merkelappen forferdeleg dårleg på det, trur eg ein berre sender ut signal til befolkninga i Norge om at her er ein meir oppteken av å svartmåla enn å ha eit realistisk anslag for kva ein faktisk snakkar om. Kommunane har fått solide overføringer i denne perioden. 2016, som har vore nemnt mange gonger, har vore eit solid og godt år. Ein må tilbake til 1990-talet for å finna eit liknande år. Det blir rett og slett for dumt å seia at det er forferdeleg dårleg. Me veit at norske lokalpolitikarar er ambisiøse, dei har enorme forventningar og ønske om å gi gode tenester til innbyggjarane. Difor er det alltid forskjell på kva ein har lyst til å gjera, og kva ein har til rådvelde av midlar. Men høyrer ein på norske kommunestyredebattar no, kan me garantera at diskusjonen om kutt og reduksjonar var atskillig større i den raud-grøne regjeringsperioden enn han er i denne perioden.

Eg sit sjølv i eit kommunestyre og var torsdag med på ein kommunebudsjettdebatt. Det var ikkje diskusjon om kvar ein skal kutta, men kvar ein skal plussa på, og det i ein kommune som klarer seg utan eigedomsskatt, men likevel leverer gode tenester i eldreomsorga – som eg har registrert har eit stort tema i debatten i dag. Det er inga hemmelegheit at me i Framstegspartiet er imot eigedomsskatt. Det handlar om at den skatten er sosialt urettferdig, han rammar alle, uavhengig av kva ein har av betalingsevne. Han går på storleiken på bustaden, og summane begynner å verta enorme. Difor er me frå denne salen nøyddle til å gjera avgrensingar. Ambisjonen til Framstegspartiet er at me skal klara oss utan eigedoms-

skatten, som berre utgjer 1,5 pst. av inntektene på bustad. Det kan ikkje vera det som veltar eit stort lass.

Willfred Nordlund (Sp) [12:11:51]: Budsjettundersøkelsen fra Kommunenes Sentralforbund som nylig ble framlagt, viser at fylkeskommunene står overfor et krevende år. Mer enn halvparten av fylkene sier budsjettarbeidet for 2018 blir vanskeligere enn i tidligere år. Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene reduseres ikke, og fylkeskommunene anslår at det mangler nær 4 mrd. kr for finansiering av tunellsikkerhetsforskriftene. I arbeidet med regional utvikling blir det store kutt som følge av reduserte overføringer fra staten.

Senterpartiet mener det er nødvendig med et løft i overføringene til fylkeskommunene, særlig for å dekke de store utfordringene på samferdselsområdet. Transportetatene sier i sitt forslag til Nasjonal Transportplan at det trengs årlige bevilgninger på mellom 1,5–2 mrd. kr for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene. Av økte overføringer til fylkeskommunene på 1,5 mrd. kr i vårt alternative budsjett har vi satt av 1 mrd. kr til opprustning av fylkesveier – som en start.

Senterpartiet har tidligere i debatten understreket de negative konsekvensene av at det i 2018 foretas store kutt i overføringene til regional utvikling gjennom fylkeskommunene.

Fylkenes rolle som samfunnsutvikler styrkes ikke, men svekkes. Dette er realiteten, til tross for påstandene om det motsatte fra budsjettkameratene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Disse partiene påstår i Innst. 49 S for 2017–2018, som Stortinget behandlet 7. desember i år, at

«fylkene har fått vekst i bevilgninger til fylkesveier som overstiger reduserte overføringer til regional utvikling».

Dette kan ikke jeg finne belegg for i det budsjettet vi har til behandling, eller i dem vi har behandlet de siste årene.

Fylkeskommunene får tvert imot en rammeøkning i år på 100 mill. kr når vi tar bort midlene som er avsatt til båt- og ferjedrift. Det er kuttet 310 mill. kr til regional utvikling, etter at Venstre og Kristelig Folkeparti fikk redusert regjeringens kutt med 20 mill. kr. I budsjettet for inneværende år var det satt av 200 mill. kr til fylkesveiene i regjeringens budsjett, mens kuttet i de regionale utviklingsmidlene var på 400 mill. kr. Det gis også bevilgninger til opprustning og fornying av fylkesveiene over Samferdselsdepartementets budsjett. Midlene som fordeles for 2018, er imidlertid mindre enn det som ble fordelt for 2017. Hvor er den påståtte veksten?

Bygging av nytt regjeringskvartal vil bli et av de største enkeltstående byggeprosjektene i Norge i de nærmeste ti årene. Jeg ber statsråden merke seg de syns-

punktene som flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen gir uttrykk for i innstillingen. Representantene fra flertallet sier at regjeringskvartalet må planlegges som et signalprosjekt, hvor det legges vekt på klimavennlige løsninger og på å bidra til utvikling av norsk leverandørindustri. Bruk av trebaserte materialer vil være sentralt i denne sammenheng, sier flertallet. Jeg håper det blir imøtekommet.

Nina Sandberg (A) [12:15:05]: På valgnatten ble jeg som avtroppende ordfører intervjuet av Kommunal Rapport. Budskapet mitt da var at Stortinget må være klar over at kommunene er vår største velferdsaktør, og derfor sørge for at kommunene har handlefrihet til å løse de viktige oppgavene de skjøtter i dag, og skal fortsette å skjøtte framover.

Etter å ha undervist i stats- og kommunalkunnskap og etter ti år som lokalpolitiker, kjenner jeg betydningen av at staten verdsetter og legger til rette for den jobben kommunene gjør som velferdsleverandør, men også som myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena.

Kommunene har siden annen verdenskrig fått flere og flere oppgaver fra staten. God kommuneøkonomi er viktig ikke bare for gode skoler, barnehager og eldreomsorg, men også for de andre funksjonene kommunene ivaretar – ikke minst det lokale selvstyret. Hvis ikke kommunene har rom for å prioritere, men styres ovenfra med regulering og øremerking, svekkes viljen til å ta aktiv del i utformingen av lokalsamfunnene.

Men sørger denne regjeringen for at kommunene har evne til å holde tritt med økende oppgaver? Sanner varslaget i sitt innlegg i dag kommunene om at de må forberede seg på dårligere tider framover. Han maner til å fornye og effektivisere, og han vil redusere skattene.

Jeg vet at kommunesektoren kontinuerlig jobber for å innovere, drive kostnadseffektivt og tilrettelegge for næringsutvikling. Det må fortsette. Likevel er det åpenbart slik at frie inntekter fra staten er og kommer til å være kommunenes viktigste inntektskilde framover.

Det lover derfor ikke godt at rammene regjeringen tilbyr kommunene, er for svake allerede i 2018. Mange kommuner har realnedgang i sine frie inntekter, fordi inntektsveksten ikke holder tritt med kostnadsutviklingen.

Arbeiderpartiet ser kommunenes behov og styrker kommunesektoren med 3 mrd. kr i sitt budsjett. Vi har en rekke satsinger som bedrer økonomien og styrker tjenestetilbudet. For å trekke fram ett veldig viktig område: grunnskolen. Regjeringen har nå motvillig gått med på flere lærere i skolen, men det er usikkert om og hva kommunene må finansiere av dette selv. Arbeiderpartiet har lagt inn 1 000 nye lærere i 2018.

Det uroer meg at vi alt i alt har en regjering som snakker om robuste kommuner, men som ikke for alvor prioriterer de velferdstjenestene som folk over hele landet bruker.

Mari Holm Lønseth (H) [12:18:05]: Mangler vi et godt sted å bo, er det vanskelig å holde styr på alle de andre utfordringene som måtte oppstå i livet. En god bolig er derfor et helt grunnleggende velferdsgode.

Vi har en stolt tradisjon i Norge for at folk eier sin egen bolig, og den er det viktig at vi holder fast ved. Selv-eierdemokratiet sprer makt i samfunnet vårt, det gir bedre bomiljø, og flere får oppleve den egenverdien og forutsigbarheten det gir å eie sin egen bolig.

Da Høyre kom inn i regjeringskontorene i 2013, var igangsettingen av nye boliger for lav. Vi har gjort det enklere, raskere og rimeligere å bygge boliger. Nå er boligbyggingen på det høyeste nivået på flere tiår. Planprosessene er blitt raskere og mer effektive, og vi har forenklet de tekniske forskriftene, noe som får ned kostnadene uten at det går på bekostning av kvaliteten.

Men vi er ikke i mål. Vi skal fortsette å digitalisere og rydde i regelverket, slik at det blir lettere både å bruke og å forstå. Enklere regler gir mindre byråkrati, mer effektive prosesser og reduserte kostnader. Digitalisering gir høyere effektivitet, færre feil og kan frigi ressurser som kan brukes til andre viktige oppgaver.

Vi er også nødt til å huske at ikke alle kommer seg inn på boligmarkedet og klarer å få seg en bolig på egen hånd. Vi har et ansvar for å sørge for at alle har en trygg og god bostituasjon. Derfor vier vi så mye plass til boligsosiale tiltak i budsjettet som vi gjør. Antallet bostedsløse mennesker er nå rekordlavt, og nedgangen er størst blant barn. Det er en utvikling som ikke har kommet av seg selv. Vi har målrettet både bostøtten og startlånsordningen, slik at de som trenger mest, også får mest. Vi har rettet opp i feilene som hang igjen fra Arbeiderpartiet, slik at bostøtten nå prisjusteres. Vi har styrket ordningene for lavinntektsfamilier, slik at barn ikke skal vokse opp i fattigdom.

Selv om vi i det store og hele har et velfungerende boligmarked, har vi fremdeles utfordringer. Men løsningene på de problemene er ikke flere reguleringer eller nasjonal boligslett på sekundærbolig, slik SV foreslår. Løsningen er ikke at Husbanken skal operere som en konkurrent til vanlige banker, slik Arbeiderpartiet foreslår. Det er en unødvendig inngripen i et marked som i det store og hele fungerer godt, og det er veldig lite målrettet for de menneskene som trenger det aller mest. Vi har prøvd venstresidens løsninger før, med kraftig regulering av boligmarkedet, der folk betalte for boligen under bordet. Det er en utvikling vi ikke vil tilbake til.

Tore Hagebakken (A) [12:21:18]: Regjeringa skaper problemer med hensyn til investeringstilskuddsordningen for sykehjem og omsorgsboliger, dessverre. La meg starte med et sitat fra KS da de tok opp dette temaet under helse- og omsorgskomiteens budsjettthøring:

«For kommuner med høy dekningsgrad på sykehjem og andre heldøgns omsorgstilbud er det ikke bare flere, men bedre plasser kommunen trenger for å løfte tjenestetilbudet.»

KS skriver videre:

«Kommunene trenger omsorgsplasser som møter dagens og fremtidens krav til standard og utforming. Det innebærer at noen kommuner trenger tilskuddsordningen i hovedsak til rehabilitering og standardheving, mens andre trenger den til kapasitetsøkning, avhengig av demografi og omsorgsprofil.»

Dette er veldig godt beskrevet av KS. Men regjeringspartiene snur det døde øret til – igjen. De er bare opptatt av at det skal bli flere plasser, ikke bedre plasser. Den slags må kommunen ordne med sjøl, akkurat som annen rehabilitering av kommunale bygg, mener de fra den kanten. Slik håper de vel at det skal bli lettere å få til stjerner og glansbilder i det politiske regnskapet.

Arbeiderpartiet er opptatt av høy kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Derfor sier vi klart nei til regjeringas utfasing av rehabiliterings- og investeringstilskuddsordningen, som blir helt borte etter 2020. KS ber om at kravet til nettotilvekst i det minste må utsettes til 2025 for å gi kommunene mulighet til å tilpasse seg. Det tar jo tid å forberede, planlegge og klargjøre for gode ombyggingssjekter. Dette er egentlig et nytt angrep på kommunale rammevilkår, akkurat slik vi ser når det gjelder tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende brukere. For å styrke kvaliteten i den kommunale tjenesten har Arbeiderpartiet også hatt – og har for 2018 – et betydelig bedre kommuneopplegg enn regjeringspartiene.

For øvrig – når jeg hører representanter for regjeringspartiene skryte av sine overføringer til Kommune-Norge, er det interessant å observere hvordan de helt unngår å nevne at de bruker langt over 100 mrd. mer av oljefondet enn de rød-grønne kunne gjøre da vi var i regjering. Hvorfor unngår de det? Jo, fordi det langt fra er kommunene som har vært budsjettvinnerne med Høyre og Fremskrittspartiet.

Kommunene burde hatt mange flere milliarder mer til økt aktivitet og kapasitet, med alle pengene Norge har, og fortsatt har, til rådighet. Det minste å forlange er at staten fortsatt bidrar med å modernisere bygg for våre omsorgstrengende, samtidig som det sjølsagt trengs nybygg og økt kapasitet.

Norunn Tveiten Benestad (H) [12:24:15]: Gjennom generasjoner har vi bygd opp et solid velferdssamfunn å være stolt av. Det er vår oppgave å føre dette videre og sørge for at vi også gjennom dette budsjettarbeidet legger et godt grunnlag for å løse de utfordringene vi står overfor, og sikrer en bærekraftig velferd for framtida.

Olje- og gassinntektene har gått ned. Det økonomiske handlingsrommet blir mindre. Verden forandrer seg med ny teknologi og nye måter å jobbe på. For Høyre er det å få flere i jobb, bedre skole, styrke helsevesenet og sikre helheten i politikken det viktigste også i det budsjettet vi skal vedta i dag.

Landet vårt er langstrakt, med store variasjoner og rikt mangfold. Regjeringa og samarbeidspartiene legger vekt på å styrke vekstkraften i hele landet. Satsingen på samferdsel, skatte- og avgiftslettelser, inntektssystemet for kommunene, helsetjenester, utdanning, forskning og innovasjon har stor betydning for å få til en regional utvikling og balanse.

Jeg er glad for at arbeidsledigheten nå går ned i alle fylker. Det har vært avgjørende med en næringsvennlig politikk som gir et godt grunnlag for vekst i alle deler av landet. Jeg er særlig glad for at denne regjeringa legger vekt på å redusere avstandsulemper og transportkostnader. Regjeringas storstilte satsing på infrastruktur betyr mye for folk flest og for likeverdige levekår landet over. Ikke minst gjelder det i vår sammenheng satsingen på fylkesveinettet, jernbanen og ferjesambandene. Opposisjonen har vært opptatt av de regionale utviklingsmidlene og reduksjonen i periodene etter 2013 på 792 mill. kr. Men i samme periode er faktisk satsingen på fylkesveiene trappet opp med nesten 1,4 mrd. kr, og det er lite som binder landet vårt sammen som en god infrastruktur- og samferdselssatsing. Det er god prioritering for distriktene.

Vekstkraftige lokalsamfunn lever av overskudd, ikke av tilskudd, sa statsråden. Vi trenger flere lønnsomme arbeidsplasser i både bygd og by for å opprettholde bosetting og trivsel i hele landet. Regjeringas skattepolitikk, satsing på forskning og innovasjon og gründerstøtte legger godt til rette for det. Jeg er glad for bortfallet av maskinskatten og overgangsordningen knyttet til det, for gjeninnføringen av den differensierte arbeidsgiveravgiften for transport- og energisektoren og ikke minst for at flere statlige arbeidsplasser nå etableres utenfor Oslo.

Gjennomføringen av kommune- og regionreformen er et viktig bidrag til å sikre kvaliteten i framtidas tjenestetilbud i Distrikts-Norge. Regjeringa forandrer ikke Norge for å forandre, men fordi Norge er forandret.

Rigmor Aasrud (A) [12:27:25]: Hvert år bevilges det mer penger til kommuner, sies det. Ja, det skulle bare

mangle. Hvilken statsråd og hvilken regjering ville gjøre det motsatte? Pensjonskostnader øker, lønninger øker, demografien endrer seg. Så det at det blir mer penger til kommunesektoren år etter år, er ganske normalt.

Men jeg registrerer at ingen av regjeringens representanter eller våpendragere her i salen vil snakke om 2018. Det er et kommunebudsjett som det står i stortingsproposisjonen at vil gi et handlingsrom på 300 mill. kr – så trekker man vekk økningen i egenandel for ressurskrevende brukere, og så er man på null. I tillegg kommer det en regning fordi maskinskatten endres, noe som kommunene må planlegge for i framtiden. Så jeg skjønner godt at man ikke ønsker å snakke om 2018, men bruker noen nye beregninger for det vi har lagt bak oss.

Jeg har lyst til å si noe om to andre ting. Staten er en stor arbeidsgiver. Statsråden har et stort ansvar for at lønnsoppgjørene i staten bidrar til den samfunnsutviklingen som vi ønsker oss. I tidligere statsbudsjetter har det vært mye dokumentasjon knyttet til dette – i statsbudsjettet. Det er nok rasjonalisert bort. Men det går an å finne tall i andre dokumenter, og jeg må si at jeg er bekymret for den lederlønnsutviklingen som statsråden kommenterte i vår replikkveksling. Det er store lønnspålegg til ledere i staten, og jeg synes at statsråden virker som hun tar noe lett på det.

På samme måten er det altså en negativ utvikling når det gjelder likelønn i statlig sektor. Det er ikke bra. Vi trenger en regjering og en statsråd som prioriterer likelønn i lønnsoppgjørene, og det er vanskelig å kunne se at det har skjedd i den siste tiden.

Til slutt har jeg lyst til å utfordre statsråden til å si noe om en sak som ikke har fått stor oppmerksomhet i dette budsjettet, men som er ganske alvorlig. ESA har tatt opp en sak med Norge der man sier at skattefritaket som kommuner, fylkeskommuner og helseforetak har, skal regnes som offentlig støtte. Dersom ikke regjeringen står imot, vil dette bety en massiv privatisering av offentlig sektor i Norge. Vi tvinges i så fall til å være dem som går først i Europa. Det er det ingen grunn til. En regjering som har sagt at man skal bruke handlingsrommet i EØS-avtalen, burde virkelig stå opp for dette, si at det er uaktuelt for Norge å følge det ESA tar opp, og sørge for at vi fortsatt kan drive offentlig sektor på samme måten som vi har gjort før. Dette er alvorlig, og det vil bety mye for hele organiseringen av offentlig sektor hvis vi ikke står opp mot ESA i denne saken.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:30:48]: Kommunene er det viktigste stedet for gode velferdstjenester, og på mange felt fungerer det nokså godt – man får barneha-

geplass når man trenger det, man får plass hos fastlegen, man får skoleplass til barna. Men vi har noen store hull.

Et av de verste hullene er for dem som sliter med psykiske plager. Hver femte ungdom sliter i dag med psykiske plager. Anoreksi har blitt den tredje vanligste dødsårsaken blant unge jenter i Europa, og flere unge gutter dør av selvmord enn i trafikken. Mange eldre sliter med ensomhet og depresjon. Tunge psykiske lidelser brer om seg. Veldig mange får svært god hjelp i spesialisthelsetjenesten, men der må man være veldig syk for å komme inn, og med de konstante effektiviseringskuttene fra regjeringen må man stadig være enda sykere.

Men hva med alle dem som ikke er friske nok til å være friske, men ikke syke nok til å få plass? De får ingen hjelp. Hva med hun som endelig har fått behandling for tunge psykiske lidelser, som skal hjem til kommunen og ønsker å få en plass i samfunnet? Hun møtes veldig mange steder av et sort hull i den kommunale tjenesten. Det finnes ingenting som møter dem, annet enn ensomhet, alenegang og ingen hjelp.

Flere kommuner har prøvd ut kloke ting, og vi vet hva som virker: Det er lavterskel psykisk helsetilbud – samtalegrupper der man i hvert fall kan møte noen å snakke med, direkte kontakt med psykolog, slik at man i stedet for å falle helt fra hverandre kan få den ene samtalen som kan gjøre at man redder seg inn igjen. Det kan forebygge store plager, store vansker. Dette er en gruppe som har vært nedprioritert altfor lenge.

Det er litt spesielt å være ny på Stortinget, for jeg har hørt at alle partiene snakker om dette i festtaler – psykisk helsetilbud – men realiteten er at tilbudet ikke finnes i kommunene. Så jeg hadde forventet at vi kanskje skulle stå sammen i denne salen og foreslå en stor opptrapping for lavterskel psykisk helsetilbud til kommunene. Derfor foreslår SV 200 mill. kr for en oppstart i 2018.

Jeg må si at jeg blir overrasket, jeg blir i hvert fall skuffet, over at det igjen blir med festtalene. Skatteuttak for de rikeste, det kan man alltid prioritere, men ikke dem som står igjen helt alene når de kommer hjem fra spesialisthelsetjenesten, eller som ikke får henvisning til å komme seg dit – eldre som sliter med depresjon, unge som sliter med milde spiseforstyrrelser, eller helt vanlige folk som trenger en hand å holde i eller noen å snakke med. De står helt alene i Norge. Det er en skam, og derfor er jeg stolt av SVs forslag om en opptrappingsplan for lavterskel psykisk helsetilbud i kommunene.

Liv Signe Navarsete (Sp) [12:34:09]: I dag har eg ikkje skrive eit innlegg, men eg tok med meg Sogn Avis frå laurdag. Eg kunne eigentleg ha teke kva avis som helst frå bunken som låg heime då eg kom heim frå Buenos Aires og WTO-forhandlingane, for i alle avisene

står det om budsjettkutt. I alle avisene står det om korleis kommunane i Sogn strevar med å få saman budsjettet. Laurdag var det tilfeldigvis Balestrand. Dei skal kutte 9 mill. kr i ein liten kommune med mindre enn 2 000 innbyggjarar. Ordføraren seier:

«Dette er det mest krevjande budsjettet eg har vore med på, og eg har vore med i kommunestyret sidan 2003. Nedskjeringane går ut over heile organisasjonen. Det blir kutt innanfor pleie og omsorg, administrasjonen og barnehage og skule.»

Han peikar på reduserte overføringar, reduserte inntekter frå eigedomsskatten, som regjeringa i dag har skrytt av at er så flott. Han peikar på ein kommuneøkonomi som er elendig.

Det er vanskeleg å sitje og høyre på innlegga frå regjeringspartia og korleis dei skryter opp økonomien til kommunesektoren, korleis dei skryter opp maskinskatten, som han har vorte kalla, altså eigedomsskatten, som kommunane har hatt. Årdal kommune, min nabokommune, tapar 25 mill. kr. Eg håpar at statsråden i denne debatten fortel korleis Årdal kommune og andre kommunar med 4 000–5 000 innbyggjarar skal kutte 25 mill. kr. Det er ikkje utgreidd, det er ikkje konsekvensutgreidd.

Eg sat ein gong i tida i den same ministerstolen som statsråden gjer no, og då hadde me alltid ei utgreiing av konsekvensar, ikkje minst distriktpolitiske konsekvensar, viss ein skulle gjere store endringar. Me la dei ikkje berre inn i eit budsjett og knipsa med fingrane, og så skulle kommunane ta det på strak arm.

Korleis skal kommunane kompenseras? Det er eit spørsmål som me må få svar på i dag. Det har vore snakk om overgangsordningar. Det har ikkje vore snakk om nokon varig kompensasjon til kommunane. Det sit mange der ute og strevar med å få saman budsjetta. I dag forventar me at me skal få eit svar.

Ein skryter òg av regionsamanslåinga og kommunesamanslåinga. Vel, i dag sit Sogn og Fjordane og Hordaland i lag og skal begynne å forhandle. Viss dei folkevalde i Sogn og Fjordane møter den same veggen som folka til Fylkesmannen gjorde då dei skulle forhandle, kan det verte mykje moro å følgje med på både i Sogn Avis og andre lokalaviser i den komande tida når ein skal forhandle om kor mykje som skal flyttast til Bergen.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [12:37:23]: Etter fire år med overforbruk og store underskudd har regjeringa endelig strammet inn på bruken av oljepenger. Det er nødvendig for at Norge skal kunne ha en sunn økonomi. Statens MasterCard har gått varmt, og regningen blir sendt til kommende generasjoner. Økonomer og samfunnsdebattanter har gitt anerkjennelse for at regjeringen viser et snev av ansvarlighet, men i luften

henger det ubesvarte spørsmål: Hvem skyves regningen nå over på?

Regjeringen vil lovfeste et minimumskrav til grunnbemannning i barnehagen, og vi er alle enige om at det er viktig å ha et sterkt team rundt de yngste. Men så var det det med pengene som følger med. Forslaget får store konsekvenser for både Fredrikstad, Sarpsborg og flere andre kommuner. KS har sagt at reformen er underfinansiert med hele 1 mrd. kr. I Sarpsborg får vi en ekstra-regning på 52 mill. kr i året.

Resultatet av regjeringens politikk er kutt i andre kommunale tjenester. I praksis betyr det rett og slett at kommunene ikke har det handlingsrommet som de skulle hatt. Men det stopper ikke der. Det kuttet også i ordningen til ressurskrevende tjenester. Det spiser opp handlingsrommet. Lenge fryktet vi en omlegging av dagpenger, som regjeringen foreslo.

Regjeringen øker utgiftene, og i den andre enden tar de bort inntektene. Når eiendomsskatten på verk og bruk fjernes uten fullt ut å kompenseres, taper vi viktige inntekter. Et fornuftig nivå på oljepengebruken kan ikke applauderes når regningen skyves over på kommunen. Det er kommunene som skaper en moderne skole, trygge hverdager for eldre, gode barnehager og gode oppvekstvilkår for barn og unge.

Jeg forstår godt at kommunene synes det er krevende å prioritere det forebyggende arbeidet når ikke regjeringen selv er villig til å prioritere det i sine budsjetter. Jeg savner målrettede tiltak for folkehelse, og jeg savner et lokalt handlingsrom for å kunne gjøre det samme ute i kommunene. Kommunekassen må ikke bli det nye oljefondet.

Heidi Greni (Sp) [12:40:12]: Departementet sier at de i kommuneproposisjonen for 2019 vil foreslå ordninger og virkemidler som kan stimulere det videre arbeidet med kommunereformen. Jeg vil gi statsråden en mulighet til til å konkretisere dette. Jeg går ut fra at statsråden har merket seg vedtakene som ble gjort i Stortinget den 7. desember i år. Der ble det av flertallet satt bom for tvangssammenslåing av kommuner i denne stortingsperioden, og det ble også satt bom for å bruke inntektssystemet slik det ble gjort ved endringene i 2017, hvor det var kommunesammenslåinger og ikke likeverdige velferdstjenester som var begrunnelsen for endringene som ble gjort.

Det er ikke bare snevre rammer som gjør at halvparten av kommunene varsler oppsigelser av ansatte. Det er svært uheldig at overføringene til kommunene omfordeles på bakgrunn av vedtak om kommunesammenslåinger. Kommunerammen skal gi norske kommuner likeverdige muligheter til å yte tjenester til innbyggerne,

ikke omfordeles som en form for premiering av dem som følger regjeringens mål om færre kommuner.

For 2018 er det satt av 254 mill. kr over innbyggertilskuddet til kommunene for å dekke kostnadene til regionsentertilskudd og som kompensasjon til sammenslåtte kommuner som fikk redusert basistilskudd og småkommunetilskudd som følge av endringene i inntektssystemet for kommunene. Dette er penger som skulle gått til å dekke skole og eldreomsorg i kommunene. Nå brukes de i stedet til å smøre kommunereformen.

Sammen med Arbeiderpartiet og SV fremmer vi et forslag om å avvikle ordningen med regionsentertilskudd og å innlemme de avsatte midlene i innbyggertilskuddet, slik at de kan bli fordelt etter objektive kriterier i utgiftsutjevningen.

En rekke kommuner har reagert på at de gjennom tildeling av regionsentertilskudd for 2018 samtidig mister tildelinger gjennom inntektsgarantiordningen, INGAR, fordi regionsentertilskuddet inngår i beregningen av dette. Jeg ser at flertallet i merknadsform ber regjeringen holde regionsentertilskuddet utenfor fordelingskriteriene for INGAR.

Jeg forstår reaksjonene fra de berørte kommunene og dermed også ønsket om korrigering, men Senterpartiets primærstandpunkt er at regionsentertilskuddet er et dårlig begrunnet tilskudd som bør avvikles. Det finnes en lang rekke regionsentre i kommuner med 8 000 innbyggere eller mer som ikke får noen glede av dette tilskuddet, fordi de er opprettholdt som egne kommuner. Det er vanskelig å forstå denne forskjellsbehandlingen. Ta f.eks. Verran og Steinkjer: Hadde de slått seg sammen i 2012, f.eks., hadde de ikke fått ett øre. Man har aldri lykkes med å få en begrunnelse for dette kriteriet. Hvorfor går det kun til regionsentre som ble sammenslått akkurat i juni 2017? Hvorfor er tallet «om lag 8 000 innbyggere» valgt og ut fra hvilke kriterier?

Jeg håper statsråden kan svare på disse spørsmålene. Og statsrådens hakk-i-plata-kommentar om hvor mange Senterparti-kommuner som har slått seg sammen frivillig, er ikke et svar.

Ove Trellevik (H) [12:43:32]: Eg vert litt forundra når eg høyrer representanten Heidi Greni tala så varmt om at me skal ha likeverdige tenester ute i kommunane. Då tenkjer eg: Kva då med maskinskatten? Han var eigentleg eit hinder for nettopp det. Fjernar ein maskinskatten, vil staten få meir skatteinntekter, og på den måten få fordelt dette til kommunane på ein betre måte, samtidig som bedriftene får større konkurransekraft. Og kva med kraftinntektene? Vil Senterpartiet no koma med eit Dokument 8-forslag om at me skal gjera endringar i kraftinntektene til kommunane, sidan dei ønskjer at me skal ha likeverdige tenester i kommunane?

Det er snakk om at me må ha eit system som ikkje legg føringar for og skal motivera til kommunesamanslåing, men me må i alle fall ikkje ha eit system som hindrar kommunesamanslåing. Eg tenkjer det er mykje godt arbeid som skal gjerast i åra som kjem, for å få til likeverdige tenester i kommunane, og det er nok mange inntekter me kan sjå på, som er til hinder for nettopp det.

Så tenkjer eg òg, til Rigmor Aasrud, som sakna ein debatt om budsjettet for neste år: Det er eigentleg det dette handlar om, og difor me er her. Det er ein positiv realvekst sjølv om mange kommunar slit.

Det me ikkje har høyrte noko om, er kuttet frå Arbeidarpartiet på 300 mill. kr til ideelle og private barnehagar. Kven skal betala den rekninga? Er det barnefamiliane som no skal få ei ekstra stor rekning? Er det kommunane som skal ta den rekninga? Eller er det mange små barn som no ikkje skal få ein barnehage å gå til, når Arbeidarpartiet kuttar i løyvingane med 300 mill. kr til ideelle og private barnehagar? Det håpar eg òg me kan få svar på i denne debatten.

Elles er det interessant å høyra at det store spørsmålet frå Arbeidarpartiet i replikkordskiftet er om auken i overføringar til frivilligsentralar. Om det er det store spørsmålet frå Arbeidarpartiet i debatten, tenkjer eg at me er på god veg med kommuneopplegget som regjeringa har presentert. Dei løysingane som me får fleirtal for i Stortinget her i dag, er eit godt opplegg for Kommune-Noreg.

Arne Nævra (SV) [12:45:49]: Skal det gjennomføres et grønt skifte, som mer eller mindre alle mener, må kommuner og fylker kunne finansiere klimatilpasning og klimaarbeid. Da må det følge penger med de gode ordene, ellers er det rett og slett ingenting verdt.

Klimaendringene er her nå, med mer nedbør, mer skred og ras. Derfor må samferdselsbudsjettet også reflektere økte bevilgninger, og det har SV fått til. Vi har også foreslått at kommunene får en bevilgning på 50 mill. kr til klimatilpasning og klimaarbeid i kommunene, altså øremerkede midler. For det er et stort behov for at kommuner og fylkeskommuner har kompetanse på områdene miljø, biologisk mangfold og klima.

I den gamle jobben min som naturfilmprodusent reiste jeg veldig mye rundt i landet. Jeg så natur og folk lokalt, på nært hold, og jeg så åpenbare mangler ut fra resultater i felten. Når den overordnede regionale planleggingen i tillegg blir svekket, som fylkesvise hytteplaner osv., og Fylkesmannens miljøvernavdeling blir vingeklippet, da er det fare på ferde.

Det har blitt mye mer fritt fram. Dette er en ønsket utvikling fra Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen. De overførte behandlingen av innsigelser fra Miljø- til

Kommunaldepartementet og ba rett og slett Fylkesmannen om å komme med færre innsigelser. De ønsker at kommunene i større grad skal ta eget ansvar for areal-disponeringer og utbyggingsprosjekter. Men da må disse kommunene ha kompetanse, noe bare rundt halvparten av kommunene har i dag, så vidt jeg har brakt i erfaring. Samtidig har de ansvaret for å forvalte 80 pst. av arealene i landet. Her er det noe som svikter. Derfor har SV lagt fram et forslag som lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen fastsette krav til kompetanse i kommunesektoren når det gjelder miljø, biologisk mangfold og klima.»

Mari Holm Lønseth (H) [12:48:16]: Det er en ganske fantasifull historieskriving som kommer fra venstresiden i denne debatten, for det stemmer ikke at det står dårligere til med kommuneøkonomien nå enn tidligere. Tvert imot er kommunene satt bedre i stand til å gi bedre tjenester til folk enn hva de var under den rød-grønne regjeringen. Kommunene har hatt en sterkere realvekst i sine frie inntekter med Høyre i regjering enn hva de hadde under den rød-grønne regjeringen.

Representanten Greni, representanten Asphjell og jeg har en ting til felles, og det er at vi alle sammen kommer fra fylket Sør-Trøndelag. Hvis vi ser på vårt eget hjemfylke, har også vi opplevd en gjennomsnittlig realvekst på 1,4 pst. under den rød-grønne regjeringen, mens det har vært en realvekst på 2,4 pst. under Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen. Den klagesangen som både representanten Greni og Asphjell har kommet med, står da heller ikke til troende.

Ikke bare det: Adresseavisen snakket med alle ordførerne i Trøndelag utenom Trondheim før valget. Den 23. august i år skrev de at 36 av 47 ordførere i Trøndelag mente at situasjonen var bedre i deres kommune i 2017, enn hva den var i 2013 under den rød-grønne regjeringen. Bare tre ordførere sa at situasjonen var dårligere. I all hovedsak er ordførerne i Trøndelag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, så det er kanskje på tide at representantene begynner å lytte til sine egne lokalpolitikere.

Vi går en framtid i møte hvor det økonomiske handlingsrommet vil bli mindre, i takt med at inntektene fra olje og gass går ned. Det krever at vi gjør tydelige politiske prioriteringer. Økt offentlig pengebruk kan ikke, og skal heller ikke, være løsningen på alle problemer. Vi trenger flere som bidrar til statsbudsjettet framfor å leve av statsbudsjettet, slik at vi har penger å fordele til dem som trenger det. Derfor er vi nødt til å legge til rette for at bedrifter og arbeidsfolk skaper nye jobber, og det er nettopp derfor regjeringen satser på forskning, innovasjon, infrastruktur som bygger landet vårt sammen, og vekstfremmende skattelettelser. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, som har tenkt å

øke skattene, er ikke akkurat noen allianse for verdiskapning.

Når privat sektor omstilles, er også offentlig sektor nødt til å fornye seg. Vi er nødt til å fortsette arbeidet med å fjerne unødvendig byråkrati for å frigjøre ressurs-er til velferdstjenester til folk. Vi er fortsatt nødt til å holde et høyt tempo i digitaliseringen av offentlig sektor, slik at vi får mer brukervennlige og effektive tjenester – nettopp slik at enhver kommune kan bruke tid og penger på å skape gode tjenester til folk.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:51:35]: Gjennomgangstonen fra denne regjeringen og representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet er at nå går alt så mye bedre. Det har vi hørt i tidligere budsjettdebatter, og vi hører det i dag også. Og igjen mener jeg det er grunn til å spørre: bedre for hvem da? For forskjellene øker i Norge – avstanden mellom dem som har mye og dem som har lite, blir større. Det er i seg selv dypt alvorlig for et samfunn. Det blir et dårligere samfunn for alle når forskjellene øker.

Men det er også alvorlig for dem det rammer, og dem som blir stående igjen. Nylig kunne vi lese i en fersk rapport fra Nav at andelen med lavinntekt i Norge går opp. De med lavest inntekt har ikke tatt del i inntektsveksten i Norge de siste tre årene. Barnefamilier opplever nå reallønnsnedgang. 100 000 barn vokser opp i fattigdom, og det tallet går raskt oppover. Det går altså ikke bedre for disse. Det er de som blir stående utenfor, det er de som blir stående igjen når de rikeste drar fra.

Dette må løses ute i kommunene, men det er også et nasjonalt ansvar å ta tak i det. Det er et ansvar vi ser at regjeringen ikke tar. De vil ikke øke barnetrygden, som er det enkelttiltaket som både omfordeler og sikrer at færre barn vokser opp i fattigdom. De svekker Husbanken, slik at færre med lavinntekt kan få hjelp til å komme seg inn på boligmarkedet – og her hører vi også at det er uaktuelt med tiltak som vil bremse den ville boligspekulasjonen som har drevet prisene oppover, og som har skapt et boligmarked som segregerer byene våre ytterligere og forsterker forskjellene i samfunnet.

Regjeringen kutter også i bostøtte. Til tross for økt befolkning, flere fattige og økte utgifter mener Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti at det er behov for mindre bostøtte. Vel, hvis de hadde tatt seg én tur til Fattighuset her i Oslo eller til Kirkens Bymisjons tilbud, ville de ha sett at det er et stort behov for økt bostøtte, og det er kommunene som er nødt til å ta regningen når regjeringen kutter.

Regjeringen har også kuttet i barnetillegget for uføre, noe som rammer mange tusen barn, og de øker prisene på barnehage. Det er mange barnefamilier som virkelig

hadde trengt å få det bedre, men som ikke får det med dette budsjettet.

Jeg representerer Oslo, og jeg kan fortelle at gleden var stor da statsråden før valget kunne love områdeløft for Søndre Nordstrand, og skuffelsen var desto større da det viste seg at det løftet var på 4 mill. kr for hele den bydelen.

SV foreslår et stortilt løft for de områdene som har behov for det, og flere tiltak for å redusere barnefattigdommen – fordi vi må redusere forskjellene, og fordi vi mener at det ikke er lavtlønte barnefamilier som må stramme livreima når vi ser at handlingsrommet blir mindre.

Ketil Kjenseth (V) [12:54:58]: Jeg må starte dette innlegget med henvisning til representanten Nicholas Wilkinson fra Sosialistisk Venstreparti. Han snakker om et stort sort hull i kommunal sektor i Norge og henviser til en fullstendig mangelfull satsing på psykisk helse, som om det er noe nytt som har oppstått de siste årene. Jeg anbefaler representanten Wilkinson å ta én Red Bull mindre om morgenen og heller putte på litt mer penger og litt mer langsiktig innsats.

De siste fire årene er det bevilget 1 mrd. kr mer til å styrke nettopp det Wilkinson fra SV etterlyste. Fra at det ble 13 færre helsesøstre i 2013, er det nå 500 flere stillinger i kommunal sektor. Det gjelder helsesøstre, jordmødre og psykologer, nettopp de som skal være i kontakt med dem som har behov for psykiske helsehjelp.

I tillegg har psykologer fått henvisningsrett fra 2015, noe den rød-grønne regjeringa ikke greide å gi dem. PsykiskhelseProffene og Forandringsfabrikken er kommet inn på statsbudsjettet. De gjør en stor jobb der ute blant barn og unge og gir dem et språk og en forståelse av hva psykisk helse og psykisk uhelse er.

For første gang i Norge har vi etablert en strategi innen psykisk helse. De fire flertallspartiene som råder nå, har greid den oppgaven. Sammen har vi også skapt flertall for en opptrappingsplan for psykisk helse rettet mot barn og unge.

Jeg må bare si velkommen etter – 200 mill. kr til en opptrappingsplan er å lande på en annen planet. Det som sto igjen fra den rød-grønne regjeringa, var en folkehelselov og en frisklivssentral her og der. Det var en samhandlingsreform som i beste fall var halvgjort. Tiltakene innen psykisk helse og rus trer i kraft først fra i år. Det var mye å ta tak i etter den forrige regjeringa. Samhandlingsreformen er jo et sorgens kapittel i seg selv. Ambisjonen til de rød-grønne var å bygge 15 000 nye plasser i eldreomsorgen. Resultatet ble 2 000 plasser. Boligsamvirkene ble utelukket fra tilskuddsordninger, og en tok ikke i bruk mangfoldet eller alle aktørene for å bygge kapasitet. Her må det dynamikk til, og vi må ta alle aktører i bruk.

Vi kan i tillegg legge til en opptrappingsplan på rusfeltet. 2,4 mrd. kr over fem år er mye penger, men det trengs mye der ute. Så 200 mill. kr – beklager SV, men det er å hoppe etter Wirkola.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:58:12]: Etter representanten Kjenseth, som anbefalte Wilkinson å ta en Red Bull mindre, skal jeg nøye meg med å si at det kanskje er greit å ta litt mindre Møllers tran, for er det noen som har løftet dem som har sittet nederst ved det helsepolitiske bordet, er det denne regjeringen. Det har skjedd i både kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Det første statsråd Høie gjorde, var å fjerne den gylne regel, noe som gjorde at pasienter med psykiske lidelser vil være likeverdige i en kø med dem med vanlige somatiske lidelser. Man har dermed behandlet flere.

Vi var også den regjeringen som var opptatt av psykisk helse i kommunene og ga tilskudd til psykologer i kommunene. Nå er antallet tredoblet. Vi startet med 130, og nå er det faktisk 410. Det er tidenes opptrappingsplan innen områdene psykisk helse og rus, og det er i alle fall de som trenger det sårest i dette samfunnet. Vi er stolt av arbeidet med psykisk helse og rus.

Når det gjelder budsjettet, ser jeg at svartmalingen av både kommune- og fylkesopplegget ikke er troverdig. Det er fastslått at kommunene har fått sterkere realvekst i frie inntekter under denne regjeringen enn under den foregående. Det er vanskelig å snakke seg bort fra det. Fra 2005 til 2013 var den årlige veksten på 0,6 pst. per innbygger, mens den fra 2013 til 2017 var og er på 0,9 pst.

Det er ikke belegg for å si at vekst i frie inntekter ikke dekker demografi og pensjon. Jeg vil gjerne se de tallene. Det blir veldig mye snakk om penger i en sånn debatt, og det rettes veldig lite oppmerksomhet mot hva kommunene faktisk gjør med pengene, hvilket handlingsrom kommunene har, og hvordan pengene kan brukes smart og godt. Derfor har jeg lyst til å berømme min hjemkommune, Drammen, som var en av de første kommunene der man – i et samarbeid med Nav – gikk for prosjektet «leie til eie». Man fikk sosialhjelpsmottakere over til å eie sin egen leilighet. De var først ute med gratis kjernetid i barnehager til familier med lav inntekt. De er nå først ute med gratis SFO til barn i områder i kommunen hvor det er stort innslag av barn med innvandrerbakgrunn.

Jeg lurar veldig på hva angsten for kommunereformen er. Det er snakk om struktur, men jeg opplever at det i debatten er veldig lite snakk om innhold og kvalitet til innbyggerne i kommunen, noe som er nødvendig.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [13:01:34]: Noreg er eit godt land å bu i, med velferdsordningar som få

andre land. Mange meiner at å vere norsk statsborgar er å ha trekt vinnarloddet.

Det går bra for Noreg. Regjeringa har losa oss gjennom ei krevjande tid med dramatisk fall i oljeprisen og auka arbeidsløyse, spesielt knytt til petroleumsnæringa. No går det rett veg. Den økonomiske veksten er på veg opp, og arbeidsløysa er på veg ned. Næringslivet melder om grunn til optimisme, også innan olje og gass. Regjeringa fører ein politikk som gjev næringslivet gode rammevilkår. Det er viktig for sysselsetjing og vekst i heile landet.

I juni 2017 gjorde Stortinget historiske vedtak då ein vedtok samanslåing av kommunar. Talet på kommunar gjekk ned frå 428 til 354, og ei ny regioninndeling medførte elleve fylke. Målet med kommunereforma og regionreforma er å gjere ei inndeling som er betre tilpassa dei samfunnsendringane me står overfor, og leggje til rette for ei styrking av velferdstilbodet. Endring i kommunikasjonsforhold har vore årsak til kommunesamanslåingar gjennom tidene, også denne, som er den første store sidan 1960-talet, men me er framleis det landet i Norden som har flest kommunar.

Me blir fleire innbyggjarar i Noreg, me har passert 5,2 millionar. I 2030 er prognosane at me rundar 6 millionar. Men folkeauken er ujamt fordelt over landet. Tendensen er at det er dei store byane og tettstadene som veks. Det me ser, er at distriktskommunar mistar innbyggjarar, og det blir fleire eldre.

Eit viktig distriktstiltak er å ha god infrastruktur i form av gode vegar, godt utbygd breiband og tilgang til gode kollektivløysingar som buss, bane, ferje og fly. Denne regjeringa har levert ei historisk satsing på samferdsel. Sidan 2013 er løyvingane auka med 60 pst., og vedlikehaldsetterslepet på veg og jernbane er høgt prioritert. Me ser at forfallet er på veg ned. Samferdselstiltak er viktige distriktswerkemiddel, som gjer at folk kan bu i distrikta, og ein opplever no at næringslivet satsar som aldri før fordi samferdselstiltak gjer bu- og arbeidsregionar større.

Aldri før har det vore satsa så tungt på å vedlikehalde det me har, samtidig som det blir bygt ny og moderne infrastruktur. Denne regjeringa ser kor viktig det er å byggje infrastruktur for vekst og utvikling i heile landet. Det er godt synleg i budsjettet for 2018.

Stein Erik Lauvås (A) [13:04:31]: Dette er ikke et kommunebudsjett som blir klaget inn for dopingkontroll, så det er ikke sikkert det hadde vært så galt med litt Redbull i dette her.

Jeg er enig når statsråden går opp og sier at vi må gi rom til lokalpolitikkerne. Ja, det er det vi må. Men det er det som ikke skjer i dag med statsrådens budsjettforslag og med flertallets stemmegiving. Det er akkurat det som

ikke skjer. Det er nettopp derfor det sitter Høyre- og Fremskrittsparti-ordførere rundt om i det ganske land i disse tider og stemmer for eiendomsskatt. Hvorfor stemmer de for eiendomsskatt ute i sine kommuner? Jo, fordi de trenger pengene. De trenger pengene for å skaffe nok sykehjemsplasser, for å betale for fritidsklubber, for å betale for velferden som de ser er nødvendig å gi sine innbyggere. Derfor sitter det Høyre- og Fremskrittsparti-ordførere og kommunestyrerepresentanter over det ganske land i disse tider og stemmer for eiendomsskatt.

Kort til det som skulle være Fremskrittspartiets paradegren når de skulle avbyråkratisere landet. Jeg hørte representanten Engen-Helgheim – han er ikke i salen nå, men han var det tidligere – si at dette var det viktigste. Ja, da synes jeg at Fremskrittspartiet, regjeringen og Engen-Helgheim skal ta en titt på tallene som viser at ansettelsene i byråkratiet har skutt i været etter at de kom i regjering. De har overhodet ikke vært i nærheten av å gjøre det de har lovet.

Jeg hørte representanten Trellevik hilse hjem til min egen kommune, Marker, og si at der hadde de det økonomisk helt fantastisk. Det var ikke måte på hvor flott det hadde blitt. Jeg tror at man skulle ta en prat med dem som bor i bygda mi, med dem som styrer og steller, og som er inne i dette. Når de har fått 1,7 pst. økning for 2018, gir ikke det noe spesielt gigantisk rom for satsing på skole, omsorg og helse. Det betyr kutt. Hvis vi er noenlunde enige om denne regjeringens egne tall, som sier at vi har en lønns- og prisstigning på «give or take» 2,5 pst., er ikke 1,7 pst. veldig mye å skryte av. For å ta et annet eksempel: Sund kommune i Hordaland hadde fått 2,7 mill. kr mer med Arbeiderpartiets forslag. Så til påstanden om at vi svartmaler – det gjør vi ikke. Men vi har andre prioriteringer. Vi setter skole, helse, omsorg og velferd først. Vi bare registrerer at regjeringen fortsetter å si at skatteutt er viktigere. Det er den politiske forskjellen.

Norunn Tveiten Benestad (H) [13:07:45]: Kommunene er grunnmuren i lokalsamfunnet, blir det sagt. Ja, derfor er jeg glad for at det budsjettet vi skal vedta, vil sette kommunene i stand til å styrke viktige velferdstjenester. Det gjelder forsterkning av helsetilbudet til barn og unge, styrking av tidlig innsats og å sikre et bedre velferdstilbud til rusavhengige.

Det er kvaliteten og tilgjengeligheten på tjenestene som bygger tillit mellom kommune og innbyggere. Jeg må si at det er forunderlig å høre Senterpartiet snakke om kommuneøkonomi, sentraliseringsspøkelser og regjeringas behandling av distriktene når vi vet, som vi har hørt mange ganger her, at kommunesektoren i 2016 hadde det sterkeste driftsresultatet på ti år og det aldri

har vært så få kommuner i ROBEK-registeret. Med all respekt – dette står i sterk kontrast til det bildet opposisjonen prøver å tegne, anført av Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Regjeringa legger også i dette budsjettet opp til en vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 4,6 mrd. kr. Der opposisjonen snakker, leverer regjeringa. Regjeringa forsterker i dette budsjettet det sosiale sikkerhetsnettet, slik at færre vil falle utenfor og flere kan løftes opp. 300 mill. kr av veksten i kommunenes frie inntekter skal sikre et bedre tilbud til rusavhengige, slik at flere får hjelp til å mestre hverdag og jobb. Det er en god investering. 200 mill. kr til tidlig innsats i barnehage og skole er et godt løft og svært etterlengtet. Det samme er regjeringas satsing på forebyggende tiltak for barn og unge og familier, det være seg helsestasjons- og skolehelsetjenesten eller andre forebyggende tiltak. Som representanten Kjenseth sa for litt siden: «En god barndom varer hele livet.»

Som innbyggere er vi alle opptatt av kvaliteten på de kommunale tjenestene vi får, og vi stiller høye krav. Men få av oss ser ut til å være villige til å betale mer for tjenestene. Jeg minner igjen om at da Arbeiderpartiet stilte til valg med løfter om en økning i skatteregningen på 15 mrd. kr til Norges befolkning – ja, da var det kontante svaret fra velgerne: Nei.

Selv om kommunene får gode økonomiske rammer, ser vi at det fortsatt er behov for prioritering og god ressursbruk. Tjenesteinnovasjon og effektivisering er nødt til å komme høyere på agendaen, og da handler det om å forenkle, fornye og forbedre tjenestene. Med dette budsjettet vil regjeringa fortsette å gjøre den jobben.

Karin Andersen (SV) [13:10:36]: Det er vi som er politikere, som har ansvar for å finansiere den velferden vi alle sammen ønsker. Og det er helt riktig som representanten Tveiten Benestad sier, at det er kvalitet og tilgjengelighet som avgjør om folk er fornøyd. Vi trenger også en moderne velferd – selvfølgelig gjør vi det. Vi trenger moderne skoler, vi trenger en eldreomsorg som er der når folk trenger det, vi trenger et barnevern med kompetente ansatte, og vi trenger en kommunesektor og en statlig sektor som er med på det grønne skiftet, som har kompetanse til å ta vare på klimautfordringene framover, og som klarer å bygge opp gode lokalsamfunn. Det er derfor SV prioriterer dette høyere enn det regjeringen gjør.

Jeg hører at man nå går opp og skryter av en satsing på 100 millioner her og 200 millioner der. Men når SV legger 100 eller 200 millioner oppå, da er det ingenting. Da er det småpenger, da spiller det ingen rolle, da er det overbud. Jeg registrerer at det er viktig med penger når

regjeringspartiene og flertallspartiene snakker om det, men når andre prioriterer det høyere, er det ikke viktig.

Økte forskjeller i landet er ikke verdiskaping. Det er verditap, og det er tap for mange mennesker, som får vonde liv. Flere vil kunne delta i verdiskapingen hvis de får et bedre liv og kan bruke kreftene sine til å skaffe seg kompetanse og få arbeid. På boligområdet er det alvorlig. Jeg registrerer at flere representanter er oppe og sier at bostøtteordningen er styrket. Vel, det er flere titusen færre som får nå enn før – som får dekt en mindre del av sine boutgifter – og det er to viktige grunner til at dette skjer: Det ene er at uføretrygdene har falt ut, så ingen nye uføretrygdene får bostøtte. De gamle får – en midlertidig ordning – for ett og ett år om gangen. Det er helt utilstrekkelig. Det andre er at de ulike elementene i bostøtten ikke er justert opp for å ta igjen det gapet som har oppstått de fem–seks siste årene. Vi bruker mindre penger på bostøtte nå enn vi gjorde i 2009. Det henger jo ikke på greip. Da er det ikke en forsterket sosial boligpolitikk vi har, vi har en svekket sosial boligpolitikk. Det går rett inn i hjemmet til noen av dem som virkelig har det vanskelig, og der vi også vet at inntektene til og med har gått tilbake de siste årene. Dette øker de vonde forskjellene. Det er helt unødvendig, for det er penger nok hvis bare også flertallet hadde vært villig til å ta kampen for de mange som sliter i samfunnet, og ikke bare for de få aller rikeste.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [13:14:02]: Jeg har lyst til å kommentere noen innlegg.

Representanten Hagebakken var opptatt av tilskudd til nye sykehjemsplasser. Vi har hatt en tilskuddsordning for å utbedre sykehjemsplasser. Den har vi hatt i årevis. Med flere års varsel har kommunene fått beskjed om at den nå skal fases ut. Hvis kommunene ikke klarer å bruke en tilskuddsordning som ligger der, år ut og år inn, men skal vente helt til siste slutt og så klage, kommer vi på en måte aldri videre med å oppgradere. Dette er et viktig virkemiddel for å få unna de siste oppgraderingene som nå er nødvendige. Men enda viktigere: Vi er nødt til å ha flere sykehjemsplasser. Det må kommunene nå få på plass for å møte alle de nye eldre som vi får i fremtiden.

Så synes jeg det er spesielt når de rød-grønne kritiserer at det er et lite kutt for ressurskrevende brukere. Det fremmet de rød-grønne selv forslag om da de satt i regjering. Hvis de aldri hadde foreslått det selv, kunne jeg ha gått med på at man kunne kritisere, men det blir litt som å kaste stein i glasshus.

Til det som representanten Wilkinson og flere har vært innom: Jeg synes det er helt greit at opposisjonen svartmaler når det er grunn til det, men det bør være en grense for hva som er anstendig. Alle tall viste at etter

åtte rød-grønne år var det nedgang i både behandling, forebygging og oppfølging i kommunene når det gjaldt rus og psykisk helse. Derfor måtte vi ta grep om det. Vi forlangte at alle kommuner måtte ha kommunepsykologer. Det ønsket ikke de andre partiene. Vi innførte en tilskuddsordning som gjør at vi nå har fått psykologer i veldig mange kommuner. Når det gjelder helsestasjoner, var det en nedgang i ansatte under de rød-grønne. Vi økte det nå, og vi har fått mer enn 500 flere ansatte i skolehelsetjenesten og på helsestasjonene. Dette er viktige grep som vi har tatt. Nå holder vi på med en opptrappingsplan, og vi har særlig fått til en strategi for barn og unges psykiske helse. Grunnen til at vi har gjort så mye på dette feltet, er at det var nedprioritert gjennom åtte år.

Representanten Kaski sier at det blir flere som har det vanskelig, og som har lite. Ja, vi har fått nærmere 80 000 nye mennesker inn til landet vårt de siste årene. De lever på overføringer de første årene. Inntil de kommer seg i jobb, er det klart at vi får mange som har veldig lite. Det er derfor vi er så opptatt av å få dette på plass.

Og igjen: 36 pst. færre bostedsløse under vår regjering – det er et godt tall.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:17:22]: Representanten Lauvås nærmest roper ut fra Stortingets talerstol at de svartmaler ikke. Vel, man kan i hvert fall si at den virkelighetsbeskrivelsen Arbeiderpartiet har, og den de gir, tror ikke velgerne på. Arbeiderpartiet tapte valget, de borgerlige partiene ble gjenvalgt. For et år siden på denne tiden hadde Arbeiderpartiet ca. 36 pst. på meningsmålingene, nå har de 26 pst. Jeg vet ikke om jeg skal gi noen vennlige råd, men det er i hvert fall åpenbart at velgerne ikke kjenner seg igjen i den beskrivelsen som Arbeiderpartiet og flere andre partier gir.

Ja, vi har uløste utfordringer i Velferds-Norge. Det har vi. Men vi har, som flere har vært inne på, sørget for at de som sliter med rus og psykisk helse, har fått et løft.

Ventetidene er kortet ned, skolen er styrket, kommuneøkonomien har blitt romsligere. Ja, det er krevende å være lokalpolitiker, men man kommer ikke forbi at kommuneøkonomien er styrket.

Liv Signe Navarsete har åpenbart lest lokalaviser. Det burde hun ha gjort også da hun var kommunalminister. Realiteten er at Balestrand, som er en av de kommunene som ble trukket frem, hadde 0,4 pst. vekst i de åtte rød-grønne årene og har hatt en vekst på ca. 1 pst. fra 2013 til 2016. Og det er en kommune som har en økonomi på 129 pst., hvis man ser på de utgiftskorrigerte inntektene.

Ja, det er fortsatt utfordringer, og det er behov for å prioritere fremover, men det har blitt bedre i og for kommunene.

Så tar representanten Greni igjen opp spørsmålet om inntektssystemet og frivillighet i kommunereformen. Dette diskuterte vi i nesten ti timer for en drøy uke siden. Da sa jeg at kommunereformen kommer til å fortsette fordi det er viktig for innbyggerne, viktig for tjenestene, men selvsagt innenfor de rammer som Stortinget har trukket opp. Det er ikke slik at inntektssystemet blir brukt for å fremme kommunereformen, inntektssystemet ble endret fordi det var et hinder for kommuner som ønsket å gå sammen. Kommuner som gikk sammen, ble i flere tilfeller straffet. Derfor ble inntektssystemet endret. Og som Kristelig Folkeparti viser til, vil dette selvsagt bli evaluert.

Helt til slutt til representanten Aasrud: Når det gjelder skattefritak for kommuner og spørsmål fra ESA om statsstøtte, har vi et partssammensatt utvalg som jobber med å se på handlingsrommet. De legger frem sin innstilling på nyåret, og da vil vi selvsagt ta den problemstillingen på det største alvor.

Siv Mossleth (Sp) [13:20:54]: Aller først vil jeg bare presisere at i nord var det regjeringspartiene som tapte valget. Næringslivet i Nordland går ganske godt, og noen påstår at det er på grunn av regjeringen. Sannheten er vel heller at det er på tross av regjeringen. Det framstilles som at fylkeskommunene har fått mer å rutte med, men i Nordland får vi mindre – nesten 300 mill. kr mindre fra 2020. Det blir ca. 1 mrd. kr mindre på fire år. Det er ingen satsing på Nordland fylke. Nedtrekket er vel heller et ledd i regjeringens jobb nummer én, sentralisering av Norge.

Men sjømatnæringen, industrien, reiselivet og opplevelsesnæringene går bra i Nordland, og mange av disse aktørene befinner seg ikke ved en riksvei, men ved en fylkesvei. I Nordland har vi over 4 000 km fylkesvei, og mange av næringsaktørene er også avhengige av ferjer for å få varene ut i verden eller folk til bedriftene.

Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene er stort, og Senterpartiet vil satse mye mer enn regjeringen på fylkesveier. Vi satset 500 mill. kr i 2017 og viderefører satsingen med 1 mrd. kr i neste års budsjett. Senterpartiet har heller ikke stemt for den omfordelingen fra Nordland og andre distriktsfylker som gjør at Nordland fylkeskommune må tilpasse seg et nedtrekk på nesten 300 mill. kr årlig fra 2020. I tillegg har vi bevilget 100 mill. kr mer til skredsikring og 50 mill. kr til å forsterke broer som ligger som flaskehalser langs veiene.

Fra Indeks Nordland blir det lagt vekt på de ressursene vi har i fylket. Det er kalk fra Velfjord, fiskeriene i Øksnes, industrien i Glomfjord og laks fra Lovund, og alle disse trenger gode fylkesveier. Men løsningen for å skape verdier av disse ressursene er mer distriktspolitikk – ikke mindre. Mer distriktspolitikk er ikke en form for

nødhjelp. Det er investering for økt verdiskaping, det er investering veier, mennesker, næringsutvikling og kunnskap. Det er en helt nødvendig utvikling for å ta hele landet i bruk. Og vi trenger å ta hele landet i bruk for å opprettholde velferden i framtiden.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Heidi Greni (Sp) [13:24:04]: Statsråden sa noe sånt som at velgerne ikke kjenner seg igjen i Arbeiderpartiets beskrivelse av Velferds-Norge – at det viser valgresultatet. Jeg tror jeg vil følge opp den logikken og si som så at velgerne kjenner seg i hvert fall igjen i Senterpartiets beskrivelse av sentraliseringspolitikken – det viser valgresultatet ganske tydelig.

Representanten Ørmen Johnsen etterlyste mer debatt om innholdet i kommunereformen, at det var for lite snakk om innhold og kvalitet. Ja, det er jo ikke noe innhold og kvalitet i kommunereformen. Den myndighetsoverføringen som er med i kommunereformen, er vigselfrett og noen regler for flagg. Ingen har sett at det har noe med myndighetsoverføring eller mer makt til lokaldemokratiet å gjøre.

Jeg registrerer at regjeringspartiene vil diskutere 2016. Da må jeg bare slå fast at 2016 var et ekstraordinært år. Som statsråden og jeg var enige om da vi diskuterte kommuneproposisjonen, var det skatteomleggingen som gjorde det ekstraordinært.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [13:25:26]: Regjeringen ønsker ikke dårligere kommuneøkonomi, den ønsker at kommunene skal få større handlingsrom, og man sier det er solid kommuneøkonomi. Man sier at arbeidsledigheten går ned, og at det går bra i distriktene.

I Finnmark er Loppa og Gamvik de store taperne i regjeringens forslag til statsbudsjett. Småkommuner som ikke vil slå seg sammen, blir straffet. Ordføreren i Loppa hadde et håp om at Stortinget ville tvangssammenslå Loppa med Alta. Folk i Loppa sa klart nei til sammenslåing med Alta.

Mens de fleste kommunene får dekket prisveksten, blir det kutt i Finnmark. Det går fram av oversikten som Fylkesmannen i Finnmark har publisert på sine nettsider. Mange av de minste kommunene får størst kutt. Loppa må kutte 3,4 pst., noe som utgjør rundt 5 mill. kr. Gamvik, Hasvik og Berlevåg følger hakk i hæl på lista over dem som må stramme inn mest neste år. I Finnmark er det bare én kommune som får vekst neste år, og det er Hammerfest.

På meg virker det som om man har laget et inntektsystem som skal straffe de minste kommunene. Det er nesten sånn å forstå at straffen kommer fordi man har

vært skeptisk til kommunesammenslåing. Man har prøvd å stimulere økonomien for større enheter. Det vil utarme småkommunene.

Kommunene i Finnmark kan få litt mer penger etter hvert. Det har kommet en ny modell for det såkalte skjønnstilskuddet, der Fylkesmannen venter med å fordele de siste 12 mill. kr. Det skal gå til dem som trenger det mest. Dette er likevel ikke nok til å endre bildet av at kommunene i Finnmark kommer dårligere ut enn gjennomsnittet. Veksten i kommunesektoren er på 2,6 pst., noe som skal være nok til å dekke lønns- og prisveksten. Finnmark må nøye seg med 0,7 pst. lavere vekst, altså en reell nedgang. Ifølge Fylkesmannens tabell vil den forventede pris- og lønnsveksten spise opp økningen for 18 av 19 kommuner, slik at bare Hammerfest går i pluss.

Fremskrittspartiet og Høyre sier at det går så det suser i Distrikts-Norge, men realiteten er at i mange av kommunene i Finnmark har kommunepolitikkerne frykt for om de skal klare å utføre de oppgavene de skal. Det skjer en forvitring i noen kommuner som ikke er bra, og vi har en del politikere som ikke vet sin arme råd.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [13:28:44]: Det er ingen regjering som har hatt så mye penger å rutte med som denne regjeringen. Det har man hatt nå i over fem år, så det er kanskje snart på tide å begynne å sammenlikne seg med andres forslag til budsjett og hvordan man disponerer de pengene vi nå har til disposisjon.

Det er ingen tvil om at budsjettene nå er sentraliserende, og at de øker forskjellene. Det er et valg som Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har gjort. Jeg reagerer spesielt når representanten Kjønaas Kjos snakker om særlig ressurskrevende brukere. Ja, det er helt riktig at noen har foreslått endringer for disse før, men det behøver ikke tilsi at når man har mer penger til disposisjon enn noen gang, er det der man skal kutte. Tvert imot burde dette være utgifter som Fremskrittspartiet hadde passet ekstra godt på. Jeg registrerer at man gjør ikke det, for dette er utgifter som kommunene må ta, og som er til mennesker som ikke sjøl kan ta vare på egne behov.

Presidenten: Representanten Rigmor Aasrud har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Rigmor Aasrud (A) [13:30:04]: Vi hører fortsatt regjeringspartiernes representanter her kun snakke om 2016 og 2017. Men det er altså sånn at når kommunene nå får 3,6 mrd. kr, går det vekk 2,6 mrd. kr til demografi

og pensjon. Da er det igjen en milliard, og så støtter vi opptrappingen på rusfeltet, vi støtter tidlig innsats i barnehage og skole, og vi støtter forebyggende tiltak for barn og unge og familier. Men da er det igjen 300 mill. kr, og det er akkurat den samme summen som man belaster kommunene med, i merutgifter for de ressurskrevende brukerne. Da må det være lov å si at det går an å prioritere annerledes, sånn som de andre partiene har gjort.

Så til Trellevik: Ja, vi kutter i de private barnehagene, for vi ønsker å kunne stille krav til de barnehagene, om bl.a. åpningstid. Det er det ikke nå, og da får de faktisk mer betalt for oppgavene enn de kommunale. Det er ikke riktig.

Presidenten: Representanten Mari Holm Lønseth har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mari Holm Lønseth (H) [13:31:13]: Selv om representanten Karin Andersen flere ganger går opp på talerstolen og sier at uføre ikke får bostøtte, blir det ikke mer sant av den grunn. Vi har i løpet av den siste fireårsperioden gjort veldig viktige endringer i bostøtten som gjør at den blir mer målrettet, og som gjør at den også opprettholder sin realverdi over tid. Antallet mottakere av bostøtte har gått ned, men de som får bostøtte, får mer. Igjen: Jo flere ganger Karin Andersen går opp på talerstolen og sier det – det blir ikke mer sant av den grunn.

La meg ta tre ting vi har gjort for å målrette bostøtten mer i disse årene. For det første har vi oppdaterte opplysninger om inntekt, slik at man får riktig bostøtte og slipper å få store tilbakebetalingskrav. For det andre har man økt bostøtten til barnefamilier, og man har også hevet inntektstaket for boutgifter, slik at barnefamilier får mer. For det tredje har man også sørget for at det blir enklere for bokollektiv å få bostøtte, slik at også flyktninger får bostøtte. (Presidenten klubber.) Det har vært veldig viktig.

Presidenten: Tida er ute.

Jorodd Asphjell (A) [13:32:35]: Representanten Holm Lønseth viste til at jeg kom med en klagesang fra denne talerstolen tidligere i dag. Jeg vil minne om at Klagesangene er en poetisk bok i Bibelen, som uttrykker sorg over babylonernes ødeleggelse av Jerusalem og profetens lidelser på grunn av folkets smerte og ulykke, og hvor man ber for byen og folket. Ja, vi får se, etter at dette budsjettet er vedtatt, hvor mye smerte det har påført både folk og byer i Norge. Det gjenstår å se.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2018 er det 2 mrd. kr mer til kommunene. Det betyr at det vil bli mer penger til landets kommuner – til alle landets kom-

muner – både til barnehage, til skole og til eldreomsorg. For eksempel der jeg bor, i Orkdal kommune, som skal slå seg sammen med Agdenes, Meldal og Snillfjord, betyr Arbeiderpartiets alternative budsjett 7 432 000 kr mer i året. Det vil bety en bedre kvalitet på de velferdstjenestene vi har – ikke mindre kvalitet og ikke mindre penger. Det er realiteten i budsjettet for 2018.

Representanten Holm Lønseth viste til Adresseavisens «Det går likar no»-artikkel. Ordførerne i Trøndelag ble lurt av Adresseavisen til å være med på en intervjurunde som man ikke kjente agendaen til, og som ordførerne etterpå har tilbakevist. Hvilken ordfører vil si: Nei, i denne kommunen går det veldig dårlig, i denne kommunen har de det veldig vondt, her jobber de ansatte veldig dårlig osv. Det er ikke sånn. Det er klart at mange kommuner har lagt ned skoler, sykehjemsplasser og barnehageplasser på grunn av dårlig kommuneøkonomi. Men dette er på en måte regjeringens ansvar, for det handler om de kommunebudsjettene som denne regjeringen gir til kommunene i Norge.

Når man skal måle kvaliteten i kommunetjenestene i Norge, kan man ikke måle resultatet ut fra bunnlinja. Da må man måle kvaliteten i forhold til kvantitet og kvalitet på de tjenestene som kommunen er satt til å gi sine innbyggere.

Jeg merket meg også at statsråd Sanner slo seg litt på brystet og sa: Vi er årets valgvinnere. Jeg må da minne Høyre om at alle partier, både Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, gikk tilbake ved valget i 2017, og det var med knappest mulig margin at de fikk et flertall. Men flertallet har man mistet – denne regjeringen er en mindretallsregjering som er helt avhengig av støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti for å få et flertall. Vi har allerede sett i denne perioden at man har mistet dette flertallet i mange saker, og vi får endelig håpe at disse støttepartiene ser at det forslaget som Arbeiderpartiet har lagt fram, er et mye bedre forslag, som vil gi innbyggere i alle landets kommuner et mye bedre tjenestetilbud innenfor disse områdene.

Torhild Bransdal (KrF) [13:35:37]: Til representanten Asphjell må jeg si at det er andre kapitler i Bibelen som uttrykker atskillig større glede enn det Klagesangene gjør, så her kommer det an på hvordan man ser tingene. Man kan enten se det svart-svart eller hvitt-hvitt, men etter mitt syn er vel sannheten noe midt imellom.

Ethvert budsjettflertall må ta ansvar for de vedtakene som blir gjort. Da synes jeg vi skal være ærlige både når det gjelder å påpeke de gode tingene og de mindre gode tingene. De mindre gode tingene i dette budsjettet var faktisk regionaltilskudd, og det er innslagspunktet for ressurskrevende brukere, men det var så langt vi kom. Jeg kan ikke med min beste vilje se at vi får noe bedre

budsjett for kommunene med å slå hverandre i hodet med tall fra denne talerstolen – om det er en 1,6, eller 1,9, eller hvilket tall det er. Det er faktisk den tjenesten vi får ut av dette, som er det viktigste.

For en nybegynner på dette feltet er det påfallende å høre hvor viktig det er å påpeke sin egen fortreffelighet – og å påpeke hvor dårlig den andre siden er. Nei, det har jeg lært etter et langt liv i kommunepolitikken, at selv om en var uenig, så måtte en brette opp ermene og gjøre det beste ut av den porteføljen en hadde. Var en fornøyd? Nei, det var ingen år vi var fornøyde. Noen år var vi mer fornøyd enn andre år, men vi brettet opp ermene og gjorde en best mulig jobb ut fra den porteføljen en hadde. Hvis en vanlig innbygger skulle ha sittet og hørt på denne debatten, er jeg ikke så sikker på om en ville se et bedre tjenestetilbud ut fra både prosentregning og annet. For det vi er i ferd med å gjøre, er å snakke kommunene ned, snakke kommunenes tjenester ned. Vi må snakke kommunene opp, og så må vi ikke tillegge andre motiver som de ikke har.

Helge Orten (H) [13:38:20]: Representanten Asphjell snakket om de økningene som er foreslått i Arbeiderpartiets alternative budsjett, men han glemmer én ting, nemlig hvordan han har tenkt å finansiere alle de gode løftene. Det handlet om økt skatt, og det handlet om økte avgifter – for innbyggerne og for næringslivet i de samme kommunene – som også har betydning for utviklingen i den kommunen. Jeg tror det lønner seg å snakke om begge sider av regnskapet når en skal snakke om sine påplussinger.

Men det jeg tok ordet for, handler om fylkesveier. På mange representanter fra Senterpartiet virker det som om vi ikke satser på fylkesveiene i det hele tatt. Det er fullstendig feil. Under denne regjeringen har det faktisk blitt økt, utover det som lå til grunn i den forrige nasjonale transportplanen med tilskudd til fylkesveiene. I 2018, til oppgradering og fornying, ligger det inne ca. 1,6 mrd. kr til fylkesveiene, utover det som ligger i den ordinære rammen, som skal dekke det løpende vedlikeholdet av fylkesveinettet. I tillegg bruker vi 750 mill. kr, eller der omkring, hvert år på rassikring av fylkesveinettet. Så framstilles dette som om det ikke blir satset på fylkesveiene i Norge, og det virker pussig for meg.

Så er det nå engang slik at denne reformen fra 2010, da det som i dag er fylkesveinettet, ble overført fra riksveistatus, ble gjort uten noen form for plan for hvordan en skulle dekke vedlikeholdsetterslepet i årene som kom, uten noen form for plan for hvordan en skulle dekke vedlikeholdsetterslepet. Jeg synes det i alle fall er grunn til å huske sin egen historikk før en kritiserer andre for manglende satsing.

Jeg er fornøyd med at vi klarte å løfte dette, og jeg er fornøyd med samferdselssatsingen som blir gjort i Norge. Vi har økt samferdselssatsingen totalt over samferdselsbudsjettet, med over 60 pst. fra 2013 til 2018. Det vises i hele Norge. Det bygger hele Norge, det bygger Distrikts-Norge, og det bygger by og land. Det tenker jeg er greit at vi tar med oss i den videre debatten.

Statsråd Jan Tore Sanner [13:40:35]: Flere har vært inne på spørsmålet om ressurskrevende tjenester. Det er ingen tvil om at det er en svært viktig ordning for at flest mulig skal kunne få et godt tilbud i sin hjemkommune. Ser vi på tallene, er realiteten at fra 2013 og frem til i dag har det vært en økning fra 6,3 mrd. til 9,6 mrd. kr. Så når representanten Karin Andersen sier at Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet og andre må passe mer på de tjenestene – vel, det har vært en økning på 3 mrd. kr i løpet av disse fire årene. Det var 6 600 som fikk den type tjenester i 2013. Nå er det 8 400. Det er bra, for det betyr at flere får et godt tilbud i sin hjemkommune.

Det er riktig at vi i 2018 har økt egenandelen for kommunene med 50 000 kr ut over prisstigningen. Det rører ikke tjenestene til innbyggerne og dem med behov, men det betyr at kommunene får en ekstra egenandel på 50 000 kr.

Så sier representanten Greni at kommunereformen ikke har innhold og kvalitet. Vel, hva slags budskap er det til de tusenvis av lokalpolitikere som nå gjennomfører kommunereformen? Enten de kommer fra Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Høyre eller Fremskrittspartiet, så gjør de det fordi de mener at det vil gi et bedre tilbud til innbyggerne i tiårene som kommer. Det er derfor vi støtter dem, og det kommer vi til å fortsette å gjøre, fordi vi er opptatt av å bevare de norske velferdskommunene, og av at de kan gi gode tjenester til innbyggerne i årene som kommer.

For vi vet noe om fremtiden, og det er at det blir mer krevende, også for kommunene. Når oljeinntektene går ned, utgiftene til velferd går opp og folks forventninger øker, blir det mer krevende. Da hjelper det svært lite om man slår hverandre i hodet med 2016-, 2017- eller 2018-tall, eller om man bevilger 1 mrd. kr mer eller 1 mrd. kr mindre. Det kommer til å kreve av oss at vi evner både å prioritere tydeligere i årene som kommer, og at man flytter ressursene fra administrasjon til bedre tjenester – slik vi nå gjør i staten. Da er det ikke slik som det ble hevdet av representanten Lauvås, at antall byråkrater skyter i været. Nei, tvert imot går det ned i departementene. Vi har bremsset den voldsomme veksten som var under de rød-grønne.

Vi flytter nå statlige arbeidsplasser ut i landet i langt høyere grad enn det som ble gjort før, og vi gjør det fordi

det kan styrke kompetansemiljøene og arbeidsplassstilbudet utover landet.

Til slutt: Vi har fortsatt boligsosiale utfordringer, men jeg er stolt av at det er langt færre bostedsløse i dag, særlig barn, og jeg er stolt av at vi nå har forbedret bostøtteordningen og rettet opp noen av feilene fra i fjor.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [13:43:25]: Det som fikk meg til å ta ordet, var representanten Greni. Jeg tenker at begrunnelsen for kommunereformen må være en total misforståelse, og det er ganske oppsiktsvekkende. Begrunnelsen er jo nettopp at innbyggerne skal sikres gode velferdstjenester fremover. Vi vet at vi får store utfordringer med økt antall eldre i kommunene, men vi skal ha bedre tjenester til eldre, til elever i skolene, til barnehager, til barnevern og psykisk helse. Så jeg vil anbefale Greni å ta en prat med sine kollegaer i Senterpartiet, som faktisk har gått inn for reformen.

Vi trenger fornying og omstilling i offentlig sektor. Vi må ikke rygge inn i fremtiden. Kommune-Norge var sist i stor endring i 1995. Det er for lenge siden. Store reformer har kommet siden da, bl.a. samhandlingsreformen.

Presidenten: Stortinget tek då pause fram til kl. 15.30.

Julelunsjen startar kl. 14, og dette er vel den einaste gongen i året at kommunal- og forvaltningskomiteen og Stortinget i plenum har betalt spisepause! (Munterheit i salen) Vel unt!

Møtet avbrote kl. 13.45.

Stortinget gjenopptok sine forhandlinger kl. 15.31.

President: Eva Kristin Hansen

Presidenten: Vi fortsetter debatten i sak nr. 2.

Ingvild Kjerkol (A) [15:31:39]: Norske kommuner er lokale samfunnsutviklere, og de er våre fremste velferdstilbydere. De ordner opp på hjemstedet ditt og mitt. Kommunene representerer også størsteparten av vår felles helsetjeneste, selv om det ofte er sykehusene som får prege helsedebatten. Det er viktig å huske at folk ikke blir syke på sykehus; de blir syke der de bor, og alle bor i en kommune.

Gode barnehager, svangerskapsomsorg, helsestasjoner, skolehelsetjeneste og et trygt og organisert arbeidsliv er viktige innsatsfaktorer for en god helse – både en fysisk god helse og en psykisk god helse. Stortingets oppdrag er å sikre god helse og livskvalitet for alle som bor i Norge. Da må vi sette norske kommuner i stand til de oppgavene det innebærer. I løpet av neste generasjon vil det bli dobbelt så mange over 70 år. Det er en enorm øk-

ning i livskvalitet og livsglede for veldig mange mennesker, men det innebærer også et formidabelt behov for bedre tilbud og god eldreomsorg.

Det er flere grunner til at regjeringens opplegg for neste år er for dårlig for kommunene. For det første bindes mye av de frie inntektene opp i kostnader som handler om demografi og pensjon. I tillegg har regjeringen satt merkelapp på det meste av det som er igjen av pengene. Fra Arbeiderpartiets side kan vi bare konstatere at det med regjeringens forslag ikke er rom i budsjettet for å bedre kvaliteten på eldreomsorgen rundt omkring i landet. Det blir heller ikke bedre av at regjeringen sender en ekstraregning på ressurskrevende tjenester til kommunene. Arbeiderpartiet styrker denne ordningen med 300 mill. kr. Flertallet svekker den.

Det er ikke bare kommunene som får en ekstraregning neste år. Småbarnsforeldre må betale mer for barnehageplassen. Budsjettet tegner i det hele tatt et bilde av en regjering som ikke i tilstrekkelig grad prioriterer velferdstjenester som folk over hele landet bruker til daglig.

Vi i Arbeiderpartiet ønsker at vår felles helsetjeneste skal være sterk, slik at private løsninger ikke tvinger seg fram og øker forskjellene mellom folk. Det betyr at kommuneøkonomien må prioriteres høyt. Det gjør Arbeiderpartiet.

Kent Gudmundsen (H) [15:34:33]: Vi holder det gående selv etter en hyggelig lunsj, men det er nødvendig, rett og slett, for da jeg hørte på debatten før vi tok pause, var det mye å ta tak i.

Det høres nesten ut som det er en liten dommedag der ute i Kommune-Norge, men det er veldig langt unna sannheten. Det er liten tvil om at barn, elever, studenter, voksne og – ikke minst – næringslivet har tjent veldig godt på at vi fikk et regjeringsskifte høsten 2013. Eksempelvis har ikke kommuneøkonomien i 2016 vært bedre siden 1990-tallet – tenk på det. Det er ikke akkurat Jern-Erna og de karikeringene som de rød-grønne har holdt på med i veldig mange år, som er fasiten vi sitter igjen med. Tvert imot har en mer enn noen gang lagt bedre til rette for at vi skal kunne satse på velferdstjenester, satse på barn og unge, at vi bygger laget rundt barna våre, og vi ser nå at det hjelper. Allerede lærer ungene våre mer. Vi ser at frafallet går ned. Vi ser at det både i offentlig og privat sektor forskes som aldri før. Faktisk har vi nå passert 2 pst. av FoU i Norge, når vi ser privat forskning og offentlig forskning i sammenheng.

Vi ser også at langt flere får hjelp og støtte underveis, spesielt på barnetrinnet. Det som før var sen innsats, er egentlig blitt tidenes løft for tidlig innsats. Vi ser også at de tiltakene som var rettet inn mot videregående skole før, ikke har gitt den effekten som de egentlig var ment å

gi. Derimot viser resultatene at grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning i stadig større grad nå får et løft på barnetrinnet, og vi er med på å heve kvaliteten, fra barnehagen og hele veien opp igjennom grunnskolen.

Det som jeg synes er mer oppsiktsvekkende, er den enorme venstredreiningen som Arbeiderpartiet tar i sitt alternative statsbudsjett. Det er ganske oppsiktsvekkende, mener jeg, at Arbeiderpartiet foreslår å kutte 300 mill. kr til private barnehager. Halvparten av norske barn går i en privat barnehage. Stiftelser som Canvas og Private Barnehagers Landsforbund er med på å bidra til løftet for kvalitet og for å sikre ungene våre en god start i livet. Arbeiderpartiet mener at halvparten av disse barna skal klare seg med mindre. Faktisk sier PBL at for småtrinnet vil kuttet på 300 mill. kr, hvis man fordeler det riktig, utgjøre så mye som 8 000 kr per barn. Det er Arbeiderpartiets svar på tidlig innsats når vi i dag diskuterer kommuneøkonomi.

Presidenten: Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Kjenseth (V) [15:37:49]: Økonomi har vært tema for en stor del av debatten her, og det er ikke måte på hvor mye penger opposisjonen vil putte på, og hvor mye oljepenger den sittende regjeringa har smurt på. Men det var i årene fra 2006 til 2012, de rød-grønne årene, at statsbudsjettet ble doblet, fra 600 mrd. kr til 1 200 mrd. kr. Gullalderen i norsk offentlig økonomi har virkelig vært. Innenfor det tidsrommet fant ikke de rød-grønne rom for en veldig stor vekst til kommune-sektoren.

Så tenker jeg tilbake på bredbåndsutbyggingen som de rød-grønne organiserte. Til forskjell fra i Sverige, hvor en valgte en statlig utbygging, har vi heldigvis i Norge valgt en utbygging med markedsaktører, og vi har i dag en dekning på over 85 pst. i Norge, mens i Sverige er den på 70 pst. Så det er også et spørsmål om hvordan en bruker pengene. Når en snakker om at en har så mye penger, skal en i hvert fall være glad for at en brukte de pengene riktig.

Presidenten: Jorodd Asphjell har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jorodd Asphjell (A) [15:39:07]: Representanten Helge Orten etterlyste hvordan Arbeiderpartiet ville finansiere alle gode tiltak med sitt alternative statsbudsjett, og det skal jeg si kort nå.

Når det gjelder satsing på velferd, for syke, arbeidsledige og eldre, reduserer vi kutt i formuesbeskatningen til

de aller rikeste med 3,3 mrd. kr. Innen klimatiltak bruker vi miljøavgifter på 1,8 mrd. kr. Når det gjelder barn og unge, trygghet og kunnskap, avvikler vi redusert moms på brus og godteri på 1,9 mrd. kr, og innenfor næringspolitikk og arbeidstiltak kutter vi subsidiering av utenlandsk netthandel på 1,4 mrd. kr. Det handler om prioritering og om å sette de aller svakeste i samfunnet på topp, og vi kutter ikke skatten til dem som har mest fra før.

Presidenten: Stein Erik Lauvås har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stein Erik Lauvås (A) [15:40:06]: Det framstilles som om regjeringen vant valget. Det gjorde de ikke. De gikk tilbake. De stiller svakere i Stortinget enn de gjorde i forrige periode. Det er det ingen tvil om. I Østfold tapte de soleklart. Østfold består av et rød-grønt flertall. Historien om at regjeringen er styrket ved stortingsvalget, stemmer ganske enkelt ikke. Det tror jeg statsråden også ser dersom han går inn i valgresultatet og gransker det fylke for fylke.

Så kan det om kommuneøkonomien 2016 ikke få lov til å stå. Dette er engangspenger, men dersom statsråden virkelig mener å gi det rådet til kommunene at de som hadde store engangsinntekter i 2016, skal legge det inn i varig drift, er statsråden ute og gir svært dårlige råd til kommunene. Jeg håper han ikke mener det.

Nina Sandberg (A) [15:41:24]: Jeg måtte ta ordet til Høyres kritikk av Arbeiderpartiet for at man kutter støtten til private barnehager. Det må ikke være noen tvil om at Arbeiderpartiet er positiv til private barnehager. De har gjort en enorm innsats for å dekke etterspørselen etter barnehageplasser i Norge.

Det som derimot må være helt klart, er at når man betaler for en tjeneste, forventer man å få det samme ut av de midlene man legger inn. Vi har per i dag en situasjon i Norge der private barnehager, f.eks. i den kommunen der jeg var ordfører, kan ha en åpningstid som er betydelig kortere enn det offentlige barnehager har. Man har også private barnehager som kan velge ikke å ta inn barn med nedsatt funksjonsevne.

Saken er den at når man betaler for en tjeneste, skal man få det samme tilbudet.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:42:40]: Jeg registrerer at Lauvås er mest opptatt av å se bakover. Jeg brukte mitt hovedinnlegg i dag til å se fremover.

Man kan gjerne diskutere hvem som vant valget. Realiteten er i hvert fall at Lauvås og Arbeiderpartiet fortsatt er i opposisjon. Høyre og Fremskrittspartiet sitter fortsatt i regjering. Vi har tenkt å bruke den regje-

ringsmakten, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, til å gjennomføre mer politikk som er bra for innbyggerne, bra for kommunene og bra for landet.

Så er det riktig som Lauvås sier, og det har jeg også referert til mange ganger før, at kommunene både i 2016 og 2017 har fått ekstra skatteinntekter i løpet av høsten – det er helt riktig. Samtidig kan man ikke komme bort fra at de resultatene vi nå ser for kommuneøkonomien, er en kombinasjon av tre forhold: Det ene er en god økonomisk ramme som kommunene har fått etter samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre. Det andre er at det har vært god vekst i skatteinntektene gjennom høsten, både i 2016 og 2017. Og det tredje – og det er kanskje det aller viktigste – er at kommunene selv har styrt godt. Det gjør at det er gode resultater, og at antallet på RO-BEK har gått kraftig ned og er nesten halvert.

Dette er et godt utgangspunkt for de årene vi nå skal inn i. For alle som ser, ser at oljeinntektene nå går ned, at utgiftene til helse og omsorg går opp, og at folks forventninger fortsetter å øke. Det betyr at både vi som nasjonale politikere og lokale politikere må bli flinkere til å prioritere, effektivisere og jobbe smartere, slik at vi kan fortsette å videreutvikle viktige tilbud til innbyggerne.

Kent Gudmundsen (H) [15:44:44]: Jeg føler behov for å følge opp representanten fra Arbeiderpartiet, som peker på dette med private barnehager og kutt. Jeg synes det er litt rart at man viser en positivitet til hva private barnehager bidrar med i Norge, ved å kutte 300 mill. kr. Hvis man virkelig mener at ikke alle barnehager leverer det man har satt seg av politiske mål når det gjelder kvalitet og innhold, har man jo mulighet for å sette noen rammer for hva som skal være kvalitet og innhold i barnehagesektoren for alle barnehager som er godkjent, og som mottar offentlig støtte – enten de er kommunalt drevet, privat drevet eller en stiftelse. Det finnes private barnehager, f.eks. gjennom stiftelsen Kanvas, som strekker seg lenger enn kommunale barnehager gjør. De har 50 pst. pedagogtetthet. De følger tariffavtaler. De har lavere sykefravær. De har høye brukertilfredshet.

Det er virkelig sånn at noen greier å løse sitt samfunnsoppdrag på en helt utmerket måte, og de bidrar nettopp gjennom dette mangfoldet til å skape den kvaliteten vi er ute etter å gi barna våre. Hvordan man kan hilse en sånn type innsats for ungene våre med å gi dem et kutt på 300 mill. kr, det skjønner ikke jeg. Vi har fra de fire partiene inngått budsjettforlik som nå løfter pedagogtettheten i barnehagesektoren opp til 43 pst. Vi skal videre oppover. Vi skal være med på å gjøre kvaliteten og innholdet i barnehagen slik at det er med på å bidra til at vi får bedre læring gjennom lek, at vi får gitt den tidlige innsatsen som alle snakker om, at man sikrer unge-

ne våre sosial mobilitet. Da må vi spille på lag med alle gode krefter som finnes blant alle som driver barnehager, og ikke gå til krigserklæring mot den halvparten som har vist gjennom mange år at de kan levere veldig god kvalitet og godt innhold for veldig begrensede ressurser sammenlignet med veldig mange innenfor den samme sektoren.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2, del 1.

Vi går videre til debatt om del 2 – innvandring og integrering.

Presidenten viser til det tidligere vedtatte debattopplegget.

Karin Andersen (SV) [15:47:06] (komiteens leder): Innvandring, integrering og asylpolitikk er av de store utfordringene i mange land i verden. Det handler om at svært mange mennesker er på flukt, enten fra krig eller fra vanstyre og forfølgelse, og også at mange mennesker ønsker å flytte på seg, av gode grunner, slik folk har gjort opp gjennom historien, til alle tider, og slik nordmenn i dag ønsker å gjøre. Så handler det litt om at vi må møte de enorme humanitære behovene som eksisterer i verden, på en god måte, at Norge må holde oppe det skjøre nettverket av sivilisasjon som ligger i våre konvensjonsforpliktelser når det gjelder flyktninger, og at vi må ha en politikk som gjør at vi kan lære oss å leve sammen sjøl om vi er forskjellige.

SV mener at regjeringen ikke er på rett vei på en del av disse punktene. Det første er det store behovet for å ta imot flere flyktninger. FN har anmodet Norge om å ta imot 5 000 flyktninger, og SV mener at det burde vi ha gjort. Det burde vi fordi det nå kommer mange færre asylsøkere til Norge. Det er først og fremst fordi grensene i Europa har blitt stengt, ikke fordi det er behov for færre. Det er også fordi det er en alvorlig situasjon i mange av flyktningleirene, med mangel på både mat, utdanning og sikkerhet, og fordi det store antallet flyktninger som er i mange nærområder, er med på å destabilisere disse områdene. Dessuten har vi kapasitet i Norge nå i kommunesektoren – og det er første gang jeg har vært med på høringer i Stortinget der KS har kommet og bedt om at man tar imot flere kvoteflyktninger enn det vi har gjort til nå. Her burde Norge selvfølgelig også, som et svært rikt land, gå foran og vise at vi lytter når FNs høykommissær ber oss om å gi et slikt bidrag, som jo ikke er veldig stort.

Når det gjelder integrering, er det én setning i denne innstillingen som jeg ble veldig glad for å lese, som er fra Fremskrittspartiet og Høyre. Det er:

«Disse medlemmer mener innvandring er en kilde til mangfold, nye impulser og kulturell utveksling.»

Det er SV helt enig i, men jeg må si at det mangler ganske mye på å høre at det er den retorikken som regjeringen – og særlig Fremskrittspartiet – bruker i disse sakene. Der er man opptatt av å problematisere mer enn å integrere, og man snakker folk veldig ned. Det siste som skjedde, var i forrige uke da kriminalitetsstatistikken kom. Den viser at det er en kraftig nedgang i kriminalitet også blant innvandrere, men det ble gjort til et problem av statsråden. Noe av det alvorlige vi fikk høre, var at andelen unge med innvandrerbakgrunn som er født og oppvokst i Norge, og som er kriminelle, er høyere enn blant den norske ungdommen. Da er det kanskje grunn til å spørre seg hvorfor disse ungdommene reagerer slik. Kanskje det er fordi de hver eneste dag får høre at de aldri blir norske nok, at det blir snakket negativt generelt om hele gruppen. Det vi vet, er at ungdom søker seg til negative fellesskap når de ikke får mulighet til å være del av gode.

Regjeringens kutt i rettshjelpstiltak for flyktninger er også svært kritikkverdig. SV prioriterer disse områdene høyt, i tillegg til at vi prioriterer flere minoritetsrådgivere i skolen, forsterkede hjelpetiltak for unge som utsettes for ekstrem sosial kontroll, forebyggende tiltak mot radikalisering i regi av frivillige organisasjoner og en områdesatsing på over 100 mill. kr mer enn regjeringens. Og i mottakene er det behov for å styrke innsatsen, med barnefaglig kompetanse, at alle barna i barnehagealder får gå i barnehage, og ikke minst må vi øke livsoppholdsyttelsene til familiene som i dag faktisk opplever ren fattigdom og sult. Vi leser nå i avisen at familiene på mottakene ikke har nok penger til mat. Det er skammelig, det er helt unødvendig, og SV foreslår å øke disse satsene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [15:52:32]: At SV er for å myke opp innvandringspolitikken, er godt kjent. De vil ta imot flere flyktninger og flere asylsøkere. Det som er mer uklart, er hva SV har tenkt å gjøre med folk når de først kommer hit. SV gjør lite på integreringsfeltet. De var imot regjeringens forslag til integreringsmottak, som er et tiltak som skal gjøre det lettere for folk å komme seg i jobb og utdanning.

Det kan virke som om SV først og fremst er opptatt av at flest mulig skal få opphold, men at det ikke er så veldig mange forslag eller krav som skal sørge for at folk integreres. Samtidig vet vi at økt innvandring kombinert med mislykket integrering vil gi økt arbeidsledighet og potensielt svekket tillit i Norge. Spørsmålet mitt til SV er da: Hvorfor ønsker SV en politikk som gjør at arbeidsledigheten øker og tilliten mellom folk svekkes?

Karin Andersen (SV) [15:53:28]: Her var det mye rart, og også tydelig at man ikke har satt seg inn i at SV

tidlig i vår fremmet en hel rekke forslag til gode integreringstiltak, som vi følger opp nå.

Grunnen til at vi har vært imot integreringsmottakene, er at vi mener at alle mottak skal være integreringsmottak. Vi har vært imot å gjøre det som representanten har vært med på, nemlig å kutte norskopplæringen på mottakene. Til og med Jobbsjansen, som skal få de kvinnene som står lengst fra arbeidslivet, ut i arbeidslivet, har denne regjeringen redusert, slik at nettopp de kvinnene som står lengst fra arbeidslivet, ikke får hjelp fra denne ordningen. SV har styrket denne ordningen.

Vi styrker muligheten til å gå i barnehage, som vi vet er viktig – mye viktigere enn å yte kontantstøtte, som er en betaling for å holde barna unna barnehagen og mor unna utdanning og jobb. Det er et veldig dårlig integreringstiltak, som regjeringen står for, og som SV ikke står for – så her er det nok en total misforståelse fra representanten.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [15:54:36]: Jeg anerkjenner SVs behov for å hjelpe. Jeg tror alle har et behov for og et ønske om å vise at man vil hjelpe personer i en vanskelig situasjon. Men det er vanskelig å se gjennom den politikken SV fører, at det vil være utfallet og målet.

Vi vet at det er dyrt å ta imot mennesker til Norge. Vi kunne hjulpet langt flere i nærområdene. Vi ser også at velferdsordninger blir satt under press, og det kommer til å bli krevende å få alle de som kommer hit, ut i arbeid.

SV argumenterer for at det er plass i kommunene, at kommunene har kapasitet, altså i antall sysselsatte, og ikke ønsker å redusere det. Men går det ingen grense for SV for hvor mange vi kan ta imot uten at det går ut over arbeidsmarkedet, med for mange arbeidsledige – og også at det går på bekostning av dem som trenger mer hjelp i nærområdene?

Karin Andersen (FrP) [15:55:38]: Her var det også stor forvirring.

Hvis man er opptatt av press i arbeidsmarkedet, burde man kanskje være opptatt av den store arbeidsinnvandringen de siste årene, som har kommet fra EØS-området, som virkelig har lagt press på det norske arbeidsmarkedet – og som er et mye høyere antall enn det antallet flyktninger som SV nå har foreslått, som er ca. 2 500 flere enn det regjeringen har foreslått.

Det er ingen tvil om at Norge har kapasitet til å ta imot disse, og det står ikke i noen slags motsetning til også å kunne øke hjelpeinnsatsen i nærområdene, som jeg ser at regjeringen snakker om, men ikke gjør. Det er også behov for å høre på hva FN sier, om at presset i disse flyktningleirene er så stort at de har behov for å ta ut noen som de ikke kan gi sikkerhet, f.eks. kvinner, konvertitter og homofile. FN har anmodet Norge om å ta imot 5 000. Det er ikke et veldig stort antall. Det har Nor-

ge kapasitet og mulighet til – og også mulighet til å forsterke hjelpeinnsatsen i nærområdene ytterligere.

Ketil Kjenseth (V) [15:56:48]: Hvert år med borgerlig flertall har det blitt tatt imot flere kvoteflyktninger enn hva SV fikk til noe år i åtte rød-grønne år. Det er en av mulighetene som ligger der, i hvert fall for Venstre, til å ha litt større raushet og litt større hjertelag. Så ser jeg at SV foreslår å ta imot mange nå og foreslår en økning til Utlendingsdirektoratet på 23 mill. kr. Arbeiderpartiet foreslår 5,9 mill., mens Senterpartiet kutter 30 mill., både til Utlendingsdirektoratet og til UNE. Det er ikke noen vilje til å ta imot flere. Så spørsmålet er: Hvem skal SV samarbeide med for å ta imot så mange som en ønsker seg?

Karin Andersen (SV) [15:57:39]: Vi samarbeider veldig gjerne med Venstre og Kristelig Folkeparti om dette. Det er synd at Venstre og Kristelig Folkeparti har valgt å samarbeide med en regjering som har gjennomført innstramminger på dette feltet, som jeg vet representanten og partiet hans er dypt uenig i, og som etter vårt syn, og jeg har også registrert at Venstre har vært enig med SV i det, ikke er på kanten, men over med hensyn til våre forpliktelser når det gjelder fortolkninger av asylretten og konvensjonene vi er forpliktet av.

Hvis representanten mener at dette er av de veldig viktige sakene i politikken, burde representantens parti vende seg mot SV og samarbeide der, istedenfor å gi ryggdekning til kanskje den mest integreringsnegative regjeringen vi har hatt noen gang.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Rigmor Aasrud (A) [15:58:53]: Debatten om innvandring og integrering rører ved noen av de store utfordringene verden står overfor. Internasjonale forhold legger nye premisser for hva vi må forholde oss til. Sårbare og ikke-fungerende stater i Europas nabolag er arnested for krig og konflikt, fattigdom og humanitære kriser. Mennesker er i bevegelse – det er folkevandringens tid.

Globalisering fører med seg mange dilemmaer og paradokser. Vi ser store og økende forskjeller i inntekter og velstand. Kapitalen og handelen legger press på arbeidstakerrettigheter, og mennesker i bevegelse utnyttes på det groveste. Vi ser det også her i Norge.

Klimautfordringen er en global trussel, og internasjonale avtaler er avhengig av at landene tror på og bidrar til løsninger. Hvis ikke vil klimaendringer føre enda flere ut på flukt fordi livsgrunnlaget bokstavelig talt forsvinner når været endres.

Politisk forfølgelse og mangel på demokrati og rettsikkerhet gjør folk utrygge, og mange flykter fra sånne

regimer. Verden står overfor store utfordringer. Akkurat nå er det færre som kommer inn i Europa enn det vi opplevde i 2015. Det skyldes ikke at situasjonen for folk er bedre i 2017 enn i 2015, det skyldes først og fremst at grensekontrollen er styrket i hele Europa.

Røde Kors' aksjon på lørdag ga oss en klar påminnelse om hvor mange som er på flukt i verden. Det er derfor grunn til å tro at innvandrings- og inkluderingsfeltet også i årene framover vil prege vår politiske hverdag, og vi vil måtte se etter nye løsninger for dem som er på flukt – ikke Norge alene, men sammen med landene i Europa og gjennom internasjonale fora.

Utgangspunktet for Arbeiderpartiets politikk på innvandringsfeltet er streng, rettferdig og human. De som søker asyl i Norge, skal være trygge på at søknaden behandles forsvarlig, og at de som trenger det, skal få beskyttelse. Flere rapporter stiller spørsmål ved om sakene behandles forsvarlig nå, og det hviler et stort ansvar på regjeringen, som forsikrer Stortinget om at de blir det.

En situasjon der mange søker seg til Europa, gjør at vi må ha et tett samarbeid med landene i Europa. Vi må føre en politikk som ikke avviker vesentlig fra deres, men saker skal likevel behandles forsvarlig. Vi forutsetter at det gjøres innenfor våre internasjonale forpliktelser.

Etter 2015 har det kommet mange til Norge som skal være her permanent. Arbeiderpartiets ambisjon er at vi skal være best på inkludering. Da må vi ha gode systemer som gir dem som kommer til landet vårt, muligheten til å få nok kompetanse, sånn at de kan bidra til samfunnet. Kombinasjonen flere eldre og færre yngre betyr at vi må få flere til å bidra. Det gjelder alle, men til tross for at sysselsettingsandelen blant innvandrere øker, er det helt avgjørende at flere kommer i arbeid. Derfor er vår hovedprioritet i inkluderingsarbeidet å få flere ut i jobb. Derfor styrker vi Jobbsjansen som virkemiddel for å få dette til. I vårt alternative budsjett bruker vi 50 mill. kr mer på tiltaket, for vi ser at det virker. Gjennom arbeid læres norsk. Det skaper samhold og vennskap mellom kollegaer, og det bidrar til tilhørighet til det norske samfunnet. I tillegg til å styrke Jobbsjansen styrker vi de frivillige organisasjonenes grunnbevilgning, for vi vet at mange bidrar til å få flere med i det norske samfunnet gjennom frivilligheten, og det er en god og trygg havn for mange som kommer hit.

Noe av det jeg synes utfordrer oss aller mest, er at det kommer en del folk til Norge som har utdanning, kanskje lang utdanning, men som mangler dokumentasjon på den. Andre har utdanning, men får den ikke godkjent i Norge. Sånt er demotiverende, og folk som vil delta, får ikke gjort det fordi de mangler et eller annet dokument. Derfor styrker vi systemet for realkompetansevurdering, og vi styrker NOKUT, sånn at flere kan få godkjent utdan-

ningen sin, som ikke er tatt i Norge, men som allikevel er viktig for at de kan bidra i det norske arbeidslivet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:04:04]: Arbeiderpartiet har lenge vært enig med Høyre og Fremskrittspartiet i innvandringspolitikken. Under Jens Stoltenbergs ledelse ble mantraet introdusert: streng, men rettferdig innvandringspolitikk. Ordningen med midlertidig opphold ble innført. Men under ny ledelse, under Gahr Støre, og etter valget ser vi et arbeiderparti som er noe annerledes. Det vedtas liberaliseringer i innvandringspolitikken som vi ikke helt vet konsekvensene av. Så jeg lurer på: Hvor er det blitt av Arbeiderpartiet? Hvilken vei er det de egentlig går i innvandringspolitikken?

Rigmor Aasrud (A) [16:04:55]: Det er ikke noen tvil om at vi skal ha en streng, rettferdig og human innvandringspolitikk. Men det krever at regjeringen sørger for den rettferdigheten som er viktig, sørger for at saker blir behandlet på en sånn måte at mange organisasjoner ikke setter spørsmålsteget ved hva Norge driver med, der vi ser at unger som får behandlet asylsøknaden sin, ikke får barnefaglige vurderinger – i hvert fall mangler det i veldig mange av vedtakene. Det gjør oss bekymret.

Derfor har vi måttet korrigere kursen, ikke vår egen, men vi ønsker å korrigere regjeringens kurs, nettopp fordi vi ser at saksbehandlingen har blitt annerledes enn det vi forutsetter når vi behandler saker i Stortinget. Derfor så vi oss også nødt til å måtte inndra den fullmakten statsråden hadde overfor sine underliggende etater, nettopp fordi vi så at det gikk i en retning som ikke var i samsvar med det vi vedtok da vi behandlet saken her i Stortinget.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:06:01]: Da konstateres det at Arbeiderpartiet går mot en liberalisering av innvandringspolitikken. Men nå er det slik at vi faktisk har tatt imot over 80 000 flyktninger som skal bosettes i kommunene. Bare i 2018 er det 27 000 som skal ut i arbeid. En konsekvens av en liberal linje er at vi får et større press både på asylinstituttet og ikke minst i kommunene. Det igjen vil føre til at færre kommer i arbeid. Hvordan vil Arbeiderpartiet løse dette?

Rigmor Aasrud (A) [16:06:39]: For det første kan ikke representanten Ørmen Johnsen lese meg som at vi går i en liberaliserende retning. Det er ikke riktig. Hennes medrepresentant fra Fremskrittspartiet har jo sagt at forslaget vårt er som å slå inn åpne dører. Det er en justering som er i tråd med det Stortinget vedtok da asylforliket ble inngått her på Stortinget.

Ja, vi vil sørge for at flere kommer i arbeid. Nettopp derfor styrker vi Jobbsjansen med 50 mill. kr. Det er helt grunnleggende for at flere skal komme i arbeid. Og som jeg sa helt til slutt i mitt innlegg: Vi er nødt til å sørge for at de som har utdanning, kan få godkjent utdanningen sin, og at vi kan ha realkompetansevurdering av flere, for mange kommer til Norge og har utdanning. Jeg er helt sikker på at klarer vi det, vil vi ha bruk for veldig mange av dem i eldreomsorgen, i det offentlige. Mange av dem gjør en svært god jobb også i privat næringsliv. Så her er det mange muligheter for å løse det som er den store utfordringen for Norge i tiden framover, nemlig at vi har nok arbeidskraft til å løse de store oppgavene.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [16:07:50]: Jeg synes det var ganske tydelig å lese fra forrige replikkrunde at det nettopp er aktivister og organisasjoner som har vært ute og påvirket Arbeiderpartiets politikk, det er derfor de nå ønsker å se på nye endringer. Vi kan vel love at hvis Arbeiderpartiet skal tilfredsstille alle meningene som kommer fra aksjonistene og organisasjonene på dette feltet, har de en veldig lang vei å gå før de er fornøyd.

Jeg ser i dagens VG at Arbeiderpartiets leder er ute etter å finne en ny innvandringspolitikk. Det er litt betenkelig at man rett etter et valg skal gå ut og finne en ny politikk og sette ned et utvalg som skal foreslå en konkret og helhetlig innvandringspolitikk. Det synes jeg det er oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet ikke hadde fra før. Spørsmålet blir da: Er det slik at vi kan forvente nye oppmykninger fra Arbeiderpartiet, eller har dere gjennomført de oppmykningene som dere ønsket, nå?

Presidenten: Presidenten vil påpeke at all tale skal gå via presidenten.

Rigmor Aasrud (A) [16:08:55]: Jeg tror representanten Engen-Helgheim skal synes det er bra, jeg, at vi hører på de organisasjonene som jobber med å ivareta folks interesser. Det gjelder enten det er norskfødte folk eller folk som har kommet til landet, som trenger vår oppmerksomhet. Dette ville vært et helt annet samfunn hvis vi valgte å overse mange av de frivillige organisasjonene som har talspersoner for grupper i Norge. Jeg trodde også Fremskrittspartiet, som var for folk flest, syntes det var bra.

Når det gjelder vårt arbeid med innvandringspolitikken, er det preget av et Europa i endring. Det er store endringer i den europeiske politikken. Blant annet var det et toppmøte i EU for bare noen dager siden der man diskuterte helt nye løsninger for asyl- og innvandringsfeltet. Det ville være å stille seg helt bakerst på perrongen hvis man ikke sørger for å følge med på det som skjer

ute i Europa, og å ha politikk som er i samsvar med det som skjer ute i verden.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:10:23]: Alle som søker beskyttelse, skal behandles med respekt og få tilstrekkelig rettshjelp. Men personer som ikke har beskyttelsesbehov, skal returneres raskt.

Innvandringen til Norge må reguleres for å sette legitimitet bak asylinstituttet. Et stort antall asylsøkere, som vi fikk i 2015, setter asyloppholdet og velferdsmodellen vår under press. Ankomstantallet er nå redusert, og per 31. august var det registrert 2 862 asylsøkere og 149 enslige mindreårige. Det står i stor kontrast til over 30 000 søkere i 2015. Tallene er gått ned av flere årsaker, bl.a. EUs avtale med Tyrkia, migrasjonskontroll på Vest-Balkan og grensekontroll i Schengenområdet, og ikke minst har flere land, bl.a. Norge, tatt i bruk innstramninger. Det har vært riktig.

Norge er det landet som har bidratt mest med hensyn til å ta imot flyktninger i perioden 2015–2017. Foruten ordinære asylsøkere har vi tatt imot 8 000 syriske flyktninger og 1 500 flyktninger over to år på oppfordring fra EUs relokaliseringsordning. Budsjettforliket nå legger opp til å øke kvoten med 1 000 flyktninger i tillegg til de foreslåtte av regjeringen på 1 120.

Det ble hevdet fra komitélederen at Norge ikke bidro i verden under flyktningkrisen. Jeg bare minner om at Norge i 2016 bidro med så mye som 2,7 mrd. kr til Syria, og vår egen statsminister tok initiativ til en giverlands-konferanse som ble holdt i England, og som ga store penger. Så det at vi ikke bidrar, er rett og slett feil.

Når det er sagt, er Høyre glad for at regjeringen nå legger vekt på å utvikle en god ankomstberedskap, ikke minst for å øke effektiviteten og kontrollen i asylsøkerens første tid i Norge. Et stort mottakssenter i Råde som planlegges, stiller vi oss bak. Vi er glad for budsjettprioriteringene som vil modernisere IT-systemet også i denne sektoren, bl.a. for å få en mer effektiv og riktig registrering.

Det har vært stor oppmerksomhet rundt enslige mindreårige asylsøkere, og det ble da også i mai 2017 bevilget 50 mill. kr til økt bemanning og bedring av kompetanse i mottak. Enslige mindreårige asylsøkere skal behandles på en forsvarlig måte som er tilpasset deres situasjon. Jeg er glad for at departementet i budsjettproposisjonen skriver at de prioriteres i alle ledd i utlendingsforvaltningen: ved registrering, ved innkvartering, ved saksbehandling, ved bosetting og ved retur når det er nødvendig.

Det er krevende å tilpasse mottakskapasiteten til det antallet som kommer, og det er Utlendingsdirektoratet som må se behovet opp mot mest mulig kostnadseffek-

tiv innkvartering. På grunn av lave ankomster har det vært nødvendig å redusere antall mottak også for enslige mindreårige.

Når det gjelder integrering, er det mange som skal bosettes i kommunene, 27 000 i 2018. Vi bruker om lag 15 mrd. kr til bosetting og integreringstiltak. Siden komitélederen nevnte at regjeringen er integreringsfiendtlig, vil jeg be komitélederen se på OECD-statistikken, hvor Norge faktisk ligger blant de høyeste på listen over land som har gode tiltak for dem som skal integreres. Det er bra.

Vi stiller oss helt bak hovedmålene på integreringsfeltet. Det gjelder raskere bosetting av flyktninger og høyere deltakelse blant innvandrere i samfunn og arbeidsliv. For å få en bedre og raskere integrering har vi satset på integreringsmottak for dem som skal bosettes, og som har stor sannsynlighet for opphold. Dette skal bidra til en raskere integrering i samfunnet.

Vi innfører nå også 50 timer obligatorisk kultur- og samfunnskunnskap i asylmottakene samt kompetansekartlegging av den enkelte i mottak. Det er også satt av midler til kompetanseheving i norskopplæring på introduksjonssentrene.

Rask bosetting er nødvendig for å komme i gang. Vi har også gitt midler til frivillige organisasjoner som bidrar i integreringsarbeidet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [16:15:41]: Ved å delta i arbeidslivet vil de fleste kunne forsørge seg selv og sin familie og dermed unngå å havne i fattigdom. Derfor er det å få flere i arbeid viktig for Arbeiderpartiet. Vi vil legge til rette for at flere kvalifiserer seg til arbeid, og vi prioriterer det i vårt alternative budsjett, bl.a. ved å styrke Jobbsjansen med 50 mill. kr. Det gjør vi særlig for å styrke innsatsen for å få innvandrerkvinner som ikke er i arbeid, ut i jobb. Deltakelse i arbeidslivet gir også bedre muligheter til å bli godt integrert.

Høyre sier også at det er viktig å få innvandrerkvinner i arbeid. 27 000 som nå fullfører introduksjonsprogrammet, skal ut i jobbmarkedet. Kan Høyre svare på hvor i budsjettet for 2018 de har prioritert tiltak der innvandrere får mulighet til å kvalifisere seg til arbeid?

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:16:34]: Takk for spørsmålet. Når det gjelder kvalifikasjon til arbeid, var representanten innom Jobbsjansen. Den er blitt styrket med 20 mill. kr i dette budsjettforliket. Ellers er vi opp-tatt av å starte svært tidlig, og vi har nå åpnet for at asylsøkere som med stor sannsynlighet vil få opphold, har mulighet til å jobbe mens de er i mottak.

Etablering av integreringsmottakene er jo et ledd i å få folk raskt i arbeid. Der kan man også arbeide mens

man er i mottaket. Det er også innført samfunnskunnskaps- og norskopplæring, og det vil bidra til at folk faktisk kan bevege seg i arbeidslivet. Norsk kunnskaper er en av forutsetningene for det. Vi styrker også norskopplæringen i introduksjonsordningen ved at man skal få bedre kompetanse, for vi ser at selv om mange kommer i arbeid, er det faktisk en del som faller ut av arbeidslivet etter kort tid.

Heidi Greni (Sp) [16:17:47]: Det er reist sterk kritikk mot at interneringsmottaket på Trandum, som jo er et lukket, fengselslignende mottak med en svært uensartet gruppe, også brukes til å internere unger. Høyre uttaler i komitéinnstillingen at arbeidet med å få unger ut av mottaket på Trandum gjennom å etablere en familieenhet er forsinket. Det vises til at det har vært vanskelig å finne tomt, og at anskaffelser av boenheter m.m. har tatt lengre tid enn forventet.

Etablering av familieenheten har vært lovet lenge, men planene er altså ikke realisert. Ikke engang tomt er ifølge Høyres merknad funnet ennå. Det er sjokkerende. Det er tydelig at det ikke har vært prioritert fra departementets side å få unger ut av interneringsmottaket på Trandum. Er Høyre tilfreds med departementets innsats på dette området?

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:18:40]: For det første er det klart at det er vanskelig for barn å være i en situasjon hvor de er i et lukket mottak. Det er egentlig svært sjelden man tar i bruk det, men det må av og til gjøres fordi man skal tvangsreturnere.

Man ser seg om etter alternative ordninger, og vi opplever at departementet ønsker å gjøre dette, men det har tatt tid. Det handler også om at det ikke er alle som ønsker et slikt mottak eller en slik enhet i nærheten av seg. Men jeg er helt sikker på at departementet finner en løsning på dette.

Karin Andersen (SV) [16:19:26]: Representanten sa i sitt innlegg at Norge var det landet som hadde tatt imot flest flyktninger. Jeg må bare gjøre oppmerksom på at det nok ikke stemmer. Det er svært mange land som har tatt imot veldig mange flere flyktninger enn Norge. I Europa er jo Tyrkia i en særklasse, men det er veldig mange andre land som tar imot mange flere. Men nok om det.

Det er viktig at de som kommer hit og skal bo her, blir godt integrert raskt. Derfor var det veldig trist at regjeringen kuttet i norskopplæringen på mottak. De styrkingene som representanten nevnte i sitt innlegg, er jo alle for.

Jeg vil tilbake til den manglende satsingen bl.a. på kvinner. Det er på det rene at regjeringen kuttet i Jobbsjansen. De har også snevret inn målgruppen for ord-

ningen til dem som ikke er på sosialhjelp, og det er jo noen av dem som står lengst unna arbeidslivet. Kan representanten forklare hvorfor disse kvinnene skal få mindre hjelp, hvorfor regjeringen mener det er riktig at de skal få mindre muligheter enn før?

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:20:41]: Først en oppklaring: Når det gjelder kvoteflyktninger, er vi det landet som tar imot flest kvoteflyktninger per capita.

Når det gjelder kvinner og Jobbsjansen, har regjeringen vært opptatt av å spisse Jobbsjansen. Det er også satt i gang et evalueringstiltak for å se om den treffer dem den skal treffe.

Når det gjelder kvinner, er det ingenting i veien for at kvinner kan gå på Jobbsjansen, men det vi har sagt, er at kvinner som er i andre tiltak fra Nav – det kan være arbeidsavklaringspenger, det kan være dagpenger, det kan være at man er ufør – ikke skal prioriteres i dette arbeidet. Det er de som ikke er på Navs «budsjetter», som skal prioriteres for å komme inn i arbeidslivet. Det mener vi er helt riktig. Vi har også gode resultater fra Jobbsjansen. I min egen hjemkommune ser vi at flere har kommet i arbeid.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [16:22:06]: Innvandringen har gjort oss til en mer mangfoldig nasjon, på godt og vondt. Migrasjonskrisen i Europa førte til at Norge til sammen har gitt opphold til nærmere 80 000 flyktninger og familiegjennforente de siste seks årene. Regjeringen har derfor jobbet for å redusere antall nyankomne asylsøkere uten beskyttelsesbehov, for rask bosetting av personer som får opphold, og for raskere retur av personer uten lovlig opphold.

Tiden i mottak skal brukes effektivt, bosetting i kommunene skal skje så raskt som mulig etter vedtak om opphold, kvalifisering til arbeidslivet må være målrettet, og medbrakt kompetanse og utdanning skal brukes.

Dette budsjettet styrker samfunns- og kulturopplæringen i asylmottak, i tillegg til norskopplæring, og tiltak for å få flyktninger raskere i jobb. Krav til kunnskaper om norsk språk og det norske samfunnet er viktig for alle parter. De som skal inn i det norske samfunnet, må gis incentiver og muligheter til å delta i arbeidslivet og samfunnet for øvrig. Skal nye innbyggere lykkes, kreves det innsats fra myndighetene, lokalsamfunnet, frivilligheten, arbeidslivet og ikke minst av den enkelte innvandrer selv.

Saksbehandlingskapasiteten i UDI er betydelig økt.

Asylinstituttet er et meget viktig verktøy for å gi beskyttelse til mennesker som har beskyttelsesbehov. Norge skal oppfylle sine internasjonale forpliktelser og hjelpe flyktninger.

Regjeringens satsing på integreringsmottak er et godt første steg på veien mot en mer differensiert mottaksstruktur, der beboernes egeninnsats og deres behov hensyntas.

Gjennom budsjettforlik ble det enighet om å øke kvoten av overføringsflyktninger med 1 000 i forhold til regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Som en følge av dette er flere kapitler og poster økt.

Norge vil fortsatt ta imot færre flyktninger enn tidligere år, noe som er nødvendig for å klare god integrering av det store antallet nye som har ankommet de siste årene. Dette er mennesker som skal ha bolig, helsetilbud, barnehageplass, skoletilbud og arbeidstilbud. Antallet flyktninger i norskopplæring og introduksjonsprogram vil være høyt gjennom hele 2018.

Det finnes en rekke bevilgninger til tilskuddsordninger for dem som bor i mottak. Tilskuddsordningene skal bidra til barnevernstiltak for enslige mindreårige, barnefaglig kompetanse, barnehage, frivilligheten, kvalifiseringstiltak, fysisk aktivitet og kulturell aktivitet.

Jeg reagerer på hvordan enkelte partier og enkelte organisasjoner omtaler måten asylsøkere blir behandlet på den første tiden i Norge. Ofte får man et inntrykk av at det man kommer til, er verre enn det man kommer fra. Faktum er at de som ankommer, fra første stund får tak over hodet, mat, klær og helsetjenester. Vi bruker svært mange milliarder kroner på å behandle disse menneskene på en god måte.

Det man derimot burde kritisert, er hvor tilfeldig det er om man blir gitt muligheter til å få et godt liv i den kommunen man blir bosatt i. Enkelte kommuner har tatt imot mennesker som i dag sitter i en god jobb og har egen bolig. Andre kommer til en kommune der de etter 20 år i Norge fortsatt ikke forstår eller snakker norsk.

Det er på tide at vi stiller krav til at de overføringene kommunen får, brukes til integrering og ikke til å saldere andre budsjettønsker som lokalpolitikkerne måtte ha. Regjeringen legger derfor opp til at de som har gode resultater på integrering, bør bosette flyktninger. Det er viktig å ta hensyn til jobbmuligheter og resultater ved fordeling av flyktninger til kommunene. Det er altså ikke størrelsen på kommunen som skal være avgjørende, men resultatet.

I forrige uke arrangerte Fremskrittspartiet et miniseminar. Tre kvinner og én mann med forskjellig landbakgrunn fortalte om sine erfaringer med det norske samfunnet. Tilbakemeldingene var klare: Det er ikke nordmenns oppførsel som har ødelagt deres oppvekst, men innvandremiljøets trang til å bry seg. Sosial kontroll og æreskultur skjer der innvandrerne bor tett, og der de har god tid til å følge med på det andre gjør – altså mangel på integrering.

Vi gir i dette budsjettet tilbud om gratis halvdagsplass i barnehage eller SFO/aktivitetsskole og økt tilskudd til frivilligheten, språkopplæringsprogram, selvhjelp for innvandrere og en rekke andre gode tiltak for å gjøre integreringen mulig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorodd Asphjell (A) [16:27:01]: Skal vi klare å inkludere nye mennesker i det norske fellesskapet, er vi avhengige av å se alle sammen som enkeltmennesker og deltagere i vårt velferdssamfunn. Dette må gi seg utslag i både politikktutforming og måten vi diskuterer og omtaler dette politikkområdet på.

Med fare for å få 26 spørsmål tilbake har jeg et spørsmål til representanten Kjonaas Kjos: Jeg registrerer at Fremskrittspartiet er veldig opptatt av og ivrig etter å få Venstre inn i regjering. Er det for å dreie flyktningpolitikken, innvandringspolitikken og integreringspolitikken i en mer sosialliberalistisk retning? Er det årsaken til at Fremskrittspartiet nå ønsker å få Venstre inn?

Kari Kjonaas Kjos (FrP) [16:27:43]: Vi har helt fra vi kom i regjering første gang, invitert både Kristelig Folkeparti og Venstre inn i regjering, til dannelsen av en bred borgerlig regjering. Det er en invitasjon som har stått der hele veien, og som gjelder generelt for alle politikkområder. Alle partiene er litt forskjellige, men vi har tenkt å finne gode løsninger, slik som vi har gjort i forbindelse med budsjettene. Men jeg registrerer at Venstre også er veldig opptatt av å gjøre en bedre jobb med integreringen. Det imøteser Fremskrittspartiet.

Heidi Greni (Sp) [16:28:40]: I Fremskrittspartiets merknader heter det bl.a.:

«Disse medlemmer mener det er en selvfølge at det stilles krav til kunnskaper om norsk språk og det norske samfunnet for dem som oppholder seg i Norge over tid. Dette krever en særlig innsats fra hver enkelt av dem som skal leve i Norge.»

Jeg er aldeles enig i det utsagnet, men jeg mener også at det er et krav som må møtes med aktiv tilretteleggelse fra det norske samfunnet. Senterpartiet fremmer i sitt alternative budsjett mer penger til norskopplæring i mottak og var uenig i det kuttet som ble gjennomført tidligere.

Er Fremskrittspartiet enig med meg i at hvis vi skal nå målsettingen om integrering fra dag én, må vi ha et bedre tilbud om opplæring i det norske samfunnet og ikke minst bedre opplæring i norsk språk?

Kari Kjonaas Kjos (FrP) [16:29:36]: Gjennom de fire årene som vi har sittet i regjering, har vi hele tiden fulgt med på det tilbudet vi gir, forbedret det og satt i gang nye tiltak for å forbedre norskundervisningen enda

mer. Så mye av det som har skjedd, har skjedd de siste årene.

Jeg er enig i at vi trenger å tilrettelegge aktivt, men jeg har lyst til å minne om at innvandrerne som kom til Norge for 20–30 år siden, nesten ikke hadde noen av de tilbudene vi legger til rette for nå. Det var mennesker som jobbet beinhardt for å nå målene sine, som er godt integrerte, og som er noen av dem som jeg viste til i innlegget mitt, som har en god jobb, og som har et hus. Så det handler veldig mye om at den enkelte må ønske veldig sterkt å få seg en god fremtid i Norge. Vi skal sørge for ikke å legge kjepper i hjulene for dem, når det gjelder å nå de målene.

Karin Andersen (SV) [16:30:43]: Det siste er jeg veldig enig i, og derfor er det veldig kritikkverdig at regjeringen har kuttet i norskopplæringen – ikke styrket den – og at vi fremdeles venter på forslag om å forbedre introduksjonsordningen, noe alle har vært enig om at det har vært behov for lenge.

I tillegg har man lagt ned mottak som er gode på integrering. Det er ikke spesielt lurt, hvis man er opptatt av integrering, å fjerne de mottakene som får det til.

Representanten Kjønaas Kjos sier at man skal bosette i de kommunene som har gode resultater. Det høres veldig tilforlatelig ut, jeg er i utgangspunktet ikke uenig i det, men det hender jo at noen av dem som blir bosatt, har litt dårligere forutsetninger enn andre. Det finnes f.eks. folk som er svært krigsskadde og syke. Hvis det er de parameterne som skal telle, hvordan vil Fremskrittspartiet sikre at det er kommuner som vil bosette mennesker som er krigsskadde og har store helseutfordringer?

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [16:31:48]: Med såpass mange tusen mennesker som har blitt flyttet over til kommuner gjennom de siste årene, er det klart at alle kommuner opplever å få noen som er høyt utdannede og lette å få inn i arbeidslivet, og andre som er analfabeter, eller som har store funksjonsnedsettelse. Så over år tror jeg at det å måtte ta imot forskjellige typer utfordringer, vil være likt for alle kommuner. Men det er ingen tvil om at det er veldig store forskjeller på kommunene, når det kommer til hvor mye de har lagt ned av arbeid. Særlig kommuner som har et veldig tett samarbeid med næringslivet i sin kommune, har fått til at innvandrere får lov til å prøve seg med arbeidspraksis, og at de dermed lærer språket veldig mye forttere når de bruker det i hverdagen.

Jeg synes også det er litt rart at man snakker om... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Da er tiden ute. Tiden går fort, men den var ute.

Replikordskiftet er omme.

Heidi Greni (Sp) [16:33:17]: Senterpartiet vil føre en ansvarlig flyktning- og asylpolitikk som bygger på våre internasjonale forpliktelser, humane tradisjoner og vår nasjonale kapasitet. Det er viktig at Norge har en klar praksis i asylsaker. Det vil bidra til å redusere antallet asylsøkere uten beskyttelsesbehov og til kortere behandlingstid i asylforvaltningen.

Arbeidet med integrering må starte allerede ved ankomst til Norge. De som får oppholdstillatelse, må bo-settes raskest mulig. Det forutsetter at kommunene får dekning for de kostnadene som påløper.

Statsbudsjettet på innvandrings- og integreringsområdet preges av at det nå er langt færre som søker asyl i Norge. Vi vet at det ikke skyldes at antallet mennesker på flukt er redusert, men at grensekontrollene i Europa er skjerpet slik at langt færre kommer seg gjennom. Reduksjonen av antall asylsøkere er derfor ikke noe vi kan garantere vil vare over tid.

Stortinget har nylig hatt til behandling flere saker om regulering av innvandringspolitikken. Innstrammingene i utlendingsloven som ble innført ved årsskiftet 2015–2016, ble vedtatt som midlertidige. Senterpartiet har støttet videreføring av flere av innstrammingene, men har sammen med stortingsflertallet vedtatt å oppheve departementets instruksmyndighet over UNE. Vi mener det er viktig at UNE kan videreføres som et uavhengig, domstolslignende organ. Det var det UNE ble etablert for å være.

Senterpartiet støttet innføring av sårbarhetskriterier i behandlingen av retur av enslige mindreårige asylsøkere. Forslaget om en midlertidig stopp i all retur til Afghanistan fikk ikke Stortingets støtte, men vi vedtok fire forslag som rammer inn praktiseringen av utlendingsloven på dette området. Denne saken ligger nå til oppfølging hos innvandrings- og integreringsministeren. Jeg og mange med meg har reagert på måten statsråden velger å følge opp saken på. I stedet for å komme tilbake til Stortinget med tiltak for å iverksette vedtaket stilles vi 26 spørsmål. Dette oppleves som et forsøk fra statsråden på å manøvrere seg ut av saken. Mitt råd er at statsråden nå manøvrerer seg inn igjen i saken gjennom å komme tilbake til Stortinget med oppfølgingstiltakene vi har bestilt.

Det skjer nå en rask nedbygging av mottakskapasiteten for flyktninger. Det skjer ikke uten utfordringer. Kommuner som har påtatt seg store forpliktelser gjennom å være vertskap for mottak, blir nærmest over natta fratatt denne oppgaven. Vertskommunetilskuddene forsvinner forttere enn tida det tar å bygge ned kapasiteten. Dette må kommunene kompenseres for.

Senterpartiet motsetter seg selvsagt ikke at mottakskapasiteten tilpasses behovet. Det må vi gjøre, men tilpassingene må skje slik at vi ivaretar viktige hensyn. Vi har bl.a. gitt uttrykk for at det tidligere uttrykte ønsket om å få flere kommuner og flere ideelle til å starte mottaksvirksomhet, må tas hensyn til, slik at ikke disse er de første som må legges ned. Vi har også bedt om at mottakskapasiteten fortsatt skal være spredt til ulike deler av landet.

Regjeringen har etablert såkalte integreringsmottak. Senterpartiet inngår i en merknad der vi går imot dette skillet mellom ordinære mottak og integreringsmottak. Det er viktig å legge opp til individuelt tilpasset oppfølging av asylsøkere, men det må skje uten at særlig utvalgte grupper får mye bedre tilbud enn andre.

Senterpartiet går også imot fjerning av tilskuddet til frivillighetskoordinatorer i mottakene og kuttet i tilskudd til norskopplæring. «Integrering fra dag én» er blitt et motto for mer effektiv integreringspolitikk. Da må vi ikke bygge ned tiltak som kan bidra til nettopp dette.

Integrering av flyktninger som har fått innvilget opphold, er en krevende oppgave. Folk som ofte bærer på store traumer, skal lære seg norsk, finne seg til rette i det norske samfunnet og komme ut i utdanning eller arbeid.

I det store og hele mener jeg vi må kunne si at integreringsprosessene går godt. For all del, det er unntak, men vi må ikke la unntakene legge premissene for integreringsdebatten.

Senterpartiet har vært sterkt kritisk til at små kommuner er utelatt som aktuelle bosettingskommuner for flyktninger i 2018. IMDi må vurdere bosettingskommuner etter resultat, ikke etter størrelse. Mange mindre kommuner kan vise til gode resultater når det gjelder både integrering og det å få folk ut i arbeid. Derfor har vi fremmet et forslag sammen med Arbeiderpartiet og SV der vi ber regjeringen legge til grunn at forespørsel til kommunene om bosetting ikke skal baseres på utvelgelse av kommuner etter størrelse, men etter resultater.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at taletiden under replikkordskiftet er på 1 minutt. Presidenten har merket seg at Stortinget synes 1 minutt er veldig kort tid, men vil klubbe hvis man går over den tiden.

Norunn Tveiten Benestad (H) [16:38:48]: Vi har hørt at Norge siden 2012 har tatt imot nærmere 80 000 flyktninger og familiegjenforente. Dette er enkeltmennesker som skal bosettes i en kommune, de skal få seg en jobb, nye venner og en tilknytning til det norske samfunnet. Både Høyre og Senterpartiet er enige om at dette er en krevende situasjon både for kommunene og for lokalsamfunnene hvis en skal lykkes i integreringen. Likevel har Senterpartiet i høst tatt til orde for å liberali-

sere en del av innvandringspolitikken sammen med SV og Arbeiderpartiet.

Hvorfor ønsker Senterpartiet å legge et sterkere press på norske kommuner gjennom å åpne for mer innvandring enn det vi har i dag, og hvor langt er Senterpartiet villig til å gå?

Heidi Greni (Sp) [16:39:29]: Jeg vet ikke hvor representanten har det fra at vi har åpnet for en liberalisering. Det er i hvert fall ikke tilfellet. Det eneste vi har gjort, er en presisering av det vedtaket vi var med på i innstrammingen. Når det gjelder antall som skal bosettes, er representanten en del av et forlik som skal ha flere overføringsflyktninger enn det Senterpartiet har gått inn for i budsjettet. Sånn sett vil det bli en litt mer krevende oppgave med budsjettkameratens opplegg, enn det blir med Senterpartiets opplegg.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [16:40:12]: Senterpartiet har sagt at de ikke ønsker å gå videre med modellen for integreringsmottak. Denne regjeringen har gjort en god del grep for å forbedre mottaket ute i kommunene. Man kompenserer kommunene bedre økonomisk, og vi skal nå sette kriterier for hvem som skal ta imot og bosette flyktninger. Det er viktige grep som må gjøres for å forbedre resultatene.

En ting som ikke har vært bra nok, og som ingen har klart å lykkes med i Norge, er å få gode nok resultater på sysselsetting eller utdanning etter endt introduksjonsprogram. Der er det en lang vei å gå. Jeg merker meg at Senterpartiet skriver i sine merknader at de mener at dagens modell er svært vellykket, selv om det viser seg fra flere rapporter at det er for varierende og for dårlige resultater.

Hva begrunner Senterpartiet dette med, at mottaket sånn det er i dag, er mer enn bra nok? Hva vil de gjøre for å forbedre det?

Heidi Greni (Sp) [16:41:16]: Her var det en sammenblanding av mottak og bosetting. Når det gjelder mottak, har ikke vi noen tro på integreringsmottak. Vi mener alle mottak skal være et integreringsmottak, og all integrering skal starte fra dag én, også for dem som ikke har høyere utdanning når de kommer hit. Integreringsmottakene er jo bare for dem som er nærmest arbeidsmarkedet fra før, og da vil man sette de andre enda lenger tilbake.

Når det gjelder bosetting i kommunene, er det gjerne de minste kommunene som har de beste resultatene, både når det gjelder språkopplæring, når det gjelder integrering i lokalsamfunnet, og når det gjelder å få flyktninger ut i arbeid. Derfor undrer det meg veldig at ikke Fremskrittspartiet også stemmer for vårt forslag, som sier at flyktninger skal bosettes også i de små kommune-

ne, som har veldig gode resultater å vise til når det gjelder integrering, og når det gjelder å komme ut i arbeid eller utdanning. Derfor håper jeg Fremskrittspartiet vil stemme for vårt forslag i dag.

Ketil Kjenseth (V) [16:42:24]: Representanten Greni henviste i sitt innlegg til at vår nasjonale kapasitet er viktig med tanke på hvor mange vi skal ta imot. På spørsmålet fra representanten Norunn Tveiten Benestad, som henviste til at Senterpartiet vil liberalisere deler av innvandringspolitikken, er det vel heller å si at den er nasjonalistisk, for Senterpartiet er det eneste partiet som står igjen i Stortinget og bare vil ta imot 1 000 flere, mens alle andre partier vil ta imot 2 120, eller flere. Da stusser jeg litt på Senterpartiet, for når det gjelder den nasjonale kapasiteten, sier alle kommuner der ute, alle mottak og alle, at de har kapasitet, at de kan ta imot flere. Vi burde utnytte det handlingsrommet. Men Senterpartiet roper heller etter vertskommunetilskudd til kommunene, og ikke etter å ta imot flere. Hva er logikken i det?

Heidi Greni (Sp) [16:43:28]: Jeg er ikke helt sikker på om jeg fikk med meg spørsmålet. Jeg har skjønt at vi har fått kritikk for at vi skal ta imot både for mange og for få – det har jeg fått med meg. Men jeg klarer ikke å få med meg hva mottakskapasitet har med overføringsflyktninger å gjøre. For overføringsflyktninger skal bosettes direkte i kommunene, så det har ikke noe med mottakskapasitet å gjøre. Senterpartiet er opptatt av at vi skal ha en god integreringspolitikk, og at vi skal være tydelige på at integrering skal være prioritet nr. 1. Det viktigste er at de får rask norskopplæring fra dag én. Dessverre har Venstre også vært med på å kutte i antall timer norskopplæring i mottak. Det er dårlig integreringspolitikk, det er kostbart for samfunnet fordi det tar lengre tid før de kommer ut i arbeid, og det er veldig dårlig for flyktningen, som da bruker lengre tid på å bli integrert i det norske samfunnet.

Så er det også veldig viktig at vi bosetter i alle kommuner, og at vi særlig bosetter i de små kommunene som har veldig gode resultater når det gjelder å få folk ut i arbeid.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ketil Kjenseth (V) [16:44:57]: For knappe to år siden ble mottaksapparatet vårt satt på prøve. Flere enn noen gang tidligere søkte asyl i 2015, og det var krevende å få på plass forsvarlig innkvartering. Men organisasjoner, kommuner og privatpersoner stilte opp, og alle fikk tak over hodet. Nå er antallet asylsøkere til Norge rekordlavt, og mottak må legges ned. Det skaper nye utfordringer blant dem som har opplevd mottakene som

en berikelse av lokalsamfunnet. Og det viser at Norge er et raust og varmt samfunn som stiller opp for dem som trenger det.

Nå som antall asylsøkere er rekordlavt, har vi kapasitet til å ta imot flere kvoteflyktninger. Normalt har Norge tatt imot 1 000 årlig, mens vi nå skal ta imot 1 000 til. Det er jeg glad for, men tallet kunne og burde ha vært enda høyere. Antall flyktninger har ikke gått ned selv om flyktningruta fra Tyrkia ble stengt. Mange er på flukt, og Europa må i fellesskap ta et større ansvar.

Vi må uavhengig av tilstrømming behandle asylsøknadene som kommer, på en skikkelig måte og benytte anledningen med lave søkertall til å effektivisere saksbehandlingen. Tre ukers saksbehandlingstid er som hovedregel mulig med en bedre samordning av ressursene i UDI og i politiet. Rask avklaring er bra for dem som får bli, og for dem som får avslag. I dag er det veldig kort saksbehandlingstid, men fryktelig lang ventetid. Den må kortes ned. For Venstre er det en selvfølge at effektivisering ikke må gå på bekostning av rettssikkerheten, og at klagemulighetene skal bestå.

Vi er imidlertid ikke opptatt av å bevare mottakene for mottakenes del. En rask avklaring gir en mulighet for direkte bosetting i en kommune etter kort opphold på ankomstmottak. Det ville gi et betydelig løft for integreringen. Og er det noen som fortjener honnør på integreringsfeltet, er det kommunene som de siste årene har bosatt flere enn noen gang. Noen kommuner er flinkere enn andre, men alle bør bidra. Kommuner som er gode på integrering, må dele erfaringer med andre kommuner. Å sikre en god integrering er en av de viktigste utfordringene vi står overfor, og denne jobben må gjøres i lokalsamfunnene. Vi må sørge for barnehage, skole og jobb, men også inkludere inn i de andre fellesskapene – idrettslaget, foreningslivet og de uformelle møteplassene.

Så lenge de ordinære mottakene består, må man sikre kvalitet gjennom en uavhengig tilsynsordning. Venstre mener at tilsynet bør ligge under Fylkesmannen. Integreringsmottakene har vært et viktig tilskudd, men de er bare en begynnelse. Venstre mener at alle ordinære mottak bør være som integreringsmottakene.

Venstre har et særlig engasjement for barn. Barn på flukt er mer sårbare enn voksne, og vi har et ansvar for barna som er her. Derfor er jeg glad for at vi har styrket den barnefaglige kompetansen i mottaksapparatet vårt.

For barn er barnehage og skole den viktigste integreringsarenaen. Jeg er derfor glad for at regjeringa har fulgt opp Venstres forslag i integreringsforliket om barnehage for barn i mottak. Venstre har kjempet gjennom ordning med gratis kjernetid i barnehagen for å sikre at alle barn får mulighet til å gå i barnehage, og har nå fått til en utvidelse av ordningen. Vi er også opptatt av at alle barn

skal få mulighet til å delta på SFO eller aktivitetsskole, AKS. Vi ser at de som trenger det mest, faller utenfor, og SFO/AKS er i tillegg til skole og barnehage blitt en viktig fellesskapsarena for barn.

For voksne handler integrering om å senke terskelen for å delta i arbeidslivet, herunder mens man venter på avklaring av asylsøknad, men også om større åpning for lønnet og ulønnet arbeidspraksis slik at man får en fot innenfor i arbeidslivet. Språk er avgjørende, og vi må både styrke kvaliteten på tilbudet og legge til rette for flere arenaer for å lære språk. Venstre skulle også gjerne ha sett at vi fikk utvidet antall timer for norskopplæring. Vi er imidlertid glad for at TV 2 Skole kan fortsette å tilby både norskopplæring og ikke minst kunnskap om samfunnet. Alle flater må benyttes om vi skal lykkes med integreringen.

Til slutt to ord om frivilligheten. Integreringen er helt avhengig av frivillige krefter. Vi har en rekke ressursmiljøer på innvandringsfeltet, og jeg vil gjerne få sagt i denne sal at Venstre ikke mener at Human Rights Service er en av disse nasjonale aktørene. Over hele landet har vi imidlertid frivillige aktører som gir betydelige bidrag til integreringen, gjennom tilbud som flyktningguider, idrettsaktiviteter, språkkafeer, leksehjelp og så videre. Vi har ildsjeler som alene gir uvurderlige individuelle bidrag. Frivilligheten er en viktig bærebjelke i samfunnet og et uttrykk for det rause og inkluderende Norge som vi er og vil være. Uten frivilligheten får vi ikke til integreringen. Derfor er tilskuddspostene til frivilligheten på dette feltet så utrolig viktige.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [16:49:53]: Venstre og Ketil Kjenseth står sammen med de fleste partiene her i Stortinget om å be om at statsråden skal behandle noen saker på nytt igjen. Jeg registrerer her at representanter for regjeringen definerer det som en liberalisering av innvandringspolitikken. Representanten Kjenseth og Venstre har jo tidligere erfaring med å gjøre tilsvarende arbeidsoppgaver mot regjeringen. I 2014 ble det inngått et tilsvarende forlik knyttet til lengeværende asylbarn. Da gjaldt det om lag 330 barnefamilier, og jeg registrerte at den daværende statsråden klarte å gjennomføre dette på en rimelig grei måte. Da er spørsmålet mitt til representanten Kjenseth: Betrakter han det han var med på i 2014, som en innstramming av asylpolitikken eller som en liberalisering av asylpolitikken?

Ketil Kjenseth (V) [16:50:49]: Takk for spørsmålet.

Det at flere asylbarn fikk opphold, oppfatter nok Venstre som en liberalisering av regelverket. Jeg er lei meg for at Arbeiderpartiet aldri greide å foreta den liberaliseringen mens de satt i regjering. Snarere tvert imot,

mange ble rett og slett satt på vent for å bli der. Det var jo Arbeiderpartiet som innførte vilkåret om midlertidighet for de enslige mindreårige asylsøkerne, som må vente til de blir 18 år på å bli sendt ut.

Det er vanskelig å sammenligne disse to sakene. Det var Arbeiderpartiet som fjernet rimelighetsvilkåret og ville erstatte det med sårbarhetskriterier, som det er litt vanskelig helt å få tak på hva innebærer. Jeg hadde jo helst sett at Arbeiderpartiet ble med Venstre på å gjeninnføre rimelighetsvilkåret. Da hadde vi fått til en reell liberalisering også når det gjelder de enslige mindreårige asylsøkerne.

Heidi Greni (Sp) [16:52:00]: Venstre sier i sine merknader at de har et positivt syn på migrasjon, og at de har vel 400 mill. kr ekstra på innvandringsfeltet i sitt alternative budsjett. Venstre har ikke fremmet sitt budsjett, men inngår i en budsjettavtale med regjeringen og Kristelig Folkeparti. Venstre har også ambisjoner om å bli en del av regjeringen.

Jeg har gått igjennom budsjettavtalen for å prøve å finne spor av Venstres budsjettprioriteringer. Sporene av satsing er veldig vanskelig å finne. Tvert imot er bl.a. bevilgningen til frivillighetskoordinator betraktelig mindre, noe som representanten var inne på var veldig viktig i integreringsarbeidet. Er Venstre tilfreds med det gjennomslaget de har fått på innvandringsfeltet i budsjettavtalen?

Ketil Kjenseth (V) [16:52:52]: For det første har Venstre fremmet et eget alternativt forslag, som vi først har stemt for. Så har vi stemt subsidiært for et flertallsbudsjett med regjeringspartiene.

Vi hadde i vårt eget alternative budsjett forslag om å ta imot 3 000 flere kvoteflyktninger. Nå ble det 1 000 flere enn det regjeringa opprinnelig foreslo. I motsetning til Senterpartiet, som ikke foreslo noen flere, vil jeg si at det jo er et betydelig gjennomslag. Det er viktig også for mange distriktskommuner, som får nye innbyggere. Noen av dem får også noen nye arbeidsplasser.

Når det gjelder frivillighet, kan en si at frivillighetskoordinatorerne er det vi ikke fikk til. Vi fikk heller ikke økt tilskuddet til barnefamilier som bor i mottak. Men vi har fått ganske mange gjennomslag når det gjelder andre tiltak på frivillighetssektoren. Vi har f.eks. fått 20 mill. kr mer til Jobbsjansen, vi har aktivitetstilskudd til barn i asylmottak, vi har tilskudd til innvandrersorganisasjoner på 12 mill. kr. Så jeg synes at det er bra med gjennomslag (presidenten klubber) her for (presidenten avbryter).

Presidenten: Taletiden er ute.

Karin Andersen (SV) [16:54:05]: Jeg er glad for at Venstre og også Kristelig Folkeparti ønsker å være med SV og sikre et rimelighetsvilkår i vurderingen av flyktninger som skal sendes på internflukt. SV og Venstre er nok også veldig enig i mange av de punktene som vi har prioritert i våre alternative budsjetter.

Det har vært mye snakk om kvaliteten på mottak, og det er et punkt som jeg stusser litt på hos Venstre: Når man har bygd opp kapasiteten på mottak, har man hatt andre kriterier – man har lagt mer vekt på kvalitet – enn når man har bygd ned. Det betyr at man risikerer å fjerne noen av de mottakene som har vært veldig gode på integrering, som har jobbet godt med det i svært mange år, som har veldig høy kompetanse, og som kan vise til veldig høy deltakelse i både utdanning og arbeidsliv. Hva er grunnen til at Venstre synes at den jobben som regjeringen gjør på dette området, er grei nok?

Ketil Kjenseth (V) [16:55:09]: For det første deler Venstre bekymringen som SV har, knyttet til de mottakene som har gjort en veldig god jobb. Men det er også en utfordring at det nå kommer færre asylsøkere til Norge. Av den grunn må vi også se på den totale kapasiteten.

Så er det også muligheter for å tenke nytt. Da vi tok imot så mange i 2015, ga det oss noen nye aha-opplevelser, bl.a. knyttet til teknologi og hvordan vi organiserer mottaksapparatet. Vi ser at det er muligheter for å organisere dette for framtida, da det er store muligheter for at det kommer slike tilstrømninger til Norge som det kom i 2015 – enten grunnet krig og konflikter eller at det rett og slett er klimakatastrofer som fører til migrasjon og flyktningkriser. Vi må forberede oss på at det er bølger som vil komme igjen, og da må vi gjøre ting bedre.

De nye mottakssentrene er vi åpne for å prøve ut. Vi ser at det er utfordringer med dem, men det går vi inn i med åpne øyne.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Torhild Bransdal (KrF) [16:56:33]: Vi er heldige som får lov til å bo i Norge, i et demokrati som bygger på rettsstatlige prinsipper. Men langt ifra alle er så heldige som oss. 65 millioner mennesker er på flukt i verden i dag, mennesker som er internt fordrevne, eller som har lagt ut på en farefull ferd, bort fra krig og forfølgelse.

Norge kan ikke hjelpe alle, men vi har likevel et ansvar for å hjelpe noen av verdens mest sårbare. I dette arbeidet må vi ha en helhetlig tilnærming. Vi må forebygge årsaker til at mennesker må legge ut på flukt, det være seg å bidra til stabilitet og trygghet, sikre handel med sårbare land, sikre bistand og legge til rette for en god miljøpolitikk. I tillegg må vi sikre at de som kommer til Norge, og som har rett til beskyttelse, skal få mulighet

til utdanning, skole og arbeid. Her må alle gode krefter forenes. Vi må legge til rette for godt samarbeid mellom staten, kommunene og frivillig og ideell sektor.

FNs høykommissær anslår at det er om lag 1,2 millioner mennesker som trenger beskyttelse i trygge land utenfor nærområdene, såkalte kvoteflyktninger eller overføringsflyktninger. Det er en økning på 72 pst. siden 2014. Kvoteflyktninger er de aller mest sårbare flyktningene. Det er mennesker som lever i dyp fortvilelse, og som opplever krig og konflikt, overgrep og utnytting fra myndigheter og kriminelle nettverk, mennesker som vi har et ansvar for å hjelpe, spesielt i en tid der det kommer langt færre asylsøkere enn tidligere til Norge, og fordi kapasiteten og kompetansen som er bygd opp i Kommune-Norge, gir mulighet til å hjelpe flere.

Da regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett for 2018, gikk den tilbake til det rød-grønne nivået for antall kvoteflyktninger. Jeg er derfor veldig glad for at Kristelig Folkeparti sammen med Venstre fikk gjennomslag for å doble antallet kvoteflyktninger for 2018. Dette mener jeg er både riktig og viktig, så det ønsker vi å fokusere på og takke for. Det var bra.

For Kristelig Folkeparti er det også viktig å sikre god integrering av de menneskene som har rett til opphold i Norge. Vi må gjøre det vi kan for å hindre utenforskap og parallellsamfunn. Sivil sektor og frivilligheten bidrar til å gi mennesker som har rett på beskyttelse, nettopp beskyttelse, nettverk og ikke minst en meningsfull hverdag. Jeg er derfor glad for at Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for å rette opp kuttet til frivillige organisasjoner som driver integreringsarbeid på asylmottak og i kommunene, samt at vi fikk gjennomslag for å styrke aktivitetstilbudet for barn i asylmottak. Dette er tiltak som fremmes av et flertall, og det er bra. Integreringsarbeid går ikke av seg selv. Det er mange tiltak som må sikres, og styrking av frivillig sektor med et spesielt blikk på barna vil være viktig på lang sikt for å sikre et inkluderende samfunn. Kvalitetstegnet på at vi klarer å være et inkluderende og godt samfunn, er at det fokuseres på barna.

Det blir sagt at regjeringen og IMDi vil redusere antall bosettingskommuner, og at dette spesielt vil berøre mindre kommuner i distriktene. Mange små kommuner har gjort et svært godt integreringsarbeid og har bidratt til at mange flyktninger er kommet i arbeid. Fortsatt er det for få i arbeid, og nøkkelen til god integrering er å øke denne andelen. Vi har sammen med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre sagt at størrelsen på en kommune ikke skal være avgjørende for om den får bosette flyktninger eller ikke. Vilkårene må være mulighet for arbeid og en god integrering. Med arbeid menes det her at de ikke går fra tiltak til tiltak, det må være reelle,

gode arbeidsplasser. Det er viktig at integreringskompetansen beholdes i kommunene.

Til slutt har jeg bare lyst til å poengtere en liten bit her, som gjelder at en har registrert at det har oppstått usikkerhet om hvem som skal forvalte de 19,5 mill. kr som er tatt inn i forliket under kapittel 496 post 71. Disse pengene er en reversering av kutt under kapittel 496 post 71, og midlene skal forvaltes slik de hadde blitt forvaltet, om kuttet ikke var blitt gjennomført.

Har Kristelig Folkeparti fått alt det vi ville gjennom dette budsjettforliket? Svaret er nei. Det har ingen av de andre partiene heller – dette er et forlik.

Innvandrings- og integreringspolitikken vil vi få rikelig mulighet til å komme tilbake til i resten av året, utenom budsjettdebatten.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorodd Asphjell (A) [17:01:51]: Tolv organisasjoner ber Norge ta imot 5 000 kvoteflyktninger neste år. Kristelig Folkepartis ungdomsorganisasjon støtter dette kravet. Gjennom de forhandlingene som nå har vært mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene, har man greid å øke regjeringens forslag med 1 000.

Ved å ta imot kvoteflyktninger gir vi nytt håp til statsløse flyktninger, politisk forfulgte og spesielt utsatte barn og kvinner som har krav på og behov for beskyttelse. Synes Kristelig Folkeparti at denne hjertesaken har fått stor nok plass i det kompromisset som Kristelig Folkeparti og Venstre har laget med Høyre og Fremskrittspartiet omkring budsjettet for 2018?

Torhild Bransdal (KrF) [17:02:44]: Jeg er veldig stolt av at vi har en ungdomsorganisasjon som er ambisiøs på vegne av disse. Jeg konstaterer også at vi i et budsjettforlik har oppnådd akkurat det samme antallet som Arbeiderpartiet ønsket i sitt alternative budsjett, så da kan ikke gjennomslaget ha vært så dårlig.

Heidi Greni (Sp) [17:03:14]: Som representanten sa i innlegget sitt, og som det også står i merknadene, mener Kristelig Folkeparti at størrelsen på kommuner ikke skal være avgjørende for om kommunene skal få bosette flyktninger. Det betyr at også små kommuner skal kunne få bosette, og at de vil legge opp til at de som har gode resultater på integrering, bør bosette flyktninger. Det er vi helt enig i. Derfor lurar jeg på om Kristelig Folkeparti vurderer å stemme for forslaget fra resten av opposisjonspartiene som går ut på nøyaktig det samme:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at forespørsel til kommunene om bosetting av flyktninger ikke skal baseres på utvelgelse av kommuner etter

størrelse, men etter resultater når det gjelder integrering i samfunnsliv.»

Vil Kristelig Folkeparti stemme for det forslaget?

Torhild Bransdal (KrF) [17:04:01]: Det er jo en fantastisk utfordring. Her er alle sammen enige, så da er det enkelt for oss å stemme for et flertallsforslag vi står inne i.

Karin Andersen (SV) [17:04:24]: SV og Kristelig Folkeparti er også enige på veldig mange punkter når det gjelder asyl- og flyktningpolitikk, og når det gjelder integreringspolitikk. Et av problemene med integreringspolitikken er retorikken som særlig statsråden har hatt, som virker fremmedgjørende, og som gjør at mange på ingen måte føler seg verken velkomne eller sett. Men det andre er noen av de innstrammingene som har vært gjort særlig i familiejenforeningspolitikken, som etter SVs syn er svært familievennlig, og som er ødeleggende for integrering, fordi man må vente lenge og får kanskje ikke lov til å være sammen med familien sin før det har gått mange år – og noen får det ikke.

Er representanten enig i at det er behov for å gjøre endringer i familiejenforeningspolitikken på asylområdet for å bedre integreringen?

Torhild Bransdal (KrF) [17:05:28]: Ja. Representanten Bransdal er enig i at man til enhver tid må ha øynene oppe for å se hvordan en kan innrette ordningene best mulig. Får vi kunnskaper om at den veien vi velger, ikke er bra og ikke er den beste, skylder jeg som folkevalgt å se på det. Her er det faktisk politikken som er viktigst, ikke retorikken.

Svaret er ja, men en må se rammene og betingelsene rundt før en kan svare et betingelsesløst ja.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Sylvi Listhaug [17:06:28]: Antallet asylsøkere som har kommet til Norge i 2017, har vært lavt. Det forventes at det totalt kommer 2 500 ordinære asylsøkere og 1 250 relokaliserte. Det har ikke kommet færre ordinære asylsøkere til Norge siden 1997. Det forventes at antallet vil holde seg lavt også i 2018.

Få asylsøkere medfører at regjeringen nå kan redusere bevilgningene til mottak av asylsøkere og behandling av asylsaker. Samlet er regjeringens forslag til bevilgning til programområdet «Beskyttelse og innvandring» redusert med 1,6 mrd. kr, sammenlignet med saldert budsjett for 2017. Dette er midler som nå kan benyttes til andre viktige oppgaver.

Bistandsmidler til flyktningtiltak i Norge under Justis- og beredskapsdepartementet foreslås redusert med 850 mill. kr og vil bl.a. bli brukt til å hjelpe flere flyktninger i nærområdene.

Regjeringen prioriterer retur også i 2018. De økte ressursene politiet har mottatt de siste årene til identifisering og etterforskning av personer som oppholder seg ulovlig i Norge, videreføres i 2018.

Asylsøkere som ikke har krav på beskyttelse, og som ikke reiser frivillig, vil bli tvangsreturnert. Dette er viktig for å bevare tilliten til asylinstituttet og sender et tydelig signal til dem uten beskyttelsesbehov som vurderer å reise.

Flere tungt kriminelle som har begått mange lovbrudd, er sendt ut av landet. Dette er kompliserte saker som har krevd innsats over mange år. Spesielt fornøyd er vi med å ha fått sendt ut multikriminelle utlendinger som har kostet staten flerfoldige millioner kroner i året.

Som følge av et høyt antall uttransporteringer over flere år samt reduserte asylankomster reduseres måltallet for retur fra 9 000 til 7 500.

Regjeringen foreslår å videreutvikle løsninger med en samlokalisering av UDI og PU på Ankomstsenter Østfold. Dette skal gi en mer effektiv saksbehandling i den innledende asyلفasen – kortere tid i mottak, raskere bosetting av personer med beskyttelsesbehov og raskere retur. Prognosen for antall asylsøkere i 2018 er usikker. Senteret gir oss også en nødvendig beredskap dersom antallet asylsøkere skulle øke.

Det er siden 2012 gitt oppholdstillatelse til nesten 80 000 flyktninger og deres familiemedlemmer. Jeg vil berømme kommunene for den innsatsen de har lagt ned for å bosette og integrere flyktninger, men jeg vil samtidig framheve at dette byr på store utfordringer for samfunnet vårt. Det har vært en stor innvandring til Norge som ikke bare krever økonomiske bevilgninger, men som også legger press på vår evne til å integrere. Mange skal lære språket, og et stort antall skal inn i arbeidslivet. Dette er ikke noe som kommer av seg selv. Bosettingsbehov og antall kommuner som skal bosette flyktninger, halveres fra 2017 til 2018, og det er utformet felleskriterier for vurdering og fastsetting av anmodningstillatelsene til kommunene, herunder innbyggertall, sysselsettingsnivå og resultater i introduksjonsprogrammet over tid.

Selv om det nå er færre som bosettes, kommer integreringsarbeidet til å være en av våre største utfordringer i årene framover. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet en rekke tiltak som skal bedre norskkunnskapene til flyktninger og innvandrere: plikt for asylsøkere i mottak til å delta i opplæring av norsk språk og kultur og norske verdier, kompetanseheving og videreutdanning av lærere i norskopplæringen og utvikling av norskprøver til sertifisering av høyere språknivå. Videre vil regjeringen etablere en mentorordning for unge utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap, i

tråd med anbefalinger fra regjeringens handlingsplan «Retten til å bestemme over eget liv».

Omtrent 27 000 innvandrere vil gå ut av introduksjonsordningen og møte et arbeidsmarked der det ifølge Nav er om lag 64 000 arbeidsledige. Neste år og året etterpå vil en del komme ut. Det er også regionale variasjoner i etterspørselen etter arbeidskraft i kommunene. Sentrale og lokale myndigheter må gjennom tett oppfølging legge til rette for at så mange som mulig kommer seg inn på arbeidsmarkedet. Samtidig må den enkelte selv ta tak i sin egen tilværelse og gjøre en innsats. Det er helt avgjørende at flest mulig kommer i arbeid og bidrar til samfunnet.

Evalueringen av introduksjonsordningen Fafo gjorde på oppdrag av Justis- og beredskapsdepartementet, viste at ordningen har et stort forbedringspotensial, og det er noe vi vil jobbe med framover.

Regjeringen legger i sitt forslag til statsbudsjett for 2018 opp til stø kurs i innvandrings- og integreringspolitikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [17:11:26]: Som det er blitt sagt her i et tidligere replikkordskifte, har statsråden og regjeringen blitt overkjørt av sitt eget flertall på Stortinget ved at forliket i budsjettet økte antall kvoteflyktninger med 100 pst. mer enn hva regjeringen og statsråden sa var forsvarlig.

Statsråden har fulgt opp det budskapet og har kommentert, bl.a. i Dagbladet, at det er uaktuelt å ta imot flere flyktninger, men nå har altså statsråden blitt overkjørt av Høyre, sitt eget parti, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti i denne saken.

Mener statsråden at Fremskrittspartiet på Stortinget driver en uansvarlig asylpolitikk når de er med på en slik økning og overkjører egen statsråd og regjering, eller mener statsråden nå at dette er ansvarlig politikk?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:12:15]: Jeg er meget godt fornøyd med både Fremskrittspartiets og Høyres politikk her på huset. De holder en stø kurs i innvandringspolitikken. Det har vi sett i en rekke saker der andre parti, som vanligvis står sammen med oss, er gått til andre løsninger.

Når det gjelder kvoteflyktninger, blir det en reell reduksjon neste år sammenlignet med i år. Det er jeg veldig glad for. Jeg vet jo at i sånne forhandlinger må en gi og ta. Det er en del av det som er forhandlingsdynamikken i alle sånne typer saker. Da er signalet utad at det blir en reduksjon. Etter det jeg kan se, ligger det vel på det samme nivået som Arbeiderpartiet ønsker for neste år, så da er det vel greit?

Stein Erik Lauvås (A) [17:12:58]: Jeg registrerer at når Fremskrittspartiet er med og øker innvandringen, er det ansvarlig. Når andre tar grep, og det er et langt mindre antall, er det helt uforvarlig.

Men til en annen sak som også har vært tatt opp fra talerstolen her: Det foregår nå diskusjoner i EU om fordelingsmekanismer av flyktninger. EU diskuterer og ser det i sammenheng med Dublin-avtalen. Jeg lurer på hvilken posisjon statsråden på vegne av Norge har inn tatt i disse forhandlingene, for jeg regner med at Norge er aktivt med i den diskusjonen. Det kunne være interessant å høre hvilken holdning statsråden har lagt til grunn for Norges posisjon i denne diskusjonen om en ny fordelingsmekanisme, sett i sammenheng med Dublin-avtalen.

Statsråd Sylvi Listhaug [17:13:51]: Vi er opptatt av at vi skal få en mer rettferdig fordeling i Europa og hilser alle sånne initiativ velkommen, for det vi så i 2015, og det vi har sett gjennom mange år, er at det er noen land som får veldig mange, mens andre land ikke er attraktive i det hele tatt for dem som reiser til Europa. Derfor er vi opptatt av det.

Vi er en del av Schengen-samarbeidet. Det betyr at vi kan delta i disse diskusjonene, men kan ikke være med på å ta avgjørelsene. Det er stor uenighet internt i EU, som sikkert representanten Lauvås kjenner til. Det er en ganske stor splittelse. Men vi hilser velkommen tiltak som kan bidra til en mer rettferdig fordeling. Norge er et av de landene som har hatt den største belastningen, sammen med mange flere.

Det som kjennetegner de landene som har tatt imot mange gjennom mange år, er at man har gode velferdsmodeller, man er attraktive, gode samfunn å leve i. Da blir en også mer interessant.

Heidi Greni (Sp) [17:15:06]: Det vakte sterke reaksjoner rundt omkring i landet da det ble kjent at små kommuner ville bli utelatt som aktuelle bosetningskommuner for flyktninger i 2018. I Senterpartiet har vi vanskelig for å forstå begrunnelsen for dette, all den stund det er små kommuner som har vist svært gode resultat når det gjelder integrering og å få flyktninger ut i arbeid. I et forslag vi har sammen med Arbeiderpartiet og SV, ber vi regjeringen legge til grunn en forespørsel til kommunene om at bosetting av flyktninger ikke skal baseres på kommunestørrelse, men på hva slags resultat kommunene har oppnådd når det gjelder integrering i samfunnet.

Mener statsråden at dette forslaget er i strid med statsrådets egen vurdering av hva som bør være kriteriet for anmodning til kommunene om å bosette flyktninger, eller vil statsråden anbefale hele Stortinget å stemme for dette forslaget?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:16:00]: Når man skal anmode kommunene om å bosette, er det delegert til Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger. Der er også KS representert, sammen med IMDi. Jeg mener at neste år bør man bosette i tråd med anmodningene som Stortinget nå har fått.

Så mener jeg at det er behov for å se på om man skal fortsette med samme modell videre, for jeg er enig med representanten Greni i at det ikke er innbyggertallet som bør avgjøre hvorvidt man bosetter flyktninger, men hvilket resultat man har i integreringen, hvilket arbeidsmarked som er i området, og hvor god den enkeltes mulighet er til å lykkes i Norge. Jeg mener at det ikke er riktig å bosette folk til arbeidsledighet – som man kanskje i noen tilfeller gjør – eller bosette folk i kommuner der resultatene ikke er gode nok. Derfor er dette noe jeg vil se på framover, men jeg mener vi skal følge de anmodningene som IMDi har gitt i første omgang.

Karin Andersen (SV) [17:17:13]: Jeg vil følge opp litt det spørsmålet som Arbeiderpartiet hadde, for jeg synes ikke svaret var spesielt godt. Det gjelder det samarbeidet som er i Europa om å dele ansvaret for flyktninger. Dublin-avtalen er veldig ubalansert og skjev sånn som den er nå. Vi vet at det er tatt noen initiativ, men spørsmålet var jo: Hvilke initiativ har Norge tatt for å få dette til? Det vi vet nå, er at denne regjeringen har instruert om at man skal begynne å gjenoppta Dublin-returer til Hellas – det europeiske landet som har mest belastning, med flyktninger som sitter i flyktingleirer og har ubehandlede søknader, som selv har en dyp økonomisk krise, og som er i en kjempeannerledes situasjon enn Norge er i. Så spørsmålet er igjen: Hvilke initiativ har Norge tatt gjennom dette samarbeidet for å få til en bedre ansvarsdeling mellom de ulike europeiske land?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:18:14]: Norge er ikke medlem av EU, men vi er medlem av Schengen og har en plass rundt bordet. Derfor er vi med i disse diskusjonene som EU initierer, og som det er en veldig stor diskusjon om, der flere land står mot hverandre i diskusjonen.

Jeg har lyst til å kommentere den påstanden som kommer knyttet til Hellas. Det var UDI som tok initiativ i mars til å endre denne praksisen, og bakgrunnen for det var en anbefaling fra Europakommisjonen som meldte om endrede forhold i Hellas. Det var på bakgrunn av dette at Justisdepartementet instruerte UDI i juni i år om å gjenoppta Dublin-returer til Hellas i tråd med kommisjonens anbefaling. For så lenge et regelverk gjelder, er det faktisk viktig at vi følger det godt opp, og per nå er det Dublin-regelverket, som også bidrar til returer til Hellas, som er det gjeldende.

Ketil Kjenseth (V) [17:19:32]: Som statsråden også var inne på: Tilstrømningen av asylsøkere til Norge har vært svært lav i inneværende år. Men det er ikke gitt at det blir sånn framover. Et par sannsynlige scenarier kan være at EU blir enige om en mye mer forpliktende fordeling enn de har greid så langt. Det er jo en del EU-land som ikke tar imot noen.

Det andre scenarioet, som kanskje er det som er mest faretruende nært, er at Italia og Hellas slutter å betale transittland for å holde tilbake flyktningstrømmer. Uansett vil begge deler kunne påvirke, men er det noen av disse scenarioene som statsråden frykter mer enn andre?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:20:22]: Jeg mener at det er veldig usikre tider vi går i møte, og en hovedgrunn til det er at vi vet at det er en industri som sørger for å frakte mennesker til Europa, nemlig menneskesmuglerne. De tjener enorme beløp med liten risiko for straff, liten risiko dersom det skulle skje noe, og de har enorme inntekter. Det er noe av det som gjør at vi hele tiden vil måtte snu oss rundt når vi ser at det oppstår nye strømmer, man har f.eks. sett at Spania har blitt mer attraktivt igjen.

Jeg mener også at befolkningsutviklingen i Afrika og de forholdene som er i mange land, tilsier at trykket mot Europa vil bli holdt oppe. Derfor er det noe som jeg er bekymret for når det gjelder fremtiden, at trykket mot Europa kommer til å vedvare med mindre man finner gode løsninger mellom de europeiske landene. Det jobbes heldigvis på spreng i EU for å få på plass nettopp denne typen ordninger.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [17:21:53]: Ved å delta i arbeidslivet vil de fleste kunne forsørge seg selv og sin familie og dermed unngå å havne i fattigdom. Derfor er det å få flere i arbeid så viktig for Arbeiderpartiet. Vi vil legge til rette for at flere kvalifiserer seg til arbeid. Vi prioriterer det i vårt alternative budsjett, bl.a. ved å styrke Jobbsjansen med 50 mill. kr.

Om lag 5 000 barn i barnehagealder går ikke i barnehage, bare i Oslo. Mange av dem tilhører familier som mottar 7 500 kr per barn hver måned i kontantstøtte. Kontantstøtten ble innført da Norge manglet barnehageplasser. Nå er vi på vei mot full barnehagedekning i Oslo. Ifølge regjeringen selv fører økningen i satsene for kontantstøtte til at mødre med barn i kontantstøttealder jobber mindre enn hva de ville gjort uten satsøkningen. Kontantstøtte er et hinder for at mødre kvalifiserer seg til arbeidslivet. Dette vil Arbeiderpartiet gjøre noe med. Vi foreslår derfor å gi Oslo anledning til å prøve ut en bydel uten kontantstøtte.

Hvis de kvinnene som mottar kontantstøtte, skal kunne ta frie valg, må de kunne leve av egen inntekt. Derfor er kontantstøtten også en likestillingsfelle. Kontantstøtten er det største hinderet for integrering i det norske samfunnet. Det er på tide å stå opp for disse kvinnene.

Vi kan ikke akseptere at foreldre eller søsken utøver sosial kontroll i sine familier. Det er ofte jenter som rammes. Hva må til for at menn med manglende aksept for kvinners frihet og likestilling, som styrer kvinners liv ved å balansere på grensen mellom tvangsekteskap og arrangerte ekteskap med stor grad av press, endrer holdninger? Dette er en styring som viser seg alt fra barndommen av, f.eks. ved at jenter ikke får delta på fellesarenaer fordi de nektes omgang med gutter og menn utenfor egen familie. Vi må tørre å stille menn som hindrer kvinner i å leve sine liv slik de selv ønsker, til ansvar. Sosial kontroll er ikke greit og må forhindres.

Det er alvorlig når NRK melder at mange barn vokser opp i fattigdom, og at ungdomskriminaliteten øker på Tøyen i Oslo. Fattigdom og mulighet til egen inntekt og jobb henger sammen. Utdanning er nøkkelen for ungdom som faller utenfor. Da må skolen være et sted for god læring. AKS er en del av skoledagen for de fleste elevene i Osloskolen, men ikke for alle. Arbeiderpartiet har derfor innført gratis halv tid på AKS i mange av bydelene i Oslo. Timene på AKS og i barnehagen gir barna ekstra sosial trening, faglige utfordringer og erfaringer. Ifølge evalueringen av Groruddalssatsingen ser det ut til at dette gir elevene bedre skolerresultater, og vi så nedgang i frafallet i den videregående skolen.

Integreringen går bra i Norge. Mange som har innvandret til Norge, lever av egen inntekt, og med barna deres går det enda bedre. Vi må fortsette jobben med å styrke integreringsarbeidet. Samtidig må vi heie på dem som klarer seg godt, og som er forbilder for alle dem som kommer etter.

Ove Trellevik (H) [17:26:00]: Mykje har endra seg sidan 2000-talet. Berre dei fem siste åra har det kome nesten 80 000 personar – som statsråden nemnde her i stad – som er gitt opphald, og som skal integrerast i samfunnet. Neste år skal over 27 000 personar som er ferdige med introduksjonsprogrammet, inn i det ordinære samfunnslivet. Det vert ei stor oppgåve når me veit at det frå før er over 60 000 arbeidsledige. Me veit at vedvarande sosial utestenging kan føra nokon ut i radikalisering og endå fleire ut i depresjon.

Me må kunna erkjenne at norsk integreringspolitikk opp gjennom åra har ført til både utanforskap og arbeidsløse. Me ser samtidig at høgresida i Europa er i framvekst. Det er stor innvandrings skepsis og muslimfiendskap. Me har sett det i Nederland, Frankrike, Auster-

rike –i Göteborg mobiliserte nynazistar til marsj, og nordmenn deltok også. Me hugsar også nazi-demonstrasjonen i Kristiansand i sommar. Lykkast me ikkje med integrering, feilar me som samfunn. Me har alle ein stor jobb å gjera. Me kan ikkje ha eit samfunn der ein stor del av dei som nyleg er komne, ikkje lærer seg norsk, vert ståande utanfor arbeidslivet og vert avhengige av trygdeytningar for å leva – så lenge dei er arbeidsføre. Det er ikkje bra for enkeltpersonar, og det er heller ikkje bra for velferdsstaten.

Integreringa må verta betre, og det legg budsjettet som me vedtek i dag, opp til. Regjeringa har også vedteke å setja i gang arbeid med ein strategi for integreringspolitikken, den trur eg skal verta spennande å følgja. Erna Solberg var trass alt den første som stilte spørsmål om og sette likestilling og innvandarmiljø på dagsordenen. Som kommunalminister fekk ho vedteke ei lov om rett og plikt til norskopplæring. Likevel kan mykje verta betre når me ser utfordringane me har i dag. Ein strategi om integrering vil hjelpa oss til å verta betre.

Perspektivmeldinga, utgreiinga frå Brochmann-utvalet og den ferske Fafo-rapporten om introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap viser at arbeidet med å innlemma både flyktningar og andre innvandrarar i arbeidslivet ikkje er godt nok. Nav-tal om førstegongsinnvandrarar viser at arbeidsløysa er tre gonger så høg som i befolkninga elles. Yrkesdeltakinga blant kvinner frå Somalia er heilt nede i 5 pst. Å lykkast betre med integrering og få til rask busetjing og gode resultat i kvalifiseringsarbeid er viktig for å oppretthalda den norske velferdsmodellen og tilliten til samfunnet. For å forbetre integreringsarbeidet er det behov for å sjå både mottak, busetjing, kvalifisering og moglegheiter for arbeid i ein betre og større samanheng.

Budsjettet me vedtek i dag, er viktig, og det går i riktig retning. Det handlar om å samlokalisera UDI og politiet i den innleiande asylfasen på framkomstsenter og innføra plikt til opplæring for asylsøkjjarar i mottak. Så er etter mi oppfatning tida mogen for å stilla betydeleg strengare krav til kommunane. Eigentleg er det merkeleg at det vert stilt krav til tal på timar i eit norskkurs, ikkje til resultatet av undervisninga. Med budsjettet me vedtek i dag, får me ei kunnskapsheving blant lærarane i norskopplæringa, og me får utvikla offentleg prøve på C1-nivå. Me får òg midlar til å gjennomføra auka tal prøvar i norskopplæring for vaksne innvandrarar. Vidare styrkjer me jobbsjansen, og me styrkjer også økonomien til dei frivillige organisasjonane.

Tvangsekteskap og kjønnslemlesting er alvorlege brot på norske, internasjonale og grunnleggjande menneskerettar. Dei som vert ramma, får avgrensa moglegheit til å delta i samfunnet gjennom arbeid, utdanning og frivillig engasjement. Regjeringa har ein handlings-

plan mot negativ sosial kontroll. Handlingsplanen inneheld fem innsatsområde og 28 konkrete tiltak. Budsjettet legg også opp til ei mentorordning for unge som vert utsette for slik negativ sosial kontroll og æresrelatert vald og tvangsekteskap.

Barn på flukt er ei anna sårbar gruppe, og barn med innvandrabakgrunn kan stå overfor særskilde utfordringar samanlikna med andre barn. Her vert det òg forbetringar i moglegheita for dei til å delta i barnehage. Kampen mot barnefattigdom vert også styrkt.

I enkelte kommunar er det føreslått å saldera kommunebudsjettet ved å ta imot fleire flyktningar. Eg hugsar godt at ein gjorde det same då eg var lokalpolitikar, men eg meiner den tida må vera forbi. Berre dei kommunane med føresetnad for å lykkast med integrering bør få lov til å vera vertskommunar. Høgre ønskjer ein streng, rettferdig og føreseieleg asylpolitikk, men me skal også framleis vera pådrivarar for at flest mogleg kjem seg i arbeid og utdanning.

Stein Erik Lauvås (A) [17:31:16]: Arbeiderpartiet er opptatt av rettferdig fordeling i en verden hvor vi ser at forskjellene blir større, og i en verden hvor vi ser at flere og flere mennesker må legge ut på flukt grunnet krig og konflikter, og hvor man frykter for eget og familiens liv. Vi ser også at flere og flere mennesker må ta til flukt på grunn av klimaforandringer. Enten tørker avlingene bort, eller så regner de bort. Resultatet er likt. Disse menneskene får ikke lenger et livsgrunnlag, og hva gjør man da? Jo, man forsøker å berge seg selv og sine så godt man kan.

Over 65 millioner mennesker er av en eller annen grunn på flukt fra sine hjemsteder eller hjemland. Den globale flyktningsituasjonen er alvorlig for oss alle. Den berører oss alle, og den vil få innvirkning på oss alle. Norge som ett av verdens rikeste land, som det heter, kan gi gode bidrag i verdens flyktningsituasjon. Det er det ingen tvil om. Samtidig er det også slik at vi i Norge ikke kan hjelpe alle. Det er det heller ingen tvil om.

Da trengs det et større løft, et større løft fra mange nasjoner. Her bør Norge sette inn enda større krefter for å være i spissen for en samordnet europeisk innsats og ha et enda større fokus på hvordan FN-systemet kan bli mer effektivt. Det ligger mange muligheter i et uoversiktlig landskap, hvor det er mange systemer som må jobbe sammen. Her bør statsråden og regjeringen se mulighetene, ta tak og jobbe enda mer framoverlent, som det heter, inn mot våre felles europeiske og internasjonale samarbeidspartnere. Målet må være at hjelpen kommer fram til flere. Målet må være at mennesker skal slippe å ta til flukt for å redde seg selv og sine.

Så får vi minne hverandre om at vi selv har vært i nød og krig i dette landet, noe som førte til at mange hundre-

tusen utvandret til Amerika, og under siste verdenskrig måtte mange tusen rømme landet fordi de fryktet for sitt liv. Det er vår nære historie, men som vi lett glemmer å ha med oss når vi har disse debattene. Det kan vi egentlig ikke tillate oss. Glemmer vi å ha med oss vår egen nære historie, er det fare på ferde, og vi må ikke på noen måte gi oss selv eller nye generasjoner inntrykk av at vi selv ikke har hatt utfordringer i dette landet, med sult, nød, overgrep og krig. Slik er historien.

Jeg ser av forliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti at antallet kvoteflyktninger dobles i forhold til det statsråden og regjeringen hadde foreslått. Dette er Fremskrittspartiet med på, og dette skal statsråden styre på, selv om statsråden har sagt at det var uaktuelt å gjøre det. Jeg registrerer bare at det er en viss utakt mellom regjerings-FrP og regjerings-Høyre og de som representerer de samme partiene på Stortinget.

Arbeiderpartiet står for en langsiktig linje i asyl- og innvandringspolitikken. Senest på vårt siste landsmøte i 2017 slo landsmøtet fast at Arbeiderpartiet vil videreføre en streng, rettferdig og human asyl- og flyktningpolitikk. Det betyr at de som har grunnlag for beskyttelse, skal få beskyttelse i Norge, men det betyr også like klart at de som ikke har krav på beskyttelse, skal returnere. En slik holdning er helt nødvendig om asylinstituttet skal være bærekraftig, så vel nasjonalt som internasjonalt. Det betyr også at vi må ha kontroll på våre grenser, at vi må være forberedt på å håndtere ekstraordinære situasjoner, og jeg framholder fremdeles at 2015 er et eksempel på at regjeringen ikke hadde kontroll. Regjeringen var uforberedt på å ta de grepene som var nødvendig da det kom mange inn over Norges grenser.

Til slutt er det lov å håpe at situasjonen i verden kan bedres, at færre må legge ut på flukt, og at flere kan være trygge i sitt hjemland, men dessverre er det nok slik at utfordringene med mennesker på flukt vil nok bestå også inn i 2018. Da må vi forberede oss så godt vi kan på å håndtere det på best mulig måte.

Mari Holm Lønseth (H) [17:36:12]: Vi er alle sammen enige om at vi har en forpliktelse til å ta imot folk som har krav på beskyttelse. Siden 2012 har vi gitt oppholdstillatelse til omtrent 80 000 mennesker som flyktninger eller gjennom familiegjennforening. Bare neste år skal 27 000 mennesker ut i jobb og utdanning. Debatten om innvandring isoleres for ofte til å bli et spørsmål om hvor mange mennesker vi skal ta imot, og det er klart at det er en veldig viktig dimensjon, for hvor mange vi skal ta imot, har betydning for hvor godt vi klarer å integrere.

Men det er til tider for stille om hva vi skal gjøre for å integrere dem som kommer, og det er ofte stille både fra

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, og det kan virke som om idétørken har tatt dem også her.

Vi lever i et land som har lav arbeidsledighet, små forskjeller og høy tillit mellom folk. Det er noe vi skal ta vare på, men det krever at vi lykkes med integreringen. Mislykkes vi, risikerer vi at folk faller utenfor, og det er ikke akseptabelt eller bærekraftig verken for samfunnet eller for den enkelte.

Regjeringens mål er at alle som skal bo og leve i Norge, kommer i jobb, blir skattebetalere og deltakende i samfunnet fortest mulig. Ute i kommunene pågår det nå hver eneste dag en dugnad for å integrere de nær 80 000 menneskene som har kommet til Norge, og det er klart at rask bosetting i kommunene har betydning for om vi lykkes med integreringen.

Det har vært en bred satsing på integreringsfeltet over flere år fra regjeringen og fra samarbeidspartiene. Vi har lansert en egen integreringsmelding med hele 69 tiltak. Vi stiller krav om opplæring i norsk språk. Vi hever kvaliteten på norskopplæringen, vi har arbeidsrettet introduksjonsprogrammet, og vi har etablert integreringsmottak, for å nevne noen få ting.

Sammen med utdanning vet vi også at arbeid er utrolig viktig for å få til god integrering. Å ha en jobb å gå til har en egenverdi for den enkelte, men det gjør det også enklere å lære seg språk. Dessuten er det slik at dersom man har fått litt arbeidserfaring, kan det være enklere å få seg jobb nummer to og tre. Derfor er det bra at vi for ikke så mange dager siden vedtok at det skulle bli enklere for asylsøkere å få seg jobb mens de venter på oppholdstillatelse.

Samtidig handler ikke integrering bare om å være i skole eller i jobb og om å snakke norsk. Integrering handler også om å ha en forståelse og en respekt for de verdiene, lovene og reglene som gjelder i Norge. Alle som kommer hit, må forstå og respektere at vi lever i en likestilt, fri og liberal rettsstat hvor alle har rett til å si, mene og tro det de vil. Derfor har regjeringen innført opplæring i norsk kultur og norske verdier for asylsøkere. Vi slår ned på negativ sosial kontroll. Vi har lagt fram en egen handlingsplan mot negativ sosial kontroll, og i statsbudsjettet er det også bevilget penger til en egen mentorordning.

Dette er kun noen få av de tiltakene regjeringen har satt i verk for å bedre integreringen. Det er mye som er gjort, men det er også mye som gjenstår. Samtidig må vi hele tiden utvikle politikken vår for å finne de beste løsningene for å integrere flest mulig. Derfor er det bra at regjeringen har varslet at de har tenkt å sette i gang en strategi om integreringspolitikken.

I vårt samfunn skal alle som jobber hardt og står på, ha muligheten til å lykkes. Det skal gjelde uavhengig av hvilket land en kommer fra. Alle barn i Norge skal møte

en skole som gir dem gode forutsetninger for å bli akkurat det de vil. Voksne skal få muligheten til å komme seg i jobb og ikke passiviseres. Men samtidig skal vi huske at vi ikke kan vedta oss til god integrering alene. Det krever faktisk at hver og en av oss gjør en innsats i vårt nabolag, i klassen, på arbeidsplassen eller i kommunene. Arbeidsgivere er nødt til å gi en sjanse til dem som nå står utenfor arbeidslivet. Sammen med de mange milliardene som vi bruker på integrering over statsbudsjettet, og som kommunene bruker på integreringstiltak, er det viktig at vi husker hverdagsintegreringen, som hver og en av oss har et ansvar for.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jorodd Asphjell (A) [17:41:23]: Arbeiderpartiets ambisjon er at Norge skal være verdens mest inkluderende samfunn, og vi mener at arbeid til alle er den beste løsningen på utfordringen knyttet til integrering også. Bare sånn oppnår vi et av de aller viktigste målene i integreringspolitikken vår, nemlig økonomisk selvforsørgelse. I framtiden vil veksten i andelen eldre sette velferdsstaten under press. For å unngå dette, trenger vi flere i arbeid, og vi trenger flere kvalifiserte arbeidsfolk i helse- og omsorgssektoren.

Skal vi klare dette, er vi avhengig av ikke bare økt rekruttering til disse yrkene generelt, men at innvandrere som kommer til Norge, og som er i Norge, velger disse yrkene i tiden framover.

Utdanning og kompetanse til alle utgjør en viktig del av den norske modellen. Det bidrar til å sikre produktivitet, sånn at virksomhetene kan bære bedre reallønninger enn man gjør i andre land vi konkurrerer med, ikke minst for lavlønnsgrupper. Det er denne kompetanselinjen som har gitt Norden den unike kombinasjonen av effektivitet og utjamning. Press på arbeidsmarkedet må ikke avbøtes med lettvinne løsninger eller grep for lav lønn og deregulering av det norske arbeidslivet. Arbeiderpartiet vil gjøre det til en hovedoppgave å sette kommuner og arbeidslivet i stand til å få folk inn i arbeid og deltakelse i samfunnet i årene framover.

Det er derfor Arbeiderpartiet styrker innsatsen for å få hjemmевærende innvandrerkvinner i arbeid gjennom Jobbsjansen, som flere har vært inne på. Vi vil ha raskere kartlegging og godkjenning av kompetansen til dem som kommer til Norge, for å få innvandrere ut i jobb. Skal Norge lykkes med integrering, må vi også lykkes i de store byene. Det å forebygge sosiale forskjeller er viktig og nødvendig. Derfor vil vi sikre og øke område-satsingene betydelig også for 2018.

Skal vi klare å inkludere nye mennesker i det norske fellesskapet, er vi også avhengig av å se alle som enkeltmennesker og individer og deltakere i vårt fellesskap

framfor som deltakere i andre og fremmede fellesskap. Dette må gi seg utslag i måten vi utformer politikken vår på, og hvordan vi omtaler dette politikkområdet i framtiden. Tidlig innsats er avgjørende for at vi som samfunn skal lykkes med denne viktige oppgaven. Det er ikke bare viktig for oss som storsamfunn, men det er viktig for enkeltmennesker, for familier og for gode nabolag at alle de som kommer hit, føler at Norge er et godt land å bo i, og at Norge er et land der alle sammen kan delta ut fra sine forutsetninger. Derfor er språklig kunnskap og tidlig innsats helt avgjørende for at vi skal lykkes på dette området også i tiden som kommer.

Norunn Tveiten Benestad (H) [17:44:30]: Norge er et land med små forskjeller, god velferd og høy tillit mellom mennesker. Det ønsker Høyre å bevare.

Vår visjon er å skape et Norge med muligheter for alle, også våre nye landsmenn. Derfor er integreringspolitikken så viktig for oss. Og selv om vi er gode på integrering sammenlignet med mange andre europeiske land, har vi ikke lyktes godt nok med å innlemme flyktningene i arbeids- og samfunnslivet.

Dette budsjettet inneholder en rekke gode tiltak for raskere bosetting og bedre resultater i kvalifiseringsarbeidet. Det har både statsråden og flere andre vært innom.

Jeg hørte replikkutvekslingen tidligere, og jeg må si at jeg har også i noen sammenhenger undret meg litt over at et parti som SV, som jeg oppfatter er genuint opptatt av asyl- og flyktningpolitikken, snakker mye mindre om integrering.

I Høyre vil vi forandre for å bevare. Skal vi lykkes med å opprettholde velferdsmodellen og tilliten i samfunnet, må vi også lykkes med integreringen og skape det inkluderende mangfoldet vi vil ha.

Et av denne regjeringas viktigste tiltak er satsingen på integreringsmottak, der beboernes egeninnsats og behov tas mer hensyn til. I min by, Kristiansand, har vi god erfaring med dette, og det er mye å lære her. Vi har hørt flere ganger at Norge har tatt imot rundt 80 000 innvandrere gjennom ulike ordninger fra 2012, og at 27 000 personer nå er på vei ut i arbeidsmarkedet. Det er en stor oppgave.

Det har vært interessant å se at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett har få tiltak for nyankomne. Skal flyktninger og innvandrere virkelig stå utenfor arbeidslivet i årevis før staten setter inn tiltak? For oss i Høyre vil det være en fallitterklæring. Vi mener at en skal integreres fra dag én. Hver dag en er uten tilknytning til arbeidslivet, øker sannsynligheten for ikke å komme inn. Derfor må næringslivet inn tidligere med praksisplasser. Introduksjonsprogrammet må i større grad handle om å forberede innvandrere på arbeid, og vi

må være tydeligere overfor dem som kommer, om at vi har forventninger om stor egeninnsats.

Jeg er glad for at det er en borgerlig regjering som styrer integreringsarbeidet. Jeg er særlig glad for at regjeringa og statsråden nå setter i gang arbeidet med en ny strategi for integreringspolitikken. Det er et kjærkomment tiltak, og jeg gleder meg til det videre arbeidet på dette området.

Åsmund Aukrust (A) [17:47:16]: Da flyktningkrisen kom til Norges grenser høsten 2015, viste mange seg fra sin beste side, for regjeringen var handlingslammet, men folket var ikke det. Over hele Norge viste folk hva som bor i oss, og hva verdien av frivillig arbeid er. Så en stor takk til alle dem som stilte opp i lokalsamfunn med varme klær, dem som tok med barn på fotballtrening, dem som møtte opp som leksehjelp, og dem som stilte opp som flyktningguider. De er hverdagsheltene i integreringsarbeidet.

Det frivillige arbeidet må tas vare på og settes pris på. Denne regjeringen gjør det motsatte når de snakker det ned og systematisk foreslår å kutte til organisasjonslivet. Selv om det har blitt en årlig budsjettprosess at Venstre og Kristelig Folkeparti jubler over at de får rettet opp kutt, sender det allikevel et veldig dårlig signal til alle dem som står på i de frivillige organisasjonene eller i sivilsamfunnet.

Innenfor feltet vi diskuterer i dag, var det i år foreslått å kutte til NOAS, til Juss-Buss og til Juridisk rådgivning for kvinner. Noen det derimot ikke ble foreslått kutt til, var Human Rights Service, organisasjonen som siden stortingsvalget for fire år siden nesten har fått firedoblet statsstøtten – eller som Hege Storhaug uttalte etter regjeringsskiftet for fire år siden: «Vi trenger ikke engang å søke om støtte. Vi får bare pengene slengt etter oss.»

Det Human Rights Service driver med, er alt annet enn integreringsarbeid. Tidligere har det faglige rådet fra IMDi vært å fjerne støtten, men det har blitt overstyrt av Sylvi Listhaug og Erna Solberg. Man skulle jo tro at det et eller annet sted går en grense for hva man vil være med på å finansiere. Jeg trodde den grensen ble nådd i høst, da Human Rights Service inviterte til et fotoprojekt for å dokumentere det de selv kalte «den kulturelle revolusjonen», som går ut på å ta bilder av muslimer i hverdagen.

Dette er forfølgelse av muslimer i Norge. Det er trakassering, det er med på å skape frykt og fordommer, og det i alle fall ikke god integreringspolitikk, som er det Human Rights Service får støtte for å drive med.

Alle opposisjonspartiene har sagt at dette burde få konsekvenser for statsstøtten deres. Også mange Høyre-representanter har uttalt det samme. De eneste som la sin hånd over dem, var Fremskrittspartiet, som ville be-

skytte sine venner. Det er fint at Venstre sier i debatten at de er uenig i at Human Rights Service skal få integreringsstøtte, men i dag er de faktisk med på å stemme for det. Jeg er skuffet over at Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre er med på å la Fremskrittspartiet bestemme. Det er små summer det er snakk om, men signaleffekten er veldig stor. I dag hadde vi hatt mulighet til å si fra om at trakasseringen de driver med, er uakseptabel og noe vi som storsamfunn ikke aksepterer. Dessverre er det Sylvi Listhaug som har fått det siste ord.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [17:50:25]: Flyktningdebatten i Norge har de siste årene i altfor stor grad blitt styrt av signalet om hvor stor kapasitet noen mener det er ute i kommunene, og da tenker de først og fremst på hvor mange ansatte man har i mottaksapparat og den slags i dag – ikke på hvor mange man har kapasitet til å integrere og gi arbeid på en god måte. Det må være sånn at hvis vi skal sette rammer og lage linjer for vår innvandringspolitikk, må det være hvor mange vi klarer å integrere, som skal være avgjørende – ingenting annet.

SV har i denne debatten sagt at Fremskrittspartiet er det mest innvandringsnegative eller integreringsnegative partiet regjeringen noen gang har hatt. Jeg synes det er meget spesielt å komme med sånne påstander.

Når jeg og Fremskrittspartiet tenker på integrering, tenker vi på å være effektive, ta folk på alvor og gi dem en fair sjanse til å lykkes. Da SV satt i regjering, var gjennomsnittlig botid før bosetting i kommunene på rundt åtte måneder. Vi har tatt klare og tydelige grep for å forbedre dette sånn at man kan få en reell sjanse til å lykkes i samfunnet ved at man blir bosatt og kan komme seg ut og få muligheter. Det er det som er god integrering, ikke all den retorikken som SV bruker, og som egentlig er tomme ord og ting de ikke har klart å levere på tidligere.

SV snakker også om retorikk som skaper kriminalitet blant innvandrere i Norge. Jeg synes det er merkelig at man har de samme utfordringene i flere andre europeiske land med mye høyere kriminalitet blant innvandre-re, og der er ikke Sylvi Listhaug minister, så man må jo kunne klare å begrense påvirkningskraften til Sylvi Listhaug noe.

Arbeiderpartiet kritiserer Kristelig Folkeparti for å gjøre nøyaktig det samme som dem selv i budsjettet, ved at de tar imot 2 120 flyktninger. Jeg synes det er rart at Arbeiderpartiet er såpass uenig i sin egen politikk at de er nødt til å kritisere Kristelig Folkeparti for å gjøre nøyaktig det samme.

Arbeiderpartiet mener også at de er partiet med de langsiktige linjene, og det ble nevnt fra talerstolen at dersom man hadde behov for å bli i Norge, skulle man bli, og hadde man ikke behov for det, skulle man ut. Det

rare er at det ikke er lang tid siden Arbeiderpartiet vedtok det motsatte. De vedtok at de som faktisk ikke har et reelt behov for beskyttelse i Norge, skal få en ny sjanse til å få bli og ikke sendes ut. Det er betenkelig.

Jeg vil avslutte med å berolige Senterpartiet: Vi har i våre merknader til budsjettet gjort det klart og tydelig at vi også ønsker at små kommuner skal kunne bosette dersom de har gode resultater.

Statsråd Sylvi Listhaug [17:53:39]: Jeg vil også innom representanten Andersen og disse påstandene om at man snakker ned. Da er det veldig rart at alle andre land som har hatt stor innvandring, har nøyaktig de samme utfordringene knyttet til integrering av andre generasjon. I Sverige har de ikke snakket om noe problem, men de har feiet det under teppet. De har store utfordringer. I Danmark har de snakket enda mer om utfordringene enn det vi har gjort i Norge, og de har store utfordringer. Vi er midt imellom, og vi har også våre utfordringer. Dette er rett og slett noe som alle har utfordringer med, og det blir ikke lettere av at man prøver ikke å snakke om det.

Så til representanten Greni, som kom med en påstand her om at integreringsmottak er for dem som er nærmest arbeidslivet. Jeg vet ikke hvor disse opplysningene er innhentet, men de er i hvert fall feil. Det som er saken med integreringsmottakene, er at dette er for dem som kommer fra land der de etter stor sannsynlighet vil få opphold. Da får de et løp på integreringsmottakene som gjør at man skal kunne lykkes raskere. Den foreløpige evalueringen som kommer, viser at dette lover godt, og da er det merkelig at flere partier her i salen rett og slett har stemt mot å opprette dem. Dersom man ønsker at alle mottak skulle være integreringsmottak, er det rart at man har stemt mot at vi skal starte med fem. Da burde man i hvert fall kunne støtte det, men det registrerer jeg at man ikke gjør.

Så til Jobbsjansen: De som nå skal omfattes av Jobbsjansen, er for det første innvandrerkvinner som er hjemmевærende utensosialhjelp, fordi de med sosialhjelp har krav på hjelp fra Navs øvrige apparat.

Så er det de med overgangsstønad: Vi ønsker at ungdom med rett til videregående, men som har behov for grunnskoleopplæring, skal få hjelp gjennom Jobbsjansen, altså en del av de pengene, samt de som trenger et ekstra år på introduksjonsprogrammet. Det merkelige er – når en hører på alle disse innsigelsene og all motstanden mot dette – at da dette ble behandlet i integreringsmeldingen, var det *ingen* merknader mot dette. Det var det heller ikke i budsjettet for 2017. Så registrerer jeg at man nå plutselig er veldig mot det, men det er litt i se-neste laget.

Vi skal ha en evaluering av dette som vil se på denne ordningen over flere år, og da skal vi konkludere. Hvis det viser seg at det som ble gjort tidligere, var mer effektivt, ja, så gjør vi jo det. Det er ingen som har prestisje i dette. Det vi ønsker, er at folk, kvinner og de som trenger å integreres i det norske samfunnet, skal gjøre det raske-re. Ingen har funnet noen trylleformel for å lykkes med det, og derfor må vi hele tiden lete etter nye måter å sørge for god integrering på.

Karin Andersen (SV) [17:56:48]: Introduksjonsutfordringene er reelle. Men det som hjelper, er å ha gode forslag til ordninger som faktisk hjelper folk, og ikke å snakke så ensidig negativt – som særlig Fremskrittspartiet gjør – om flyktninger og asylsøkere. Den retorikken som har blitt ført, har ført til at flere av ungdommene som er født i Norge og oppvokst i Norge, har skrevet ganske mange både blogger og innlegg om at de hele tiden får beskjed om at de aldri blir norske nok, at det alltid er grunn til å mistenke dem, at man leser statistikk negativt, som statsråden helt systematisk gjør.

Når det gjelder Jobbsjansen: Det er en god metodikk. Problemet er at man nå begrenser den metodikken og ikke gjør den tilgjengelig for mennesker som kunne hatt bruk for den. Sosialhjelpsordningen kunne brukt Jobbsjansen-ordningen, for den handler om at man til og med går hjem til kvinner som kanskje ikke får så veldig mye støtte hjemme til å være i arbeidslivet. Poenget her er at man begrenser de ordningene som har vist gode resultater.

Så til disse rare påstandene om SV og integrering: Ja, jeg skjønner at det er en ny komité. Men da vil jeg be representanten om f.eks. å lese Dokument 8:29 S for 2015–2016, der SV fremmet 51 forslag til bedre integrering. De ligger jo der, disse forslagene som statsråden og representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet er oppe og snakker om, men ikke gjør noe med, bl.a. introduksjonsordningen, som vi alle sammen de siste fem årene har sagt må bedres – men det skjer jo ikke! I stedet kutter man i norskopplæringen.

Vi har foreslått at man må kombinere introduksjonsordningen med formell kompetanse, slik at de som kan gjøre det, får mulighet til å ta det innenfor introduksjonsordningen, f.eks. på yrkesfag. Der er det flere som har gjort det. Vi har mange forslag, som handler om at universitets- og høyskolesektoren er nødt til å ha tilbud til dem som har høy utdanning, at attføringsbransjen kan brukes til dem som trenger spesiell arbeidstrening, at man må ha andre og bedre systemer for å sikre at alle barn får gå i barnehage og får bruke SFO-ordningen. SV har fremmet en lang rekke forslag som har blitt stemt ned. Da er det litt rart å kritisere SV for ikke å ha forslag

på dette feltet, når de samme partiene stemmer forslagene ned.

Rigmor Aasrud (A) [18:00:06]: Når to blir tre, kan det bli både litt støy og bråk, sa stortingspresidenten da vi åpnet julelunsjen i dag. Når vi har hørt Venstres representant her forklare at Venstre fortsatt står fast ved at rimelighetsvilkåret skal innføres i lovgivningen, kan vi jo se fram til hvordan to blir tre i regjeringen, og hvordan politikken på det området kommer til å endre seg.

Selv om både Høyre og Fremskrittspartiet hadde fått utsendt talepunkter der man skulle si at Arbeiderpartiets forslag førte til liberalisering, ga jo Venstres Ketil Kjenseth et ganske drepende svar på det i sitt svar på min replikk. Det Fremskrittspartiet og Høyre var med på for tre år siden, var en langt mer liberaliserende politikk enn det de forslagene som statsråden nå driver og klundrer med å få på plass lovgivning for i sitt eget departement, tilsier.

Jeg og Arbeiderpartiet mener at noe av det aller viktigste vi kan gjøre for dem som kommer til Norge, er å sørge for at de får seg et arbeid. Derfor var jeg litt overrasket over representanten Tveiten Benestads innlegg, der hun sier at vi ikke satser på det. Jo, vi bruker faktisk 50 mill. kr mer enn regjeringen for å få folk ut i Jobbsjansen, som vi mener er et godt tiltak. Vi har også langt flere tiltak på området som ligger under arbeidsministeren, som også kan brukes.

Så synes jeg det er rart at ikke flere reflekterer litt over den utfordringen mange møter i Norge når de kommer hit med utdanning. Voksenopplæringen på Gran, der jeg kommer fra, hadde jeg et møte med for ikke så lenge siden. Det kommer syrere med høyere universitetsutdanning. De lærer seg norsk på rekordtid. De har fransk, de kan arabisk, de kan ofte flere fremmedspråk, men de kan ikke engelsk, og da er det stopp. De kommer ikke videre i utdanningsløpet før de har klart å lære seg engelsk tilsvarende det man har gjennomført etter grunnskole i Norge. Et slikt eksempel mener jeg statsråden burde ta tak i for å sørge for at flere kunne komme seg videre, få den nødvendige tilleggsutdanningen for å kunne fungere i det norske samfunnet. Det ville gjøre at flere kunne være aktive deltakere, ikke bare passive mottakere av stønader, og det er vel nettopp det vi ønsker oss. Hvis regjeringen føler at det er idétørke, bidrar vi gjerne med flere ideer. Det har vært mange gode forslag om dette tidligere. Jeg tror f.eks. det å satse mer på NOKUT og realkompetansevurderinger er noe som kunne gjøre at flere kom tidligere ut i vanlig arbeid, og det ville vært bra for alle.

Ole Mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Stein Erik Lauvås (A) [18:03:24]: Jeg må bare si at representanten Engen-Helgheim er kraftig på villspor ved flere anledninger her. Jeg finner ikke helt tråden i alt han framsetter av påstander, som at Arbeiderpartiet ikke lenger er strenge, på grunn av et vedtak som stortingsflertallet gjorde 14. november. Men som sagt og som vi har fått bekreftet her i dag – det Fremskrittspartiet selv var med på i 2014 når det gjaldt lengeværende asylsøkere, ble sett på som mye mer liberaliserende. At Fremskrittspartiet for tiden vingler rundt i denne saken, får vi bare ta til etterretning. Det er ingen tvil om at Arbeiderpartiet står for en streng, rettferdig og human asylpolitikk – og man må ha med seg alle tre ordene når man skal lese hva Arbeiderpartiet står for. Derfor var det også helt riktig og helt nødvendig å korrigere den 14. november i Stortinget, slik stortingsflertallet gjorde.

Jeg registrerer at representanten Ørmen Johnsen er mye inne på det samme villsporet og forsøker å gi et inntrykk av at Arbeiderpartiet liberaliserer, osv. Det faller på sin egen urimelighet. Det som er synd, er at «det anstendige Høyre», som det en gang het, er i ferd med å forsvinne fordi Høyre har funnet det for godt å sette seg pent på plass og logre med halen i enhver sak som Fremskrittspartiet har en mening om når det kommer til asyl- og innvandringspolitikken. Det er et trist syn å se at det har blitt slik. Det skulle ikke være nødvendig for Høyre. De kunne fra tid til annen satt foten ned for dette.

Så er jeg glad, det tror jeg i hvert fall at jeg er, for jeg forsto det slik at Kristelig Folkeparti nå vil støtte forslag nr. 4, om at alle kommuner skal få bosette. Jeg forsto det slik i replikkordskiftet, og jeg er veldig glad for det.

Så oppfatter jeg også, for ikke å være altfor brutal på slutten: Det er mange gode intensjoner om integrering, mange gode forslag også fra høyresiden. Dem skal vi faktisk kunne jobbe sammen om.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [18:06:48]: Representanten Lauvås røyklegger vel egentlig egen usikkerhet og vingling i politikk ved å angripe Høyre. Jeg oppfatter det som en liberalisering når man ønsker å se på en utvidelse av antallet enslige mindreårige asylsøkere i Norge. Det er en liberalisering av den politikken vi hittil har hatt. Det er også en liberalisering når man tar vekk det verktøyet som man egentlig bør ha som en beredskap: en instruksjonsrett som regjeringen skal ha.

Da er jeg tilbake til representanten Aukrust, som hadde en kritikk av regjeringens håndtering av den store tilstrømmingen i 2015. Man hadde da ikke de riktige verktøyene, de lå ikke der. Det har man nå bedt Stortinget om å få, det har man ikke fått til.

Jeg noterer meg at man er ganske engstelig for budsjettprosess og politikk med Venstre i regjering, og hvordan det skal dreie innvandrings- og integreringspolitik-

ken i ulike retninger. Jeg må da replisere at det var vel ikke helt enkelt da Arbeiderpartiet satt med SV i regjering. Det tror jeg også innebar forhandlinger, men de foregikk da i lukkede rom. I dag er det ikke noe flertall, som det var sist, da Arbeiderpartiet kunne komme med en ferdigforhandlet – med SV og Senterpartiet – pakke til Stortinget og si: Slik blir det. Slik er det ikke i dag. I dag er det forhandlinger, og det er åpenhet om det.

Så til midler til organisasjoner man ikke liker: Ja, Human Rights Service provoserer. Jeg har personlig ikke støttet bildeprosjektet deres, jeg har tatt avstand fra det. Men vi kan ikke gi støtte bare til dem vi liker, og til dem som er enige med oss. Det håper jeg at også Arbeiderpartiet er enig i. I et demokrati må man ha alles stemmer, og stemmer skal høres selv om man rett og slett ikke liker dem. Derfor har vi stilt oss bak støtten til denne organisasjonen, selv om jeg personlig ikke er enig i det de sier.

Statsråd Sylvi Listhaug [18:09:50]: Det som mange med innvandrerbakgrunn sier, er at de lever et liv i to verdener. Vi hadde en utrolig sterk seanse her i forrige uke, der flere unge fortalte om hva de har opplevd. De lever ett liv hjemme, og de lever et annet liv ute. Det de er veldig klare på, er at når det blir store miljøer, blir graden av overvåking og sosial kontroll sterkere. Derfor har integrering også noe å gjøre med hvor mange vi tar. Det handler om i hvilken frihet de får lov til å leve i Norge. Derfor er det store brytninger blant dem som lever som andre generasjons innvandrere.

Det er så fascinerende å høre på representanten Karin Andersen, for det høres ut som om alt kunne vært løst om man hadde hatt 50 timer ekstra med norskopplæring på asylmottaket. Den store krisen er at det er tatt ned og erstattet med opplæring i norske verdier og norsk kultur. Jeg tror ikke det. For det første er folk nå mye kortere tid på asylmottakene. Det går mye raskere, veldig mye raskere enn da SV styrte denne politikken. Det var egentlig åtte tapte integreringsår, om jeg kan få si det. Derfor rekker de aller fleste ikke å få gjennomført alle disse timene.

Det vil komme lovendringsforslag fra regjeringen om introduksjonsordningen, bl.a. det som er fastsatt i integreringsmeldingen. Men vi må gjøre mer, og grunnen til at vi ønsket en rapport om introduksjonsordningen, var nettopp for å se på hva det er som fungerer, og hva som ikke fungerer. På bakgrunn av det skal jeg love representanten Karin Andersen at det kommer til å komme flere forslag fra oss om hva mer vi skal gjøre med denne ordningen.

Representanten Aasrud kan jeg forsikre om at jeg ikke sitter og kludrer med dette vedtaket. Jeg kommer til å gjennomføre det så raskt som mulig, i tråd med det som ligger i forslaget mitt, som er skissert for de parla-

mentariske lederne. Vi skal gjennomføre det så raskt som mulig, for man trenger å få avklart – av hensyn til de personene som lurer på det – hvem som er omfattet av det, og hvem som ikke er det.

Jeg vil takke for en god debatt. Jeg tror det blir et godt budsjett også for 2018, som vil føre til at vi har stø kurs. Integreringsutfordringene er langt fra over. Det må vi jobbe med hele tiden. Det er ikke to streker under det svaret. Det er heller ikke bare penger som vil løse det. Det er mer sammensatt enn som så, men dette gir oss i hvert fall et godt utgangspunkt for å fortsette den viktige jobben.

Torhild Bransdal (KrF) [18:13:02]: Nå hører jeg mye prat om hvordan innvandrings- og integreringspolitikken burde være. I denne sammenheng er «liberalisering» et kjempeskummelt ord. Mitt ønske etter denne debatten er faktisk at vi til enhver skal ha en innvandrings- og integreringspolitikk som er en human politikk, innrettet med tanke på barns beste og det behovet vi til enhver tid måtte ha. Det kan være et stort ønske, men det må være en god målsetting, og det tror jeg faktisk er en målsetting som alle burde kunne – og kan – skrive under på.

Jeg har lyst å replisere til representanten Lauvås: Enten må jeg ha vært utrolig utydelig, eller så var det ørene som hørte. Det jeg sa i replikkordskiftet, var at jeg ikke hadde noe behov for å stemme på et annet forslag, for flertallsforslaget sa akkurat det samme.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [18:14:24]: Jeg er helt enig i det som representanten fra Kristelig Folkeparti nå sa, om hva grunnlaget for det vi diskuterer nå, burde være. Men slik er det ikke, heller ikke når det gjelder det statsråden nå sa om sosial kontroll. Da vi behandlet integreringsmeldingen, foreslo bl.a. SV at man måtte få på plass ordninger slik at man trekker tilbake statstilskuddet til religiøse organisasjoner som preker om religiøs kontroll, ekstrem kontroll over jenter og ungdom. Det har vi ikke sett noe til ennå. Vi venter på disse tiltakene. SV foreslår forsterkede tiltak for dem som har problemer med sosial kontroll, for det er et stort problem. Men det er også et problem at regjeringsmedlemmer snakker som om ungdom som er født i Norge, har norsk statsborgerskap og aldri har vært noe annet sted, ikke er norske nok og egentlig ikke hører til her.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [18:15:40]: Det sies at innvandrerungdom får beskjed om at de aldri blir norske nok. Ja, det er mulig det er noen som gir slike beskje-

der, men det er i hvert fall ikke Fremskrittspartiet. Det har aldri vært en eneste Fremskrittsparti-politiker som har fortalt innvandrerdøm at de ikke blir norske nok.

Det som er problemet i innvandremiljøer, er at de blir fortalt at de er blitt for norske. Det er et problem som Fremskrittspartiet tar på alvor, og det er et problem som krever en innsats. Det handler om å tørre å se på utfordringene og å tørre å berøre det som kan være vanskelig. Der har Fremskrittspartiet absolutt gått foran, nettopp for å hjelpe unge innvandrerjenter spesielt, som har havnet i en veldig vanskelig situasjon i Norge.

Det er klart at når en har Sverige som det beste eksemplet på hvordan integrering og innvandring skal gjennomføres, skjønner jeg at det kan gi seg slike utfall. Men for vår del er det om å gjøre å peke på dem som har ansvaret. Vi mener at dersom man er kriminell, har man selv ansvaret for det, mens en kanskje i Sverige og i SVs rekke alltid vil peke på at det er storsamfunnet som har sviktet når noe går galt. Jeg tror ikke vi kommer noe lenger av ikke å peke på dem som faktisk har ansvaret, og det er stort sett de kriminelle selv.

Det jeg pekte på i mitt innlegg i sted, var at vi faktisk har gjort gode grep for å kutte ned på tiden før man blir bosatt i en kommune. Da SV og Arbeiderpartiet satt i regjering, var spørsmålet i hvilken grad man kunne tvinge kommunene til å ta imot – for de evnet ikke å komme med riktig tiltak, slik at kommunene ønsket å ta imot. Det har denne regjeringen fått til, og det er kanskje noe av det beste vi kan gjøre for god integrering.

Spørsmålet mitt til SV var da hvorfor SV ikke gjorde slike grep da de satt i regjering – ikke hvor mange forslag de har kommet med etter at de satt i regjering, for det blir litt mindre interessant. Det er dobbeltmoral at man mener én ting når man sitter i regjering, og noe annet når man ikke sitter der.

At Arbeiderpartiet i dag faktisk er ute og sier at de nå skal begynne å lage en helhetlig og konkret innvandringspolitikk, bør fortelle de aller fleste at de ikke har det. For hvis de hadde hatt det, ville ikke Jonas Gahr Støre ha hatt noe behov for å gå ut i VG i dag og si at det skal lages. Den vinglingen som vi har sett fra Arbeiderpartiet det siste halve året, er nok grunnen til at man nå må sette seg ned og lage politikken på nytt. Men dette skulle ha skjedd før valget, ikke rett etter valget – det hadde vært mest fair overfor velgerne.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stein Erik Lauvås (A) [18:18:56]: Til det siste først: Fremskrittspartiet har varslet at de skal lage en ny integreringspolitikk, og da har de tydeligvis ingen slik i dag,

hvis man skal følge det resonnementet. Jeg skal ikke beskyldes dem for det – de har en dårlig en, men de har vel i hvert fall en.

Men til representanten Ørmen Johnsen: Å ta vekk instruksjonsretten overfor UNE, et klageorgan, ville ikke stoppe en eneste asylsøker fra å komme til Europa. Man kan ikke på alvor stå her og mene at instruksjonsretten overfor et klageorgan for asylsaker er det som skal stoppe asylsøkere fra å komme til Europa eller fra å komme til Norge. Det kan man bortimot ikke ta på alvor. Jeg registrerer at Høyre ikke lenger har en egen politikk om dette, de har abdisert i asylpolitikken og gjør som Fremskrittspartiet bestemmer. Det bærer jammen også innleggene til Høyre nå preg av.

Presidenten: Representanten Kristin Ørmen Johnsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [18:20:19]: Representanten Lauvås henger seg opp i dette at instruksjonsmyndigheten overfor Utlendingsnemnda ikke stopper en asylsøker i Tyrkia fra å komme til Norge. Nei, selvsagt ikke – det er ikke det den er ment til, og det tror jeg ikke Lauvås selv mener. Representanten var ved innvandringsforliket i Stortinget med på nettopp å innføre denne instruksjonsretten. Poenget med den er at regjeringen kan handle raskt og sende personer som ikke har mulighet til å få lovlig opphold, ut til det landet de kom fra. Det var nettopp det retten var tenkt å brukes til, altså å sende personer til et trygt tredjeland. Det sender et viktig signal om at man ikke bør komme til Norge. Det er et redskap man bør ha, etter Høyres mening, og vi har gått helhjertet inn for det. Så det har ingenting å gjøre med å hindre folk i å reise.

Ketil Kjenseth (V) [18:21:40]: Presidenten hadde noen hyggelige ord til oss representanter og andre under julelunsjen i dag om at når to skal bli tre, kan det gå ut over både nattesøvnen og – jeg tror faktisk han sa – romansen. Representanten Rigmor Aasrud refererte til det i et tidligere innlegg, og jeg registrerer at det er en viss nysgjerrighet rundt den nye romansen som kanskje skal oppstå på nyåret. Jeg vil si at i hovedsak er det et fornuftsekteskap mer enn at det er noen stor romanse knyttet til det. Vi har samarbeidet mye over fire år, og jeg må bare registrere at det har skjedd mye fornuftig. Vi har hvert år tatt imot flere flyktninger enn det de rød-grønne greide å gjøre. Dagens regjering har vært veldig god til å integrere og også veldig god til å uttransportere – i motsetning til hva den rød-grønne regjeringen var – noe Venstre synes er helt riktig. De som ikke skal ha opphold her, skal ut. Det er veldig mye fornuftig her, og jeg tror at vi ikke har mer å tjene på å gå inn enn

på å stå utenfor akkurat på dette området – mye av fornuften er tatt ut. Så får vi jo se. Det er alltid noe å forhandle om.

Det som overrasker meg i debatten i dag, er nok mer Arbeiderpartiets forsøk på å være både streng og litt mer liberal. Det handler mer om det som jeg hører at man nå begynner å snakke mye om, rekruttering av arbeidskraft og at en skal løse utfordringer vi står overfor innenfor velferden, ved å hente inn flere og få dem i arbeid. Det er veldig bra. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet i større grad begynner å snakke om det, ta i bruk Jobbsjansen, få folk raskt i arbeid og integrere raskere. Jeg håper at det er nye toner fra Arbeiderpartiet, og at det er mulig å hente støtte fra Stortinget i enkelte saker i dette fornuftsekskapet. Det blir i hvert fall ikke en form for tvangsekskap, som jeg opplevde at SV var i da en statssekretær fra Arbeiderpartiet uttalte seg på lykke og fromme om hvor streng politikk Arbeiderpartiet hadde. Jeg synes det er langt mer ærlig at vi har en statsråd som faktisk står for den politikken som regjeringa fører.

Presidenten: Representanten Rigmor Aasrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Rigmor Aasrud (A) [18:24:27]: Det var representanten Ørmen Johnsen som egentlig fikk meg til å ta ordet, for det høres ut som om den eneste muligheten regjeringen har til å kunne påvirke hvordan dens underliggende organer skal drive saksbehandling, er ved å instruere. Jeg vil minne representanten Ørmen Johnsen om at det er noe som heter forskrifter. Dersom regjeringen har behov for å gjøre endringer i sin politikk, går det an å legge fram forskrifter. Men da må man også tåle at det er noen som har noen meninger om hvordan den forskriften skal være. Det har man ikke mulighet til når man instruerer, sånn som statsråden har gjort.

Så til Venstre: Det blir spennende å se – etter at vi i dag har sett og hørt Venstre, som er så tydelig når det gjelder rimelighetsvilkåret – om det blir et fornuftsekskap, eller om det blir et tvangsekskap. Representanten har iallfall klagd overfor Engen-Helgheim hva liberalisering av asylpolitikken er. Den har vi sett disse fire årene, og vi kommer til å se det også i tiden framover med Venstre i regjering.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Kjenseth (V) [18:26:02]: Dette er en svarreplikk til Arbeiderpartiet.

Det er ikke ukjent at Venstre aldri var for å oppheve rimelighetsvilkåret. Det var Arbeiderpartiet som ga re-

gjeringa flertall knyttet til det. At vi går inn i regjering og tror vi skal få opphevet det, er ikke nødvendigvis en ambisjon vi tror det er mulig å få oppfylt i en mindretallsregjering akkurat. Det er en oppfordring til Arbeiderpartiet om at en er med på det, og snur. Det er en mulighet man har, og man kan jo bruke jula til å tenke på det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Sak nr. 3 [18:26:41]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 86 S (2017–2018), jf. Prop. 24 S (2017–2018), kap. 490, 491, 496, 497, 3490, 3496 og 3497)

Karin Andersen (SV) [18:27:15] (komiteens leder): Nå får vi altså budsjettjusteringer på noen av de områdene vi nå har diskutert i det vide og det brede. Her viser det seg at regjeringen ikke har maktet å bruke bevilgningen til Jobbsjansen, som kunne gitt flere kvinner muligheten til å komme ut i arbeidslivet, og de har heller ikke maktet å bruke opp pengene som er bevilget til bo- og støttetilbud for personer som har vært utsatt for tvangsekskap eller æresrelatert vold.

Jeg har spurt statsråden om hva som er grunnen til at man ikke har klart å bruke opp dette siste, og fått et svar i dag som jeg må si jeg stusser ganske mye over. I 2016 ble det altså laget en faglig plattform for hvordan dette tilbudet skulle utvikles, og alle har jo nå hørt at det er et stort behov for dette. Så svarer statsråden meg at det er riktig at det er slik. Det er også riktig at de som jobber med dette, har bedt om å få mer penger. Det er altså ikke sånn at det ikke har vært søknader om disse pengene, det har det vært, men de har ikke fått pengene. I stedet sendes de nå rett inn i statskassa igjen.

Grunnen til at man ikke har fått gjort dette arbeidet, går altså ikke fram av statsrådens svar overhodet, så spørsmålet er da: Hva er grunnen til at man har utsatt dette viktige arbeidet, når man har penger på budsjettet til mennesker som kanskje er i en livsfarlig situasjon og trenger trygge botilbud og trygge oppfølgingstilbud – at man sitter igjen med et budsjett der man ikke makter å bruke opp pengene?

Det lover ikke godt for arbeidet framover at man har vist så liten interesse for å bruke pengene både til Jobbsjansen og til de nasjonale bo- og støttetilbudene for personer som har vært utsatt for tvangsekskap og æresrelatert vold.

Statsråd Sylvi Listhaug [18:29:41]: Det var altså reduksjon som følge av forsinkelse i arbeidet, ikke fordi

det ikke lenger jobbes for å utvide tilbudet, så det vil bli gjort neste år. Det er sånn at av og til oppstår det ting som gjør at det tar lengre tid å iverksette enn det man ellers tror. Jeg kan forsikre om at dette er prioritert, og at det blir jobbet med, men at det vil bli gjort neste år.

Til slutt vil jeg ønske alle sammen en riktig god jul og takke for i år. Jeg ser veldig fram til fortsettelsen neste år, med mange gode diskusjoner og debatter og hyggelig samvær.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [18:30:21]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2017 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 87 S (2017–2018), jf. Prop. 16 S (2017–2018), unntatt kap. 542)

Karin Andersen (SV) [18:30:46] (komiteens leder): Også denne saken viser en virkning på bostøtten, som vi har diskutert før i dag, der regjeringen påstår at de har bedret ordningen for bostøtte, mens de i dette budsjettet viser at reglene nå er slik at det er enda færre som får bostøtte i dette året enn det man hadde beregnet i utgangspunktet – og så vet vi jo at det er flere titusener som har mistet. I tillegg til det har jeg registrert at budsjettforliket har videreført denne innstrammingen. Dette er en effekt av reglene, så det er ikke det at man har trukket inn noen penger, men det er et strålende – eller et trist – eksempel på hvorfor disse reglene nå er altfor stramme, at det er altfor få som får bostøtte, og at de som får, får en altfor liten del av sine høye boutgifter dekket.

Det hadde vært bedre om det hadde vært motsatt, for da hadde vi hatt en sterkere satsing på sosiale tiltak for at folk skal kunne bo trygt i sine hjem også når de opplever inntektsnedgang, slik som mange av dem som har små inntekter, har gjort.

Dette er et eksempel på hvorfor bostøtteordningen bør endres og styrkes. Det håper jeg at flertallet er med på i løpet av neste år.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Valgkomiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Til riksrevisorer med personlige varamedlemmer for tidsrommet 1. januar 2018–31. desember 2021 velges:

Riksrevisorer:

1. Per-Kristian Foss (H), leder
2. Helga Pedersen (Ap), nestleder
4. Gunn Karin Gjøl (Ap)
5. Arve Lønnum (FrP)
3. Anne Tingelstad Wøien (Sp)

Varamedlemmer:

- For Foss: Martin Engeset
 For Pedersen: Per Rune Henriksen
 For Gjøl: Beate Heieren Hundhammer
 For Lønnum: Kenneth Svendsen
 For Tingelstad Wøien: Heidi Grande Røys

Votering:

Valgkomiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 27 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5 og 7–13, fra Karin Andersen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 14, fra Karin Andersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 15 og 16, fra Karin Andersen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 17, fra Heidi Greni på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 18–28, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 21, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram endret regelverk for bostøtte som sikrer at bostøtten er på nivå og volum for brukeren tilsvarende nivået i 2009.»
 Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.42.54)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 22–27, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenopprette kompetansetilskudd for bærekraftig bolig- og byggkvalitet.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette krav til kompetanse i kommunesektoren når det gjelder miljø, biologisk mangfold og klima.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en omlegging av vekstkommunetilskuddet slik at det framkommer som et påslag til de kommuner det gjelder, uten trekk i inntektene til alle kommuner.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en omlegging av storbytilskuddet slik at det framkommer som et påslag til de kommuner det gjelder, uten trekk i inntektene til alle kommuner.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke statens medfinansiering av ordningen med særlig ressurskrevende tjenester og legge fram forslag til en egen ordning som skal gjelde for personer over 67 år.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en digital e-valg-løsning ved kommune- og fylkestingsvalget i 2019 og ut fra disse erfaringene etablere en permanent ordning for lokal- og stortingsvalg.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.43.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 28, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere om vergeordningen under fylkesmannen er tilstrekkelig finansiert, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag til forbedringer.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.43.42)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 18–20, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til nødvendig styrking av Difi, slik at de sikrer at nye miljøkrav til offentlige anskaffelser blir gjennomført i praksis.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen beholde muligheten for kontantuttak fra betalingskort til asylsøkere.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber om at regjeringen så raskt som mulig og etter konsultasjoner med Sametinget presenterer forslag til en budsjettmodell for Sametinget der hovedregelen er at midlene overføres over én budsjettpost, kombinert med at det hver vår legges fram en proposisjon som fastsetter kriterier og føringer for budsjetttrammene til Sametinget og samiske formål på samme måte som for kommunene.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.44.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til en ordning som sikrer at norske kommuner kan få rimeligere lån gjennom at staten garanterer for gjelden.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 90 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.44.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 legge fram en helhetlig plan for felles IKT-løsninger i offentlig sektor på tvers av etater og forvaltningsnivåer.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.44.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 16, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram et forslag til en egen statlig toppfinansieringsordning til kommuner med særlig høye utgifter i barnevernet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.45.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 14, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over hvordan bevilningene til Den kulturelle spaserstokken har utviklet seg, og foreslå en ordning der tilskuddet holdes utenfor den fylkeskommunale rammen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.45.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–5 og 7–13, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at staten benytter anbudskriterier som sikrer at norske bedrifter blir mer konkurransedyktige.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere likelønn i statlig sektor i framtidige lønnsoppgjør.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det i kontraktsinngåelser om utført arbeid for all statlig virksomhet stilles konkrete krav om bruk av lærlinger minst på linje med kravene som stilles i Statsbygg og Difi.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at forespørsel til kommunene om bosetting av flyktninger ikke skal baseres på utvelgelse av kommuner etter størrelse, men etter resultater når det gjelder integrering i samfunnsliv.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre kriteriene for

opptak til Jobbsjansen del A, slik at også kvinner som mottar sosialhjelp kan bli deltakere.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en permanent løsning som sikrer at uføre ikke mister retten til, eller får mindre bostøtte som følge av uførereformen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen beholde tilskudd til etablering og tilpasning av bolig som eget tilskudd og ikke foreslå å innlemme det i kommunerammen.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å gjenopprette det boligsosiale kompetansetilskuddet som nå innlemmes gradvis i kommunerammen, som eget tilskudd under Husbanken og trekke det ut av kommunerammen.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over hvordan utviklingen av bevilgninger til frivilligsentralene har utviklet seg, og foreslå en ordning der tilskuddene holdes utenfor rammetilskuddet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre kompensasjon for smådriftsulemper gjennom et likt basistilskudd til alle kommuner på nivå med tilskuddet som ble gitt til og med 2016.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som kan foreslå endringer i regelverket for taksering av verk og bruk som sikrer større grad av likebehandling og forutsigbarhet for næringslivet på tvers av kommunegrenser. Utvalget skal spesielt se på hvordan regelverket rundt etablering av datasentre kan bli tydeligere enn i dag.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle ordningen med regionsentertilskudd og innlemme avsatte bevilgninger i rammetilskuddet i framtidige budsjetter.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.45.50)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 1

(Statsforvaltning mv.)

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1		H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
	1	Apanasje	11 730 000	
	50	Det kongelige hoff	196 452 000	
	51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff	139 400 000	
2		H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
	1	Apanasje	9 763 000	
20		Statsministerens kontor		
	1	Driftsutgifter	118 465 000	
21		Statsrådet		
	1	Driftsutgifter	173 061 000	
24		Regjeringsadvokaten		
	1	Driftsutgifter	100 910 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	13 656 000	
502		Lønnsoppgjøret i staten – tariffavtalte avsetninger		
	71	Tilskudd til midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte (OU-midler)	185 400 000	
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	660 786 000	
	22	Fellesutgifter for departementene og Statsministerens kontor	127 664 000	
	23	22. juli-senteret	9 044 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 087 000	
	46	Sikringsanlegg og sperresystemer i regjeringsbyggene, <i>kan overføres</i>	8 364 000	
525		Fylkesmannsembetene		
	1	Driftsutgifter	1 836 856 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	163 894 000	
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	57 598 000	
	31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	80 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 955 000 000	
	34	Etterbruk og salg av statens eiendom på Adamstuen, <i>kan overføres</i>	7 500 000	
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	161 000 000	
531		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Driftsutgifter	26 275 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	52 996 000	
532		Utvikling av Fornebuområdet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	97 000	
	30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	1	Driftsutgifter	20 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	27 000 000	
540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	1	Driftsutgifter	273 667 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 052 000	
	22	Betaling for bruk av Difis nasjonale felleskomponenter	63 815 000	
	23	Utvikling, forvaltning og drift av Difis nasjonale felleskomponenter, <i>kan overføres</i>	104 347 000	
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	113 314 000	
	27	Opplæringskontoret OK stat	3 493 000	
	71	Tilskudd til IKT-standardisering	815 000	
545		Datatilsynet		
	1	Driftsutgifter	54 441 000	
546		Personvernemnda		
	1	Driftsutgifter	1 923 000	
577		Tilskudd til de politiske partier		
	1	Driftsutgifter	8 330 000	
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	314 082 000	
	71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	33 761 000	
	73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	73 771 000	
	75	Tilskudd til de politiske partiers fylkes ungdomsorganisasjoner	21 913 000	
	76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	8 256 000	
2445		Statsbygg		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-4 860 000 000	
		2 Driftsutgifter	2 115 069 000	
		3 Avskrivninger	1 092 814 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		4 Renter av statens kapital	86 000 000	
		5 Til investeringsformål	1 129 976 000	
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	206 401 000	
	32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	2 844 486 000	
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	301 505 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	198 309 000	
		Totale utgifter		11 165 738 000
Inntekter				
3021		Statsrådet		
	2	Diverse refusjoner	100 000	
3024		Regjeringsadvokaten		
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker	18 500 000	
3510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	2	Ymse inntekter	21 649 000	
	3	Brukerbetaling for tilleggstenester fra departementene	124 138 000	
3525		Fylkesmannsembetene		
	1	Inntekter ved oppdrag	163 894 000	
3533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	2	Ymse inntekter	3 183 000	
3540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	2	Opplæringskontoret OK stat	5 281 000	
	3	Diverse inntekter	437 000	
	4	Internasjonale oppdrag	700 000	
	5	Betaling for bruk av Difis nasjonale felleskomponenter	58 828 000	
	6	Betaling for tilleggstenester knyttet til Difis nasjonale felleskomponenter	760 000	
	86	Tvangsmulkt	100 000	
5445		Statsbygg		
	39	Avsetning til investeringsformål	1 129 976 000	
5446		Salg av eiendom, Fornebu		
	40	Salgsinntekter, Fornebu	200 000	
		Totale inntekter		1 527 746 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

(Voteringsutskrift kl. 18.46.52)

Videre var innstilt:

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 510 post 1	kap. 3510 postene 2 og 3
kap. 525 post 21	kap. 3525 post 1
kap. 533 post 1	kap. 3533 post 2
kap. 540 post 1	kap. 3540 postene 3 og 4
kap. 540 post 21	kap. 3540 post 3
kap. 540 post 22	kap. 3540 post 5
kap. 540 post 23	kap. 3540 post 6
Kap. 540 postene 1 og 27	Kap. 3540 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan nettoføre som utgiftsre-

duksjon under kap. 525 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter	103,0 mill. kroner

V

Sikringsprosjekt på de kongelige eiendommer

Stortinget samtykker i at H.M. Kongen i 2018 kan pådra forpliktelser ut over bevilgningen på kap. 1, post 51 for å gjennomføre sikringsprosjektet på de kongelige eiendommer. Kostnadsrammen settes til 591,7 mill. kroner i prisnivå per juli 2018.

VI

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 250 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer netto gevinst fra salg av eiendommer.

VII

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan omdisponere:

1. under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 31 og 33 og mellom postene 30 og 34.
2. under kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, fra post 1 til 45.
3. under kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen, fra post 1 til 45.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av et byggeprosjekt under kurantordningen.

VIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet, kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, innenfor de kostnadsrammene som er omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) eller i tidligere proposisjoner til Stortinget.

IX

Fullmakter som gjelder kuranthjelpordningen

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

1. sette i gang byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kuranthjelpprosjekter, uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettår.
2. pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret, innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for

gamle og nye forpliktelser, ved gjennomføring av kuranthjelpprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kuranthjelpprosjekter og post 34 Videreføring av kuranthjelpprosjekter.

X

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

1. godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 750 mill. kroner.
2. godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparter midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 300 mill. kroner totalt, ut over bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49.
3. korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke blir realisert.

XI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 21 post 1	kap. 3021 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XII

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2018 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 1 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

Presidenten: Det votes over stor bokstav A X. Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 100 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 18.47.14)

Presidenten: Det votes over stor bokstav A II–IX og XI–XII.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

B.

Rammeområde 6

(Innvandring, regional utvikling og bolig)

I

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	992 010 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	1 019 623 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	31 876 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	4 406 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	117 170 000	
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	208 053 000	
	70	Stønader til beboere i asylmottak	147 739 000	
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak	29 415 000	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	103 847 000	
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 496 post 60</i>	14 849 000	
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	11 194 000	
491		Utlendingsnemnda		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	309 867 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i>	6 221 000	
495		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	241 314 000	
496		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	44 572 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	51 000 000	
	50	Norges forskningsråd	6 857 000	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	11 254 978 000	
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	3 329 422 000	
	62	Kommunale innvandreriltak	199 506 000	
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	2 161 000	
	71	Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	107 860 000	
	72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	3 921 000	
	73	Tilskudd	7 941 000	
497		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	44 525 000	
	22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandre- re	32 267 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 997 096 000	
500		Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	395 219 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	88 536 000	
	23	Husleie for fellesareal m.m.	24 089 000	
	25	Forprosjekt nytt regjeringskvartal, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	50	Forskningsprogrammer	65 760 000	
550		Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene		
	62	Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene, <i>kan nyttes under kap. 550 post 64</i>	487 714 000	
	64	Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, <i>kan nyttes under kap. 550 post 62</i>	154 420 000	
	70	Bedriftsrettede programmer i distriktene	115 662 000	
	73	Merkur-programmet, <i>kan overføres</i>	48 307 000	
553		Omstillingsdyktige regioner		
	60	Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, <i>kan nyttes under kap. 553 post 63 og 65</i>	142 000 000	
	63	Grenseregionale Interreg-program, <i>kan nyttes under kap. 553 post 60 og 65</i>	51 300 000	
	65	Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet, <i>kan nyttes under kap. 553 post 60 og 63</i>	112 000 000	
	74	Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø	249 844 000	
	76	Utviklingsprogram for byregioner og internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling		
	1	Driftsutgifter	27 727 000	
560		Sametinget		
	50	Sametinget	310 954 000	
	54	Samefolkets fond	5 566 000	
561		Tilskudd til samiske formål		
	50	Samisk høgskole	5 101 000	
	51	Divvun	7 065 000	
563		Internasjonalt reindriftssenter		
	1	Driftsutgifter	6 255 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 653 000	
567		Nasjonale minoriteter		
	22	Kollektiv oppreisning til norske rom mv.	1 081 000	
	25	Tiltak for romanifolket/taterne, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 567 post 75</i>	1 000 000	
	60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	2 437 000	
	70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	7 293 000	
	72	Det Mosaiske Trossamfund	7 222 000	
	73	Tilskudd til kvensk språk og kultur	6 962 000	
	74	Kultur- og ressurs-senter for norske rom, <i>kan overføres</i>	10 300 000	
	75	Midlertidig tilskuddsordning til romanifolket/taterne, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 567 post 25</i>	4 419 000	
580		Bostøtte		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 777 155 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	479 130 000	
	76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	843 738 000	
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
	78	Tilskudd til boligsosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	34 149 000	
	79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
585		Husleietvistutvalget		
	1	Driftsutgifter	28 717 000	
587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Driftsutgifter	103 655 000	
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	53 181 000	
590		Planlegging og byutvikling		
	61	Byutviklings- og byvekstavtaler, <i>kan overføres</i>	20 123 000	
	65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	40 150 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	852 000	
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	15 926 000	
	81	Lokal kompetanse innen plan, kart og geodata, <i>kan overføres</i>	6 725 000	
595		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 595 post 21 og 45</i>	882 524 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 595 post 1 og 45</i>	277 205 000	
	30	Geodesiobservatoriet i Ny-Ålesund, <i>kan overføres</i>	25 770 000	
2412		Husbanken		
	1	Driftsutgifter	344 880 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 263 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	47 699 000	
	71	Tap på utlånsvirksomhet	13 000 000	
	72	Rentestøtte	4 500 000	
		Totale utgifter		28 730 918 000
Inntekter				
3490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, ODA-godkjente utgifter	115 468 000	
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	12 445 000	
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	706 714 000	
	5	Refusjonsinntekter	8 655 000	
	6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	14 849 000	
3496		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	197 200 000	
	2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	113 874 000	
	3	Tilskudd til integreringsmottak, ODA-godkjente utgifter	10 167 000	
3497		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	50 505 000	
3563		Internasjonalt reindriftssenter		
	2	Diverse inntekter	2 653 000	
	3	Leieinntekter	264 000	
3585		Husleietvistutvalget		
	1	Gebyrer	1 109 000	
3587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Diverse inntekter	17 000	
	4	Gebyrer	50 070 000	
3595		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur		
	1	Gebyrinntekter tinglysing	418 540 000	
	2	Salg og abonnement m.m.	97 177 000	
	3	Samfinansiering	293 339 000	
5312		Husbanken		
	1	Gebyrer m.m.	10 524 000	
	11	Tilfeldige inntekter	102 700 000	
5615		Husbanken		
	80	Renter	2 900 000 000	
		Totale inntekter		5 106 270 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.47.47)

Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under

kap. 490 post 1

kap. 491 post 1

kap. 495 post 1

mot tilsvarende merinntekter under

kap. 3490 post 5

kap. 3491 post 1

kap. 3495 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om støtte ut over gitte bevilgninger på kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 72 Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for

flyktninger, *overslagsbevilgning*, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.

IV

Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan inngå avtaler med varighet ut over 2018 om midlertidig drift av innkvartering for utlendinger som søker beskyttelse i Norge. Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet kan øke innkvarteringskapasiteten selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for

asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak, dersom det er nødvendig for å gi innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse. Stortinget samtykker videre i at Justis- og beredskapsdepartementet kan iverksette beredskapstiltak med varighet ut over 2018 for eventuelt sterkt økte ankomster av asylsøkere, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak og kap. 2445 Statsbygg, post 31

Igangsetting av ordinære byggeprosjekter og post 49 Kjøp av eiendommer, og selv om det ikke foreligger fastsatt kostnadsramme. Summen av overskridelser på postene kan ikke overstige 3 mrd. kroner i 2018.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 1	kap. 3500 post 1
kap. 554 post 1	kap. 3554 post 1
kap. 563 post 1	kap. 3563 post 3
kap. 563 post 21	kap. 3563 post 2
kap. 585 post 1	kap. 3585 post 1
kap. 587 post 1	kap. 3587 post 4
kap. 595 post 1	kap. 3595 postene 2 og 3
kap. 595 post 21	kap. 3595 postene 2 og 3
kap. 595 post 45	kap. 3595 post 4
kap. 2412 post 1	kap. 5312 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VI

Utsatt utgifts- og inntektsføring

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi Statens kartverk fullmakt til å plassere innbetalinger fra samfinansierte prosjekter på mellomværende med statskassen. Inntektene vil bli rapportert til statsregnskapet på det tidspunkt utgiftene i de samfinansierte prosjektene kommer til utbetaling og rapporteres til statsregnskapet.

VII

Samfinansiering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi Statens kartverk fullmakt til å sette i gang samfinansierte prosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt til Statens kartverk, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene. Fullmakten begrenses oppad til 90 mill. kroner

og gjelder utgifter ført på kap. 595 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 21 Spesielle driftsutgifter mot inntekter ført på kap. 3595 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 3 Samfinansiering.

VIII

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi Statens kartverk fullmakt til å foreta bestillinger av kartgrunnlag ut over gitt bevilgning under kap. 595 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 21 Spesielle driftsutgifter, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 250 mill. kroner.

IX

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
567		Nasjonale minoriteter	
	74	Kultur- og ressursenter for norske rom	4,1 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Tilskudd til utleieboliger	675,9 mill. kroner
	78	Tilskudd til boligsosiale tiltak	4,3 mill. kroner
	79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering	35,0 mill. kroner
590		Planlegging og byutvikling	
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling	16,2 mill. kroner

X

Tilskudd uten krav om tilbakebetaling

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan:

1.tildele midler til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene, post 62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene og post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, og under kap. 553 Omstillingsdyktige regioner, post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, post 63 Grenseregionale Interreg-program og

Videre var innstilt:

post 65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet.

2.tildele midler til Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene, post 70 Bedriftsrettede programmer i distriktene og under kap. 553 Omstillingsdyktige regioner, post 74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

C.

Rammeområde 18**(Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.)**

På statsbudsjettet for 2018 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
571		Rammetilskudd til kommuner		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 184 000	
	60	Innbyggertilskudd	125 679 688 000	
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	831 273 000	
	62	Distriktstilskudd Nord-Norge	2 139 662 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	1 432 500 000	
	65	Regionsentertilskudd	200 000 000	
	66	Veksttilskudd	312 444 000	
	67	Storbytilskudd	490 158 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd	32 589 545 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	655 923 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	369 900 000	
573		Kommunereform		
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammenslåing	57 764 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
575		Ressurskrevende tjenester		
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	9 655 582 000	
578		Valgdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	55 697 000	
579		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	11 242 000	
		Totale utgifter		174 502 562 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.48.20)

Videre var innstilt:

D.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak i revidert nasjonalbudsjett for 2018 med en modell for hvordan en nasjonal ordning for digitale læremidler kan innrettes, og på hvilken post midlene skal plasseres.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.48.43)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen uten unødvendig opphold følge opp Stortingets vedtak 642 og 644, 10. mai 2016, om innføring av krav og bestemmelser i Byggt teknisk forskrift.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.49.06)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I statsbudsjettet for 2017 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
490		Utlendingsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 178 586 000 til kr 1 185 566 000	6 980 000
	21	Særskilte driftsutgifter, asylmottak, blir redusert med frå kr 1 818 820 000 til kr 1 809 597 000	9 223 000
	22	Særskilte driftsutgifter, tolk og omsetting, blir redusert med frå kr 20 306 000 til kr 16 351 000	3 955 000
	60	Tilskot til vertskommunar for asylmottak, blir auka med	26 699 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 227 347 000 til kr 254 046 000	
	70	Stønader til bebuarar i asylmottak, blir redusert med	926 000
		frå kr 313 410 000 til kr 312 484 000	
	71	Tilskot til aktivitetstilbod for barn i asylmottak, blir redusert med	2 106 000
		frå kr 32 546 000 til kr 30 440 000	
	72	Retur av asylsøkjarar med avslag og tilbakevending for flyktningar, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	3 650 000
		frå kr 101 117 000 til kr 97 467 000	
	75	Reiseutgifter for flyktningar til og frå utlandet, <i>kan overførast</i> , blir redusert med	4 475 000
		frå kr 15 514 000 til kr 11 039 000	
491		Utlendingsnemnda	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i> , blir auka med	1 800 000
		frå kr 321 570 000 til kr 323 370 000	
	21	Særskilte driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttast under post 1</i> , blir redusert med	1 500 000
		frå kr 8 747 000 til kr 7 247 000	
496		Busetting av flyktningar og tiltak for innvandrarar	
	60	Integreringstilskot, <i>kan overførast</i> , blir redusert med	88 185 000
		frå kr 12 190 889 000 til kr 12 102 704 000	
	61	Særskilt tilskot ved bosetting av einslege, mindreårige flyktningar, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	30 873 000
		frå kr 3 378 239 000 til kr 3 347 366 000	
	62	Kommunale innvandrartiltak, blir redusert med	7 047 000
		frå kr 189 906 000 til kr 182 859 000	
497		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarar	
	60	Tilskot til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarar, blir auka med	136 932 000
		frå kr 2 213 433 000 til kr 2 350 365 000	
		Inntekter	
3490		Utlendingsdirektoratet	
	1	Retur av asylsøkjarar med avslag og tilbakevending for flyktningar, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med	10 471 000
		frå kr 111 258 000 til kr 100 787 000	
	3	Reiseutgifter for flyktningar til og frå utlandet, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med	4 950 000
		frå kr 17 314 000 til kr 12 364 000	
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med	603 485 000
		frå kr 1 190 649 000 til kr 587 164 000	
	5	Refusjonsinntekter, blir auka med	12 780 000
		frå kr 8 486 000 til kr 21 266 000	
3496		Busetting av flyktningar og tiltak for innvandrarar	
	1	Integreringstilskot for overføringsflyktningar, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med	27 925 000
		frå kr 269 725 000 til kr 241 800 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	2	Særskilt tilskot ved busetting av einslege mindreårige flyktningar, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med frå kr 570 202 000 til kr 23 446 000	546 756 000
3497	1	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarak Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med frå kr 55 649 000 til kr 36 750 000	18 899 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2017 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	
	30	Prosjektering av bygg, kan overføres, for høyes med frå kr 89 037 000 til kr 97 037 000	8 000 000
	33	Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres, for høyes med frå kr 2 155 000 000 til kr 2 195 000 000	40 000 000
532		Utvikling av Fornebuområdet	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, for høyes med frå kr 98 000 til kr 198 000	100 000
	30	Investeringer, Fornebu, kan overføres, nedsettes med frå kr 10 200 000 til kr 1 900 000	8 300 000
540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	1	Driftsutgifter, for høyes med frå kr 270 311 000 til kr 271 011 000	700 000
	27	Opplæringskontoret OK stat, for høyes med frå kr 2 000 000 til kr 3 400 000	1 400 000
550		Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene	
	66	Forenkling av utmarksforvaltning – forsøksordning, kan overføres, nedsettes med frå kr 8 000 000 til kr 1 500 000	6 500 000
	73	Merkur-programmet, kan overføres, for høyes med frå kr 37 300 000 til kr 41 300 000	4 000 000
553		Omstillingsdyktige regioner	
	60	Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, kan nyttes under kap. 553, post 63 og 65, for høyes med frå kr 133 000 000 til kr 138 000 000	5 000 000
573		Kommunereform	
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammenslåing, overslagsbevilgning, for høyes med frå kr 1 302 600 000 til kr 1 333 400 000	30 800 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	61	Engangskostnader ved fylkessammenslåing, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 165 000 000 til kr 195 000 000	30 000 000
575		Ressurskrevende tjenester	
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 9 190 000 000 til kr 9 039 000 000	151 000 000
578		Valgdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 105 742 000 til kr 98 337 000	7 405 000
(NY)	60	Kompensasjon til kommuner og fylkeskommuner, bevilges med	7 000 000
	70	Informasjonstiltak, for høyes med fra kr 5 200 000 til kr 5 605 000	405 000
579		Valgutgifter	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 11 214 000 til kr 9 214 000	2 000 000
580		Bostøtte	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 2 854 500 000 til kr 2 724 500 000	130 000 000
595		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 595 post 21 og 45</i> , nedsettes med fra kr 873 546 000 til kr 868 033 000	5 513 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 595 post 1 og 45</i> , nedsettes med fra kr 366 860 000 til kr 361 607 000	5 253 000
2412		Husbanken	
	72	Rentestøtte, for høyes med fra kr 6 000 000 til kr 6 400 000	400 000
	90	Lån fra Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 16 159 000 000 til kr 15 659 000 000	500 000 000
2445		Statsbygg	
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 125 000 000 til kr 110 000 000	15 000 000
	32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i> , for høyes med fra kr 145 200 000 til kr 195 200 000	50 000 000
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 1 676 254 000 til kr 1 546 254 000	130 000 000
	34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i> , for høyes med fra kr 599 498 000 til kr 749 498 000	150 000 000
Inntekter			
3540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	2	Opplæringskontoret OK stat, for høyes med fra kr 3 000 000 til kr 5 100 000	2 100 000
	5	Betaling for bruk av Difis nasjonale felleskomponenter, nedsettes med fra kr 36 000 000 til kr 33 500 000	2 500 000
3595		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	
	1	Gebyrinntekter tinglysing, for høyes med fra kr 418 341 000 til kr 424 000 000	5 659 000
	2	Salg og abonnement, nedsettes med fra kr 140 490 000 til kr 44 130 000	96 360 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5312	3	Samfinansiering, for høyes med fra kr 264 952 000 til kr 350 546 000 Husbanken	85 594 000
	11	Tilfeldige inntekter, for høyes med fra kr 82 240 000 til kr 112 240 000	30 000 000
	90	Avdrag, for høyes med fra kr 11 266 000 000 til kr 12 066 000 000 Husbanken	800 000 000
5615	80	Renter, nedsettes med fra kr 3 013 000 000 til kr 3 000 000 000	13 000 000

II

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2017 kan overskride bevilgningene under kap. 540 Direktoratet for forvaltning og IKT, post 1 Driftsutgifter og post 27 Opplæringskontoret OK stat mot tilsvarende merinntekter under kap. 3540 Direktoratet for forvaltning og IKT, post 2 Opplæringskontoret OK stat.

III

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan

1. tilføye stikkordet «kan overføres» på bevilgningen i 2017 under kap. 567 Nasjonale minoriteter, post 22 Kollektiv oppreisning til norske rom mv.
2. tilføye stikkordet «kan overføres» på bevilgningen i 2017 under kap. 567 Nasjonale minoriteter, post 74 Kultur- og ressursenter for norske rom.
3. tilføye stikkordet «kan overføres» på bevilgningen i 2017 under kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 64 Skjønnstilskudd, *kan nyttes under kap. 572 post 64.*
4. tilføye stikkordet «kan overføres» på bevilgningen i 2017 under kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 64 Skjønnstilskudd, *kan nyttes under kap. 571 post 64.*

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 5 [18:49:50]

Referat

1. (198) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og enkelte andre lover (Lovvedtak 3 (2017–2018))

2. lov om endringer i regnskapsloven mv. (forenklinger) (Lovvedtak 5 (2017–2018))
3. lov om endringer i eiendomsmeglingsloven (forenklinger) (Lovvedtak 4 (2017–2018))
4. lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten mv. (helsetilsynsloven) (Lovvedtak 8 (2017–2018))
5. lov om endringer i utlendingsloven mv. (videreføring av innstramninger mv.) (Lovvedtak 6 (2017–2018))
6. lov om endringer i kommuneloven og lov om flagging på kommunale bygninger (forenkling av regelverket for kommunevåpen og kommuneflagg) (Lovvedtak 7 (2017–2018))
7. lov om midlertidig endring i pengespilloven (jubileumsgave til Den Norske Turistforening) (Lovvedtak 9 (2017–2018))
8. lov om endringer i yrkestransportlova (samkøyring mv.) (Lovvedtak 2 (2017–2018))
9. lov om utprøving av selvkjørende kjøretøy (Lovvedtak 1 (2017–2018))

- er sanksjonert under 15. desember 2017
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (199) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Geir Adelsten Iversen, Per Olaf Lundteigen, Kersti Toppe, Willfred Nordlund og Siv Mossleth om endring av arbeidsmiljølova § 14-12 (redusert adgang til bruk av innleigd arbeidskraft frå bemanningsføretak) (Dokument 8:94 L (2017–2018))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
3. (200) Endringer i legemiddeloven (gebyr, avgifter og begrenset klageadgang) (Prop. 35 L (2017–2018))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
4. (201) Endringer i lov om fullbyrding av nordiske dommer på straff mv. og straffegjennomføringsloven mv. (overføring av samfunnsstraff mv.) (Prop. 34 L (2017–2018))
Enst.: Sendes justiskomiteen.

5. (202) Representantforslag fra stortingsrepresentant Petter Eide om å avvikle leie av fengselsplasser i utlandet (Dokument 8:91 S (2017–2018))
Enst.: Punkt 1 behandles etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav e. Punkt 2 sendes justiskomiteen.
6. (203) Endringar i eigarseksjonslova m.m. (tilpassing til ny organisering av eigedomsoppmålinga) (Prop. 33 L (2017–2018))
7. (204) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Petter Eide og Bjørnar Moxnes om å ikke inntil videre benytte Dublin-avtalen for å returnere asylsøkere til Hellas (Dokument 8:92 S (2017–2018))
Enst.: Nr. 6 og 7 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
8. (205) Miljøpakke Trondheim trinn 3 - forlenga innkrevjingsperiode og endringar i takst- og rabattsystemet (Prop. 36 S (2017–2018))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 18.51.

